

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

**BARDAK
ALTILIĞI VE
ÇIKARTMA
HEDİYELİ**

bi dünya...

APTALLIK ETME!

FİRDEVS YÖREOĞLU

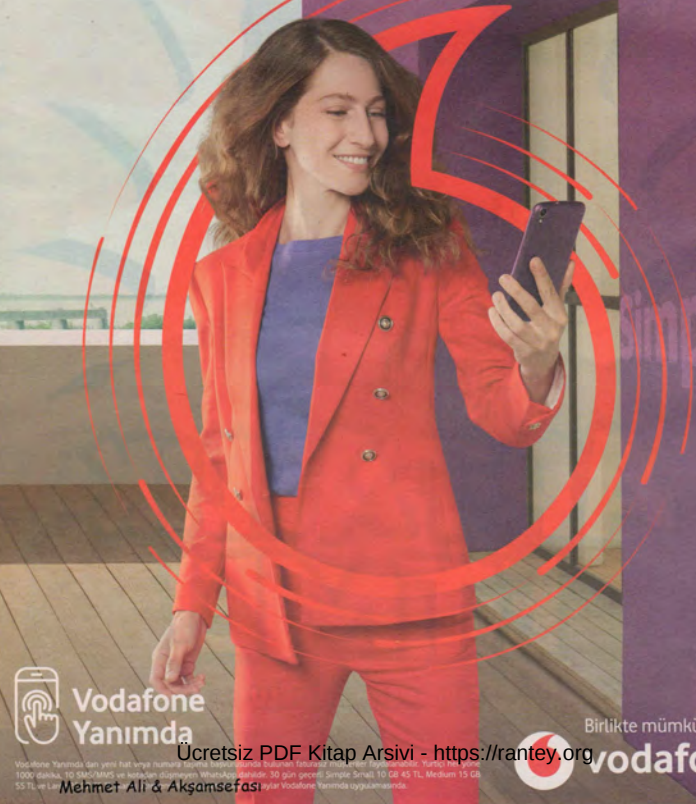
Nebahat Çehre • Enis Batur • Nermin Yıldırım • Sunay Akın • Aylin Balboa • Umay Umay • Kemal Sayar • Mahir Ünsal Eriş • Zafer Algöz
Bedia Ceylan Güzelce • Aylin Balboa • Umay Umay • Kemal Sayar • Mahir Ünsal Eriş • Zafer Algöz
Murat Ozyaşar • Pelin Özkan • Başar Başaran • Dilan Bozgel • Marcus Graf • Can Yılmaz • Eylül Görmüş • Meral Işık • Zeki Kayahan Coşkun
Mehmet Aksoy • Akşam Sefası • Ayça Derin Karabulut • Emrah Akbaş • Asya Nur Seyhan • Pınar Aksel • Aslı Alpar

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranter.org>

Yeni nesil mobil deneyimi ile hayatını kolaylaştırabilirsin

VODAFONE SIMPLE

Taahhüt yok. Aşım ücreti yok.
%100 dijital. %100 kolay.

**Vodafone
Yanımda**

Vodafone Yanımda'dan yeni flat-rate numara çevirme işlemi sırasında bulunan faturaların tutarları kaydedilmir. Yurtiçi net, yurtiçi 1000 dakika, 10 SMS/MMS ve kotaçdan oluşan WhatsApp dahildir. 30 gün geçerli Simple Small 10 GB 45 TL, Medium 15 GB 55 TL ve Large 30 GB 65 TL'dir.

Mehmet Ali & Akşamsefası aylık Vodafone Yanımda uygulamasında.

Birlikte mümkün

vodafone

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

BAHARIN AZİZLİĞİ

Kibrit çakıyorsun karanlıkta
badem çiçeklerini görmek için
Ve mart denizlerinde tedirgin bir çift
sarnıç gemisi gözlerin
Bir iş açacaksın sen başımıza,
yangın mı olur artık bahar mı

Can Yücel

Murat Özyaşar

defter ve hayalet

Bir törene hazırların gibi en güzel kıyafetlerimi giydim, saçımı sakalımı düzelttim. Uzun zamandır kendimle görüşmemiş, kendime gitmemiştim. Özenle yeni defterimin başına geçtim.

Yeni bir defter almışım. Bu defteri ne zaman aldığımı hatırlamıyorum. Uzun zamandır mi bende, kısa zaman mı bende, onu da hatırlamıyorum. Aslında epeydir zamanın kısılgılığıyla da uzunluğuyla da ilgilenmiyorum. Bazı anlar var sadece, sürüp giden, giden ve bilmeyen, bitti sanılıp da tekrarbetekrar başlayan, sadece bazı anlar; babamın öldüğü o gece mesela, o gece boyunca sen rüzgâr ve bahçedeki ağacın yapraklarının hisirtisi. Tuhaf bir uğultu, ölümün uğultusu olarak çakılı kalmış aklımda.

Ne diyardım, bu defterin epeydir bende olması, onun yeni bir defter olduğu gerçeğini değiştirmez. Hem epeydir biliyorum, yeni bir defter yeni bir baş ağrısıdır. O baş ağrısıya baş edebilmenin bütün yollarını satır satır, karınca karınca bir yazıyla aramaktık. Hem çok eski bir dürtüdü; insanın yeni bir defteri oluncu gider eski defterlerini karıştırır. Ben öyle yapmadığımı sandım, yeni defterimi karıştırdurken yaprakların çıkardığı hisrti beni tekrar o geceye, babamın öldüğü o geceye ve ağacın yapraklarının hisirtisine götürüp bıraktı. Hâliyle gittim, eski bir defterin ortasına düştüm. Eski defterin ortası pek kalabalık, alacak verecek meselesi pek kabarık: Babamla yarım kalış hesabımı, nihayetini bulamayan aşk hikâyemi, varlık sancımı, devlet ve tabiatla olan bütün meselelerimi deştikçe deştim.

Dünyanın rüzgârına karşı koptu kopacak, uçtu uçacak bir yaprak olarak asılı kaldım sanki dünyada.

Şimdi ağacın dönüştüğü bir yaprağa yazı yazmaya çalışmak, tuhaf geliyor bana. Açılmak kendime yaprak yaprak, sayfa sayfa dağılmak coşuşu var sadece içimde. Her böyle olur ama, yazıyaoturken önce coşuklu, sonra yerini serin duygularım alır, ama sonra sonra gayet düşünceli bir hâlde bulurum kendimi. Yeni bir defterle kendimi temize çekmekti niyetim. Ama bunu ben her yaptım, yeni bir deftere oturmamak için gider kırk dereden su getirir, o getirdiğini sularla önce evin salonunu temizlemeye kalkar, derken köşe bucağın toz alır, pencerelerdeki lekelerle obsesif hassasiyetlerle yaklaşıp, son durak olarak banyonun fayans aralıklarını, küçük küçük lekeleri jilette temizlerken yakaladım kendimi. Madem temizlik bitti, ütülenekleri de ütileyeyim, pantolon ve gömlekleri jilet gibi yapayım, sonra dur bir kahve içeyim, dur bir kahve daha içeyim diye diye süreyi uzattıkça uzatır, bahanesiz kalana kadar kendimi temize çekmeyi, yani yazı yazmayı ertelerim. Bu sefer buna müsaade etmeyeceğim, ama bir yerlerimi kesebilirim, jilette değil, kâğıtla. Fiyakalı bir kâğıt kesiyi, oh ne âlâ!

Kendini

temize çekmek masayı temizlemekle başlar bende. Kalktım masanın üstünü toparladım, bir garson masayı nasıl temizlerse öyle, önce bezin tamamını avuç içime alıp bez bastıra bastıra ve helezonlar çizme masayı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranterey.org>

Mehmet Ali & Akşamşafası

bi' güzel sildim. Ceviz kabını masanın en uç kısmına yerleştirdim, fesleğeni de yanına koydum. Sandalyeleri gayet nizami ve orantılı yerleştirdim. Defterimi masanın tam ortasına açtım. Alınımı deftere dayadım, çizgiler birbirine karşın istedim. Dolmakalem setimi çıkardım, kalemlerin mürekkebinin kontrol ettim, TRT Radyo 3'ü açtım. Kendimle saat 03.00'te randevulaştım. Halıda ayak izlerim çıkana dek gidip geldim, gidip geldim. Ayak izlerim belirgin olmasa da defterime de buluşsin istedim. Ayak izimle parmak izimin birbirini tutmasına özen gösterdim. Duvarlara baktım. İnsanın birçok şeyi duvara uzun

uzun bakarken idrak ettiğini idrak ettim. Bakakaldıkça idrak ettim, idrak ettikçe durdum. Sonra yine durdum.

Telefon açıp "N'apıyorsun?" diyen eşime dostuma "Duruyorum!" dedim. Dura dura saat 03.00'ü ettim. Ve tabii ki kendimle randevuma geçmedim.

Bir törene hazırların gibi en güzel kıyafetlerimi giydim, saçım sakalımı düzelttim. Uzun zamandır kendimle görüşmemiş, kendime gitmemiştim.

Özenle yeni defterimin başına geçtim. Yeni defterim de eski defterlerim gibi koparmalı, büyük boy ve kareli, karenin çizgileri siyah. Nasıl

ve ne zaman ve tabii ki neden biliyorum ama fark ettim ki ilk sayfasını koparmışım. Demek yine kendimle randevulaşmış istemediğim, memnun kalmadığımı bir

görüştüme yapmışım. Defterin şimdiki ilk sayfasında kelimelerin hayaleti duruyor. Çözmeye çalıştım ama, daha önce ne yazdığımı

okuyamadım. Defteri işiğe tuttum, yok okuyamıyorum, parmaklarım la hayalet harfleri yokladım, yok gene okuyamıyorum. Oysa yazım okunaksız değil benim. Sayfada kimi harfler belirgin sadece: D I l e t t b b t b k l l r: c i d

Kendimi söker gibi yazın sökmeye çalıştım. Tastamam kurulumuş ben var mı ki sökmeye çalışıyorum. Kendimin neyini sökecekseni! Beyhude bir çaba bul Ben ancak söke söke kurabilirim kendimi.

Belirgin olan harflerin yanına yöresine kimi başka harfler ekledim, çıkardım, ekledim: D I l e t t ben b t b k l l r: Acı d

Bu yazın sökersem kendimi kuracağım, bu da aynı mesele ama, babamın kurmalı saatının tik tak, tik tak! çınırıyor fakadma. Babam kurmalı saati "neden" kirdin,

diye soruyordu bana, büyük bir "NEDEN" den sonra yanağımda o

hoyrat tokat, babamın istemsiz tokadı. Sonra pişmanlığı.

Bana sarılması ve yanağıma şefkatle dokunup "Ağrıyormu oğlum?" sorusuna

"Yok baba, acıyır!" deyışim. Demişken

defterime döndüm, harflerin üzerinden

kurşunkalemle geçtim, sonunda

hatırladım ve çözdüm o hayalet cümleyi:

Dilimle tattım ben bütün bu kelimeleri: Acıydı!

Aylin Balboa

ateş hâlâ sıcak, fazla uzaklaşmış olamam osman

Sanki içimden çıkmışım da kol mesafesinden izliyorum olan biteni. Çok da uzağıma gitmiyorum neme lazım. Sonuçta kim olursa olsun, insanın kendini koruyup kollayacak kadar yakınlarında olması gerekir Osman.

İlk insan dünyaya düştüğünde, bir süre şaşallayıp etrafına bakmış ve sonra kendini fark edip "Ben" demiş. Bunu söylediği anda da korku ve istek duymaya başlamış. Korkmuş, bir yere saklanıp barınma ihtiyacı hissetmiş. Acıklmış, bir şeyler yemek istemiş. Böylece insan hayatı bu iki duygunun etrafında şekillenir bir şey dönmüş. Kendimizi çok karmaşık varlıklar sanıyoruz. Çözöbilmek için de karmaşık düşünceler içinde boğulup duruyoruz. Hâlbuki basit işte. Korkularımızın ve arzularımızın altını kısılabirsek biraz daha mutlu yaşayabiliriz Osman.

Bunu nasıl yapacağız diyebilirsin? Ben olsam derdim. Cevap tam da bu "Ben" dedigimiz şeyde galiba. Kendimizi sabit, katı, değişmez bir şey sanıyoruz. Kim olduğumuzla ilgili fikirlerimiz ve kararlarımız var. Nelerden korktuğumuzu, neleri istediğimizi, neleri sevdiğimizi, neleri sevmeydiğimizi belirlemişiz. Bu sınırların dışında çıkarsak yanlış bir şey yapacağımız gibi hissediyoruz. Kendimizi "Ben" adında bir hışhane yapmış, bir türlü tahliye olamıyoruz Osman.

Bir süredir ben aslında kimim diye düşünüyorum. Seninle birlikte olduğumuz zamanlardaki hâlime ne kadar benziyorum? Kendimi çok sinirli biri sanırdım mesela. Fakat şimdilerde o siniri içimde bulamıyorum. Beni kızdıran şeyler olmadıgından değil. Ama kızacak kadar dahil hissetmiyorum artık hiçbir şeye. Kendime bile dahil değilmişim gibi. Sanki içimden çıkmışım da kol mesafesinden izliyorum olan biteni. Çok da uzağıma gitmiyorum neme lazım. Sonuçta kim olursa olsun, insanın kendini koruyup kollayacak kadar yakınlarında olması gerekir Osman.

Çok merak ediyorum, sen şimdilerde kimsin? Zamanla birlikte ne kadar değiştin? İnsanlar değişmez diyorlar hep. Çoğu zaman haklılar. Değişmek istemeyen insan değişmez tabii, buna ihtiyaç duymaz. Ama arada bir dünyaya bakıp açık yüreklilikle "Sorum sende değil bende" diyebilmek gerekiyor galiba. **Koskoca gezegenin tutup bize uymasını beklemekten daha kolay bir şey varsa o da kendini ona uydurmaktır gibime geliyor.** Tebdi-i benlikte hemen her zaman ferahlık vardır Osman.

Olduğunu sandığı kişiye tutunup asla sınırlarının dışına çıkamayan insanlar için üzüliyorum artık. "Ben" söyle biriyim, ben böyle biriyim" diye

**Kuyuya sarkan
bir ip varsa
ya düğümler
kendini asarsın
ya da tırmanıp
yukarıya
çıkarsın.**

boyuna konuşmalarına da tahammül edemiyorum. Hiç sinanmadıkları durumlarla ilgili kesin bir biçimde "Ben olsam şöyle yapardım" dediklerindeyse artık anlattıklarını hiç ciddiye alamıyorum. Hayat yeri gelince insanın ağzını burnunu öyle bir yamultur ki feleğini şaşarsın. İnsan söyledikleri değil, yaptıklarıdır Osman.

Bence evrenin kocaman kulakları var. Ağzımızdan çıkan, aklımızdan geçen her şeyi duyuyor. Ne zaman bir şeye meydanokusam, küti diye karşıma o durum çıkıyor. Sonra çözöbölürsen. Faşla iddialı konuşmak istemem ama bana öyle geliyor ki hepimiz bir üst bilinçten kendi hayatlarımızı yazıyoruz. Korktuğun başına gelir diye boşuna konuşmamış atalar. İnsanın düşündüklerine gerçekten de dikkat etmesi gerekiyor Osman.

Şu hayattaki en değerli şeyin akıl sağlığı olduğunu idraketmemi sağlayacak bir dönemden geçmişim. Başına gelenler yetmiyormuş gibi bir de kafamda bir sürü felaket senaryosu kurup onlar gerçek olmuş gibi acılar içinde kıvranıyordum. İki apartman ötesinde psikolog bir arkadaşım oturuyordu. Anksiyeteden artık öleceğim gibi hissettiğimde canhıraşkapısını çalar, daha içeri girmeden o anda dert ettiğim her şeyi üzerine boca etmeyebaşlardım. Belki bana şirihli bir şeyler söyler de

her şey düzeldi diye umardım. O ise her seferinde buzluktan biraz buz getirir ve eklem yerlerimi buzla ovalamamı söylerdi. Sana bir şey söyleyeyim mi, gerçekten işe yarar Osman.

Kuyuya sarkan bir ip varsa ya düğümler kendini asarsın ya da tırmanıp yukarıya çıkarsın. Seçenekleri bu ikisine indirgiğinde karar vermek nasıl da kolaylaşıyor değil mi? Demek istediğim, tırmanırken güçsüz düştüğünde, eklem yerlerini buzla ovalamayı lütfen ihmal etme Osman.

Bizim bir Firdevs vardı. Uzun yıllar önce, kendisini ziyarete gelen kızı ve torununu, korkunç bir tren kazasında kaybetmişti. Bu durumu asla kabullenemedi. Yaşadığı süre boyunca, her gün ama her gün, tren yoluna gidip, bir daha hiç gelmeyecek olan o treni bekledi.

Bana kalırsa beklemek dünyadaki en acımasız şey. İnsan beklerken asla tam olarak yaşayamıyor Osman. Bense şimdilerde, yeniden hayata karışmak için bir heves bekliyorum. "Bir yolunuz varsa o yol bizi bulur" demiştin. Ateş hâlâ sıcak, fazla uzaklaşmış olamam Osman.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

2D SINIFINDAN

FİDAN

hep yeniden kumdan kale

Açıyor gözlerini denizin içinde, elleriyle omuzlarına bastırarak yükselmeye çalışan, bunu yaparken de kendisini gittikçe daha fazla dibe iten Hayal'i görüyor. Ne güzel çilleri vardı oysa diye düşünüyor içinden. Peki bunu bana niye yapıyor?

Sene 1990, mevsimlerden yaz. Ağustos neşeye geziyor sahillerde.

Fidan, kumsala diktği kumdan kalenin bir dalga tarafından usulca yıkılışını seyrediyor. Zerrece içirilemeden kaygısız gülümsüyor. Yaptıklarının yıkılmaması için ayak direyeceği, her şey, hemen ve sonsuza dek sahip olmak isteyeceği yetişkinlik günleri henüz gelmedi. Tapınağını her sene baştan yapan ve sonra yıkıp üstüne yenisini kuran Uzakdoğulular gibi o şimdi. Çünkü sadece çocuk. Çünkü sadece şimdi var. Geçmiş muamma, yarın merak verici bir rüya, ama hepsi o kadar. Andan ötesi ya anı ya kurt masalı. Her şey şimdi ve buradayaşanmal.

Kumdan kalesi tümüyle yıkılınca hiç dertlenmeden, bilmeyen bir umut ve hevesle yenisini yapmaya koyulacakken ileriden annesi Nezaket Hanım çağırıyor. Ağaçların golgesine serdiği kırmızı beyaz pötkareli piknik örtüsünün üstünde komşusu Nafiye ve Saim Hanımlarla birlikte oturan, tek ayağını bacağının altına almış, elindeki gazete kâğıdını yelpaze gibi sallayarak kendine rüzgârıyapan anneciği,

"Fidaaın, gel bi şeyler ye kızım. Aç açına olmaz," diye bağıyor.

Fidan anca o zaman fark ediyor karnının zil çaldığını. Sınıftaki Ercüment böyle durumlarda "kurt gibi ackettım" diyor. Bunu derken gülümsüyor, sol yanağında bir minik gamze çıkıyor. Karne gününden beri görmedi Ercüment'i Fidan. Özlüyor. Birini böyle özlemeyi bir senedir

tercube ediyor. Birinci sınıfta böyle bir duygusu yoktu ama ikinci sınıfta okula her sabah Ercüment'i göreceği için sevinçe gittiğini farkeden, durduk yere yeni duyguyu sahibi oldu. Demek hayatta birini düşününce içinin çiçeklenmesi diye bir his mevcuttu. Fidan bunu çok tuhaf buluyor.

Annesinin yanına gidip oturuyor Fidan. Eline içinde zeytinyağlı sarma, beyaz peynir ve karpuz dolu bir tabak tutuşturuluyor. Bir ondan ısırıyor, bir berikinden yiyor. Karpuzun tatlı, yapışkan suları gencesinden aşağı pıt pıt damlıyor. Annesi gülüyor, Fidan gülüyor, komşular gülüyor. Güneş, küçük kızın esmer, cılız kollarının üstüne damlıyor. Fidan gözlerini kısıp göğe, bakıyor. Bir çiçek dübünlünde dünyayı seyredir gibi. Gözlerinde elvan elvan çiçekler açılıyor. Sonra yeniden Ercüment'i hatırlıyor Fidan. Gelecek ay okul açılınca onu yine göreceği için seviniyor.

Karnını doyurup annesinin deyimiyle zeytin yutmış kurdına benzedikten sonra kalkıp yine kıya koşuyor. Tam kumdan kale yapmaya soyunacakken sarı saçlı tombul bir kız geliyor yanına. Teklifsizce gülümsüyor. Fidan da gülümsüyor o zaman hemen. Bülbülün şakıması, suyun akması, güneşin doğması gibi kenediligi içinde, doğal ve sakince gülümsüyor. Böylece çocuk nam o iki küçük insan, aralarında tebeşsünden çiçekli bir köprü kuruyor. Arkadaş oluyorlar.

Sarışın kızın adı Hayal. Babası Türk, annesi Almanmış. Yaz tatili için Köln'den gelmişler. Babası orada emaye fabrikasında çalışmıyormuş, annesi ev hanımıymış. Bunları Fidan sormadı, evladının sarışın, çilli ve tombul bir kıza sohbet ettiğini gören Nezaket Hanım, zeytinyağlı sarma verme bahanesiyle ikisini yanına çağırırken sorularını ardı ardına sıraladı. Baban ne iş yapıyor, annan ne iş yapıyor? Okulda da sık sık sorulan bu soruların cevaplarının neden mühim olduğunu Fidan zihnin anlayamıyor. Çünkü o insanlarla ilgili daha önemli şeyleri merak ediyor: Kardeşin var mı? Kedileri sever misin? Isık çalabilir misin?

Zeytinyağlılar yendikten ve şecere ortaya serildikten sonra Fidan ve Hayal birlikte denize koşuyor. Nezaket Hanım bağıyor arkalarından, "Çok açılmayın, kıyıda oynayın."

Amma korkulacak bir şey yok, Fidan bu denizi tanıyor. Yüzme bilmiyor ama denizi biliyor.

"Birinci kumluk boyu geçmiyor ama azıcık bi yerde boğaza kadar yükseliyor. Orayı parmakucunda yürüyerek geçince ikinci kumluk geliyor. Orası hem belde hem de dipte kum yumaşacak. Bazen minik renkli balıklar bileğilip geliyor."

Bunu duyan Hayal heyecanlanıyor ve iki maceraperest birlikte denize giriyor.

Birinci kumluğa yürüyerek geride bırakırken, bir noktada deniz sahiden de boğazlarına kadar geliyor. Hatta celenlerine değişir ama hemen parmak ucuna kalkıp yükseliyorlar. Birkaç saniye içinde rahatça orayı geçip ikinci kumluğa vanyorlar. Birbirlerine su atma, minik dalgaları ikiye yarma, suyun içinde renkli balık arama gibi oyunlarla ilerleye vakit geçiriyorlar. Güllüyorlar, güllüyorlar. Gülerken pırl pırl incebirin çekenmeden sunan muhteşem istirdiyelere benziyorlar.

Derken güneşin ışıkları hafifçe soluyor, plajdaki havlularbırır kışır topluyor. Fidan'ın annesi kıyıda gelin sudan çıkmasını için sesleniyor. Onlar da kaçıp suya yüzüne gözlerini kapatıp ne ne olduysa o zaman oluyor.

**Demek
hayatta birini
düşününce içinin
çiçeklenmesi
diye bir his
mevcuttu.**

İkinci kumuktan ayrılıp birinciye yürürken, suyun boğazlarına geldiği o minicik aralıkta vardıklarında bir şeylerin ters gittiğini anlıyorlar. Su boğazlarını geçiyor çünkü. Parmak uçlarına yükselseler de geçiyor. Sonradan öğrenecekler medcezir ne demekmiş ama henüz ikisi de bilmiyor. Su canelerini de geçip ağzlarına, ağızlarını da geçip burunlarına gelmeye başlayınca panikliyolar. İki adimlik yol kaldı aslında, tutup kendilerini azıcık ileri fırlatsalar güvenli sulara geçecekler, Fidan içinden bunu düşünüyor. Hatta olduğu yerde çırpınmaya başlayan Hayal'i kolundan tutup onunla birlikte ilerlemeye çalışıyor. Ne var ki Hayal kormuş, kontrolsüzce çırpınıyor, kendini çekip götürmeye çalışan Fidan'ın üstünde yükselip başını sudan çıkarmaya çalışıyor. Hayal üstüne abanmış Fidan neye uğradığını şaşırıyor. Kontrolünü kaybediyor. Kendinden heybetlice olan arkadaşını üstünden atamayınca dibe çöküyor. Ağzına, burnuna, kulaklarına sular doluyor. Korkuyla nefes almaya çalıştıkça ha babam su yutuyor. Açıyor gözlerini denizin içinde, elleriyle omuzlarına bastırarak yükselmeye çalışan, bunu yaparken de kendisini gittikçe daha fazla dibe iten Hayal'i görüyor. Ne güzel çilleri vardı oysa diye düşünüyor içinden. Peki bunu bana niye yapıyor? Bunu bana neden yapıyor?

Hayatının kalını boyunca öznelere değiştiredeğiştire bu soruyu defalarca soracak Fidan. Her defasında böyle inanamayarak. Ama bu ilk. Sonraları görecekti ki ne Hayal böyle olsun istemişti ne diğerleri. Kimse kimseye çok da bilerek zarar vermiyor. Herkes ilkin kendini düşünüyor sadece. Ve sonra bir tür can havliyle birbirinin omuzlarına basıyor, birbirinin omuzlarındayükselmeye çalışıyor. En çok da kendineyardım etmeye çalışanların, en yakınlarının...

Niyeyse kimsenin aklına el ele tutuşup denizden birlikte çıkmak gelmiyor. Bunu daha çok kereler görecekti Fidan. Ama henüz bilmiyor.

Tam gözü karardı kararacak, güçlü bir el koluna yapışıp dışarı çekiyor onu. Bir bakyor, esmer güzeli bir ablanın kollarında şimdiki. Hayal de bir başka ablanın, On beş on altı yaşlarında iki abla, kıyından iki karış uzaktadebelendiklerini görüncegelip kurtarmışlar onları. Kıyına sürükleniyorlar. Bu arada koşup kıyına gelen annesi korku dolu bir sesle bir şeyler söylüyor ama kulakları uğulduyor Fidan'ın, ne söylediğini duymuyor. Denizden çıkınca bir an için dönüp Hayal'e bakyor sadece. Gözlerinde öfke yok. Keder var ama. Kirgınlık var. Hayal kırıklığı var. Bir çiçeğin dalından koparılrken çıkardığı ses var: Çıt! "Neden ittin beni" diye mırıldanıyor sonra, "ben seni çekecektim."

Hayal cevap vermiyor, ağlayarak kendi annesinin yanına gidiyor. Fidan da kendi annesine salırlıken kumlarabakip içinden şöyle geçiriyor.

"Yanın bir kumdan kale daha yaparım."

"Yanlış numara"
diyordu telefondaki
tanıdık ses.

@bektasogluacagi

Doğum anım ölüm sayacıma
başlattığım anımsı.

@seculorengul

OLURU YOK
AMA OLURSA NE ÂLÂ...

@TUNACEVIOFFICIAL

Yıkıntılar arasında inci bir
kolye parlıyordu.

@arpatiyusuf

Artık annemin
yerine ben saçlarımı
uzatıyorum.

@semetisan

Yapbozun eksik parçasını
ararken bütünü kaybettim.

@akk_es_fa

Evlerebin önünde onlarca
yağakabığı görünce
anladım.

@basakbulut

bir hayatı
6 kelimeyle
anlatabilir misin?

Bu ay Instagram hesabımızdan
6 kelimelik hikâyelerinizi sizlere sorduk...
İşte gelen bazı cevaplar...

Tutup en güzel
elbiselerinden,
asmalıyık zamanı.

@ayy24

Ailemin okuduğu yerde
bomba enkazı vardı.

@afimberk

"Emin değilim," dedi bir
daha konuşmadık.

@mhpkrs

İki kadeh koydu,
tek dilek tuttu.

@ayy24

Sebahat ben gidiyorum,
kapyı arkamdan
kapatma.

@zeydangurbuz

Rüya gibiydi hayatım,
hiç emin olamadım.

@sufle1903

KAFA Dergisinde yayımlanan
akıyıcı hikâyelerinden ve
yazarlarımızın
özel olarak yazdığı
6 kelimelik hikâyelerden derlenen
"Altı Kelimelik Hikâyem" kitabı
şimdi satışta...

ŞÖYLE Bİ UZANSAK...

ASLINDA ŞÖYLE
Bİ UZANSAK,
YER ÖNEMLİ DEĞİL
KAFA YANIMIZDA
SONUŞTA...

...UYUMAK İÇİN DEĞİL,
UYKU ZATEN YOK,
TÜM OLAN BİTENLER DE
UYUYARAK TAMİR
EDİLEBİLECEK ŞEYLER
DEĞİL...

...Bİ 'AN'I YAŞIYCAM
DERKEN O ANIN İÇİNDE
SIKIŞIP KALMADAN
ŞÖYLE Bİ
UZANSAK...

...UZANIP DÜŞÜNSEK,
'GERÇEKTEN ÖNEMLİ MİYDİ?'
Bİ SORSAK KENDİMİZE,
ÇOĞU ZAMAN ÖNEMLİ
DEĞİLDİ...

...BELKİ İÇİMİZ GEFER,
UYURUZ DİYE KURSAK
ALARMLARI 'YENİDEN
KENDİMİZ OLABİLDİĞİMİZ
ZAMANLARA...

...UZANSAK,
BERBAT
HİSSETİRSE DE
GERÇEKLİĞİN
İÇİNDE...

...ŞÖYLE Bİ UZANIP,
KISA VE NET OLSAK
ANLAMAYA
ÇALIŞMAYI DA
BOŞVERSEK,
'BİLMİYORUM'
DİYİP GEÇSEK...

...SÜREKLİ ÇABALAMAK
İYİDİR DEMİŞLERDİ, BİZ
ARTIK ŞÖYLE Bİ
UZANMALARI
SEFSEK...

... 'NE DOĞRU?' VE
'NE BENİ MUTLU
EDER?' ARASINDA
KOŞTURUP DURUYORUZ, O YÜZDEN
ŞÖYLE Bİ UZANSAK
İYİ GELECEK ASLINDA.

Fotoğraf: Umay Umay

Umay Umay

bulamama

Ellerin o küçük parmakları kavradığında...

Hatırlamakla yorulmadığın kadar sevmekten de vazgeçemeyişin. Bak yine senin için diledim. Bütün bu itirip kaktırmalar içinde, hep insan kalabilmek tek dertimdi. Niye düşünüyem kardeşim. Neyi hissedeyim. Midemi bulandırıyor hava. Sehanın üstündeki çıkıntıyı kazıyorum. Kan oturmış tahtaya. Sonunda ben de duygumu kaybettim. Kaybetmek de hissettirmiyor artık. Şekilsiz mi doğurdu annem beni? Olmaya takılmış gibi dudaklarım. Çocukluk ağlamlarını çılık çığığa. Belki de bütün bunlar patlatmışır mahalle lambalarını.

Odama kaybettim, dedi. Sanki çıkmışını düşmüş gibi. Ya da dün izlediği filmi hatırlamıyor gibi. Üstelik ağlamış uzun uzun. Bu hiçbir şey hissetmeme halini düşündü. Üzüntü yok, beklenti yok, aşın sevinç de yok. Aşın sevinçle ilgili aklında kalan parça parça anlar var aslında. Bir öpüşme, bir sarılma, birçok çeşit tatlı puding yeme filan. Müzik var tabii aslında, o heranın içinde var. Perdeli, kocaşayıklı kurbağa gibi. geceleri hep çalan filan. Belki uykusunda konuşan bir sev gili. Büyük bir sev gili. Büyük bir lamba. Büyük bir hatırlama. Büyük bir bulamama.

Hissin büyük yan gılar çıkardığı aşıp evde büyüdüm. Hissetmek titreşirdi bahçede. Turuncu ağaçları oynardığı gölgeleriyle. Öyle ritmik ve korkunc vardı. Biri iyiyken diğeri kötü. Biri kötüyken diğeri iyiydi. Kayıp duygular caydanlığından koyu çaylarıçılırdı.

Belki buradan geliyor melankoli. Olsa da olmasa da şiir şairden geliyor. Kalkamıyorum. Işıklı koltuk yaptım kendime. yumuşak parkeler, mumda yelpaze. Sıcakta ve soğukta çalışılır.

Kayıp duygular caydanlığından koyu çaylar içilirdi. Belki buradan geliyor melankoli. Olsa da olmasa da şiir şairden geliyor.

Ayrılanlara iyi olmuş dedim. Ölenlere kurtulmuş dedim. Hasta olanlara oh çıkıyor zehir dedim. kendimeyse; çok yazık be hissetmiyorum şimdi bir şey. Güzel mi bu onu da bilemiyorum. Eee bünye bir yere kadar dayandı. Şimdi sert gecenin uğultusu pencereye vuruyor. Havlular serip kapatıyorum. Fazla aydınlık kalan yerleri rujumla karalıyorum. Aman bu duygu geri gelip rahatımı kaçırmasın. Hissizliğin evrimi yaşanıyor koca dünyada. Yabancıdeğil, değilihiç bence. Boş boş ekrana bakar gibihayataöyle bakmak. Tanıdık asfaltta kaybolmak, Umurumda değil. Açıkınca yemek yerim nasılsa, uyku gelince uyurum. Böcekler sarıyor evi ama görmüyorum. Görmüyorsam görmüyorum, bana ne.

Hissiz olunca yazı da yazılmazıyor tabii. Boşlukla oyalanmak gibi. Bombuş bir şey tepkisiz kalmak. Öylece bir ağacın dalında asılıp kalmakla aynı. Hafif rüzgârı kıpırdanan saç bukleleri gibi. Onları hissetmek ama öylece durmak. Anlatıyor gibi yapıp hiç konuşmamak..

Saatı kurup peşinden tıklamaları dinliyorum. Ayaklarım masanın altında kıpırdanıyor. Olmayan piyano sesi var, o da baktan. Hırslanan bir fahişe, masum da değil. Oyunda his yok çünkü. Olması gereken tekrarlıyor sadece. Hep duygu kaçırın sabakalısın bu hayatta. Her kimsen, nerededuyorsan. Seni kazıyorum kazanmanın hevesini unutarak.

Ben de odamı bulamıyorum uvenibelinin. Sonunda bahçeye kanepesi attım. Oturmasa zor, uzanması daha zor. Ayakta evleri seyrediyorum.

Mezeliklik çalpa havatı dolu-Fısıksı camlar
Umay Umay

Aslı Alpar

KENDİME
HAYATIMIN
EN İYİ,
BASROLÜ
DÜĞÜNÜ
VERİCEM
MİRMİRE...

VER DE
SENARYO
KÖTÜ DE
NURTIN...

MASKE
MESAFE
HİTTEN
YETTİ!

BİRAZ
DA
GENİZ
KUM
KİSESİ
OLSAN...

RÜYALAR
BAZEN,
BİZİ
SEVDİKLERİMİZ
GÖTÜREN
BİR
GECE
VAPURU...

YAZ ASKI,
YAZ DİZİSİ
GİBİ...

KESKE
YAZ MESAİSİ
DE
KISA
OLSA...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Gökhan Çınar

masal gecesi

Yıllar geçmiş. Kafes fırlatılmış ve düşmüş. Çocuk kafesin içinde bir köşeye sinmiş. Bu çocuk neden bu kadar istenmediğini hiç anlamamış. Bu çocuk kendini bile kendi kafesinde hiç istememiş.

Birevde bir çocuk yaşarmış. Kafesteki kuş gibi! Kanatlarına öyle yükler koymuşlar ki bir gün kafesin kapısını açsalar da uçması mümkün değilmiş. Bu dünyaya görevlerle gelmiş. Erken yaşta ailesini kaybettiği için aile olmayı bilmeyen bir baba! Önce babası, sonra kocası tarafından sevilmedikçe kırılıp dökülmüş bir anne! Onların çocuğu olarak doğmuş. Bu çocuğun ilk nefesleri, son nefesini vermek üzere olan ailesine umut olsun istenmiş. Küçükbedeniyle, büyük mutsuzlukları kapatanperde olmaya gelmiş. Güldüğünde, aile albümündeki eski fotoğraflar da canlansın, zaman geriye sarsın istenmiş. Ağladığında, diğerlerinin sessizceken gözyaşları unutulsun diye beklenmiş. Bu çocuk bu dünyaya ismarlanmış. Bir evliliği kurtarmak için getirilmiş. Babasının o evdeki yokluğunun telafisiymiş. Annesinin yaşayamadıklarının yara bandıymış. "Bir umut!" demişler, çöle ağaç dikmişler. Zemini kurak, çatısı fırtınalı bir evde yerlere göklere sığması istenmiş. Annesi ninniler söylerken sesinde ağıtlar varmış. Babası kucağında alırken, kollarında cenazeler taşırmış. O eve gömdükleri anılarından bir hayalet yaratmışlar. Onu çocuğun ruhuna yerleştirmişler. Bu çocuğa her fırsatta "seni seviyorum" demişler. "Seni seviyorum çünkü baban senden sona erer erken gelmeye başladı." "Seni seviyorum çünkü annen artık mutsuzluğuna ağlamaya zaman bulamıyor." "Seni seviyorum çünkü boğanırsam ne yapacağımı bilmiyorum." "Seni seviyorum çünkü artık sevgisizliğimin bahsetmek zorunda kalmıyorduz." Yıllar geçmiş. Kafes paslanmış. Çocuk kafesini gittiği yer yere götürüp içine saklanmış. Bu çocuk, bu mutsuz evliliğin kaderini değiştirememiş. Bu çocuk, o evin sevgisizliğini yutup kaderi hâline getirmiş.

Başka bir evdebir çocukdaha yaşarmış. Kafesteki kuş gibi! Kanatlarını öyle bir bağlamışlar ki uçmayı öğrenememiş. Uçmaya çalışınca yaralanmış. Bu dünyaya miraslarla gelmiş. Öldürülmüş bir babanın çocuğu olan ve korkudan ölmek üzere olan bir baba! Hastalıklarından yaşamaya fırsat bulamamış bir annenin kızı olan ve hayatını hasta bakmaya adanmış bir anne! Onların çocuğu olarak doğmuş. Bu çocuk anne ve babasının taşıdığı göl gelerin içine doğmuş. Bu çocuk ölmesin diye annesi çocuğun mezarını evin başköşesine dikmiş. Bu çocuğu kimseondan almasın diye babası kapağı korkularından bir kilit vermiş. Korırdora düşmesin, mutfağa yanasın, balkonda üşümesin, odasında ölmesin diye çocuğun gece gündüzbaşı beklenmiş. Biraz büyüdüğünde bakkala gitse nefesler tutulmuş, okula gidince alarmlar kurulmuş, biraz hastalansa zaman durmuşevin içine. Çocuğun bütün kabulsarı evinde geçiyormuş. Çocuğun bütün rüyaları evin duvarlarına çarpıp uykusuna tekrar gömülüymüş. Çocuğun bütün hayalleri sınırlı ve zincirliymiş. Çocuk korkmuş. Çok korkmuş. Bu çocuğa her fırsatta "korkma" demişler. "Korkma ama bu hayat çok tehlikeli bir yer." "Korkma ama bu evde kalırsan her an başına yıkılabilir." "Korkma ama dışarı çıkarsan dünyaseni yutabilir." "Korkma ama korkmaktan başkacaçaren yok!" "Korkma ama her an ölebilirsin." ... Yıllar geçmiş. Kafes kırılmış. Çocuk kafesi tamir etmekten fırsat bulamadığı için korkularına hiç dokunmamış. Kafesinden hiç çıkmamış. "Korkma ama bu korku mirasından hiç kurtulamamış. **Bu çocuk o mirası kafesinde taşıyıp korku içinde onu devredeceği kuşakları beklemiştir.**

Başka bir evde başka bir çocuk daha yaşarmış. Kafesteki kuş gibi! Kanatlarını öyle bir kırmışlar ki uçmaktan vazgeçmişler.

bulamamış. Bu dünyaya istenmeden gelmiş. Babasının şiddetini ömür boyu annesinin yüzünden silmeye çalışan bir baba! Annesiz ve babadan sevgisiz büyüyen, büyüdüğüne kadar küsen bir anne! Onların çocuğu olarak doğmuş. Bu çocuğun dünyaya gelişi anne ve babasının hayata karşı tahammülünün gidisine denk gelmiş. **Çocuğun babası, kendi babasına öfkeliymiş. Çocuğuna vurduca kendi kayıp dünyasına bir yumruk indirmiş sanki. Küftettikçe kendi babasından intikam almış. Çocuğuna suçladıkça kendi utancını silecek sanmış.** Yargılamış, eleştirmiş, kıyaslamış. Bütün yenilgilerinin acısını çocuğunun kafesteki dünyasına sıkırmış. Annesi ise hep küsermiş. Küsmek, öfkenin en sessiz, en çaresiz ve aynı zamanda en şiddetli hâlidir. Bu çocuk annesi tarafından

hep sessizlikle cezalandırılmış. O kıyafeti giymediğinde,

tabaktaki yemek bitmediğinde, oyuncaklar toplanmadığında, anne sözü dinlenmediğinde anne küsermiş. Bu çocuk, bu öfkeyle saçından başından, huyundan suyundan, boyundan kilosundan, çocukluğundan ve büyümesinden, yaptıklarından ve yapamadıklarından hep utandırılmış. Şiddetin gürlülüğü ve sessizliğyle kafesinin içine düşüp öylece kalmış. Bu çocuğa her doğum gününde "iyi ki doğdun" demeyihhal etmemişler.

"İyi ki doğdun ama keşke doğmasaydın." "İyi ki doğdun ama varlığın bize hiç iyi gelmedi." "İyi ki doğdun ama seni doğduğuna pişmanlediyoruz."

"İyi ki doğdun ama ölümden betersin." ... Yıllar geçmiş. Kafes fırlatılmış ve düşmüş. Çocuk kafesin içinde bir köşeye sinmiş. Bu çocuk neden bu kadar istenmediğini hiç anlamamış. Bu çocuk kendini bile kendi kafesinde hiç istememiş.

Biz şimdi üç koca çocuk birbirimize masallarımızı anlatıyoruz. Masallarımız da yarım, hayatlarımız da. Birimiz üzüntünün masalın sonunu getiremiyor. Diğerimiz korkudan yeni cümleler kuramıyor. Ötekimiz kendi masalında öfkeden başka bir şey hissetmiyor. Birkaç dakikadırinde susarız. Birkaç yudum sonra biraz utulanız ve kafeslerimizden kafamızı çıkarırız. Birkaç kadeh sonra bir şarkıda ağlamayabaşlarız. Birkaç saat sonra birbirimizin anne-babası olur ve paslanmış, kırılmış, fırlatılmışımız yerimizden birbirimize sarılırız. Evet, kimse kimseyi kim olduğunu unutturamaz. Ama dostluğumuz kafesimizden kurtulma hayalimizdir. Dostluklardakıdığımız bağlar, kapalımlı bağlarımızın acısını hafifletme bevesimizdir. Dostluklar yaraları iyileştirme umudumuzdur. Dostluklar masallarımızda yaşamaktır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://raney.org>

Marcus Graf

peki bu sanat mı?

Pisuvanın tuvaletten galeriye taşınması, galeride bulunan bir pisuvanın anlamının ne olabileceğini merak ettiren bir yabancılaşma hissi uyandırır. Bu sanat mı? Öyleyse her şey sanat olabilir mi? Bir nesnenin sanat eseri olması için ne gerekir? Neyin sanat olduğuna, neyin olmadığına kim karar verir?

Avrupa'da 20. yüzyıl başında modern sanatın karakteristik özellikleri giderek çoğulcu ve heterojen hâle gelmeye başlamıştı. Aynı anda birçok sayıda tarz sanatseverlerin ilgisini yakalamak için çaba göstermekteydi. Figüratörlükten soyutsanata, şirselikten politikaya avangart sanathareketleri modernizmin bireyci, özgün ve çığır açıcı olma gereksinimini karşılayabilmek için sürekli yeni estetik ve stratejiler icat ediyorlardı. Bu sebeple yenilikçilik modern sanatın evrimini ilerletmek ve resim ve heykelle dair düşünceyi sürekli yeniden icat etmek için ana motivasyona dönüşmüştü.

Bununla birlikte 1913'te Marcel Duchamp, Picasso ve Braque'in kolajı kadar yeni ve radikal bir çalışma yöntemi geliştirdi: Hazıryapım ("Readymade"). İlk örneği olan *Bisiklet Tekeri* (Bicycle Wheel, 1913) her ne kadar hakikaten saf bir Hazıryapım değil de bir tabureye üzerindenmaşa takılı olan bir bisiklet tekerinden oluşan kolaj-vari bir kurulum ya da görsel bir hissiyat çağrıştıran bir tür kinetik heykel olsa da sanat fikrini sonsuzadek değiştirdi.

Henri-Robert-Marcel Duchamp, 1887'de Fransa'da Normandiya'nın Blainville-Crevon yöresinde dünyaya geldi. Académie Julian'da 1904 ila 1905 yılları arasında eğitim gördükten sonrasanat kariyerine izlenimci bir ressam olarak başladı. Sonrasında 1908'de Salon d'Automne ve 1909'da Salon des Indépendantssergilerinde Parisli avangart içerisinde kübist etkili işlerini sergileyerek takdir aldı. **Duchamp, ilk sanatsal başarısını 1912'de Salon des Indépendant'sta sergilediği ve günümüzde modernist bir klasik olarak görülen Merdivenden İn en Nü, No. 2 (Nu descendant un escalier no 2, 1912) ile yakaladı.**

Yine bu yılda Duchamp, resmeolan ilgisini, resmin "tükenmişliği" düşündüğü için giderek kaybetmeye başladı ve bu dönemde post-Hegeli filozof Max Stirner'in kitabı *Biricik ve Mülkiyet*'nden ilham aldı. Henri Poincaré'nin bilim felsefesi üzerine okumaya başladı, böylece bilginin görecelliği üzerine yeni bir bakış açısı kazandı. Bu sebeple sanatçı 1920'den itibaren çizim, resim, kolaj ve heykel gibi birçoksanat alanını bir arayagetiren disiplinlerarası çalışması *Gelin, Bekarları Tarafından Çıplak Soyuldu, Hatto (La marée mise à nu par ses célébrites*, meme; 1915-1923), diğer adıyla *Büyük Cam (Le Grand Verre)* ile sanatta yeni ufukları keşfe çıktı.

Marcel Duchamp, 1915'te ABD'ye göçtü, burada Ridgefield, New Jersey'de bulunan bir sanatçı kolonisinin bir parçası oldu. Beşyıl sonra ortaklarıyla birlikte Société Anonyme kurarak modern sanat işleri topladı, sergiler düzenledive bunlarıyeni sıra 1930'lar boyunca dersverip, sanat danışmanlığı yaptı.

Duchamp, bu yılın Sanat Kafası'nda inceleyeceğimiz eser *Çeşme'yi* (Fountain) heykel olarak 1917 yılında New York'taki Boğuşmuş Sanatçılar Topuluğu (Society of Independent Artists) sergisine yolladı. **Serginin 2125 eser ve 1200 sanatçıyla Amerika'da o güne dek gerçekleşen en büyük sergi olması planlanmıştır. Sergilenen eserlerin seçimi bir jüri tarafından yapılmamış, aksi takdirde katilim ücretini ödeyen tüm sanatçıların eserlerini herhangi bir tarz veya estetik sınırlandırmaları olmaksızın sergide görüncüye çıkarabilmiştir.** Buna rağmen Çeşme, organizatörlerin işbir sanat eseri olmadığınca kararvermesi sebebiyle sergiden kaldırıldı ve bu olaydan berieser hakkında tartışmalardevam ederek günümüze kadargeldi. Belki de bu nedenle, 2004 yılından bir BBC News makalesine göre Çeşme, 500 sanat uzmanı arasında yapılan bir anketle 20. yüzyılın en önemli sanat eseri seçildi.

Peki bir Hazıryapım eser tam olarak nedir? Hemen anlatalım: Buluntu nesne ve buluntu eser diye de adlandırılan Hazıryapımlar gündelik hayata ait bayağı nesnelerdir—bir sanat eseri olarak görüldüğünde sergilerde izleyicileri sunullar. Bazen bulundukları hâlde doğrudan sergilenenler bazen de sanatçı tarafından üzerlerindeyöneltilen bir nesne olarak sergilerde sunulurlar. Bu nesneler grup hâlinde veya birleştirilerek tek bir eser hâline gelebilir. Duchamp,

Marcel Duchamp, *Fountain* (Çeşme), 1917, 61 cm x 36 cm x 48 cm, San Francisco Modern Sanat Müzesi, Tate Modern.

Hazıryapım eserleri kendi deyimiyile "retinal sanata", yani yalnızca göze hitap eden ve estetiği içerikten üstün tutan sanatgörüüşüne karşı bir panzehir olarak görmekteydi. Kendisi bu geleneği düşünceyi, aklı maddeden daha üstün tutan yeni bir zanaat kavramını açığa çıkarmıştı. Duchamp, sanat üretiminin bir zanaatkânn işi gibi teknik bir süreçten ziyade düşünsel bir eylem olarak ele aldı. Bu bağlamda kendisi hem sanatçı olmanın ne anlama geldiğine dair fikri hem de bütünde sanatın anlamının ta kendisini değiştirdi. Hazıryapımlar, son olarak da galerinin gücünü ve sanatın hem üretimi hem de eleziciler tarafından karşılanması üzerine etkisizolan bağlamsal yapıları açığa çıkarttı. Sanat eserinin bağlamı, sanatın kavramı olarak gören Duchamp, güzel sanatlarla yönelik ilk kurumsal eleştirilerin birini oluşturdu.

Hazıryapım terimini Duchamp, 1915 yılında ortaya attı. Bu kavram *Hazıryapım* (Oynanmamış Nesneler) ve *Desteklenmiş Hazıryapım* ("Assisted Readymade", üzerinde oynanmış veya başkalarıyla birleştirilmiş nesneler) şeklinde iki ana sınıfa ayrılabilir. Sanatçı, 40 yıllık bir süredetoplam on üç eser üretti. **Kendisine ait çoğu Hazıryapımda olduğu gibi Çeşme'nin de ilk üretilmiş versiyonu kayıptır ve yalnızca Alfred Steiglitz'in çektiği bir fotoğrafta görülebilmektedir.** Sanatseverlerin günümüze San Francisco Modern Sanat Müzesi ya da Tate Modern gibi müzelerle görülebildiği versiyonların hepsi, Duchamp'ın 1950'ler ve 1960'larda siparişe ürettiği kopyalardır.

Çeşme, ilk bakışta iğneleyici bir parodi gibi görünür. Sanki kaideye yerleştirilmiş kötu bir şakave sanat dünyasında kutsallarak görülen her şeyle dalga geçiyor gibi. Eserin görsellik zanaat, teknik, estetik veya yüce anlamlara dair hiçbir şey içermediği bir nesne olarak kaydedilir. Kaideye yerleştirilmiş bir

bu bir zaytung haberidir!

Röportaj: Emrah Akbaş

2010 yılında kurulan Zaytung gerçek olmayan haberleri -mişgibi yoparak ironik bir dille eleştiriyor. Kurucusu Hakan Bilginer'le Zaytung'un hikâyesini konuştum.

Zaytung'un bir anlamı var mı?

Almancadığazete (zeitung) kelimeden geliyor. Onun Türkçe okunuşunun karşılığı.

Nereden aklınıza geldi böyle bir site kurmak, kaç kişilik bir ekipsiniz?

Amerika'da The Onion diye bir hiciv haber sitesi var. Onun sıkı takipçisiyim. Benzerbir konseptte Türkiye'ni yapayım motivasyonuyla ortaya çıktı. Freelance çalışan bir ekibiz. Yaklaşık 20 kişi.

Bu kadar büyük ilgi beklilerin müddünüz?

Hayır. Ben mühendisiyim, yazılımcıyım. Bu, başlangıcı bir hobiydi. Ben ve dört beş arkadaşımız ikerik ürettiği aşığı yukarıdan 20-30 kişin okuduğu küçük bir şeydi. Büyüsün, yayılın diye bir beklenti yoktu.

Haberleri kim yazıyor, bir yazarı ekibiniz mi var yoksa isteyen herkes haber paylaşabiliyor mu?

İkerik üretimi anlamında sosyal bir yapı. Üye olup, kullanıcısıbarı açarak kendi ikeriklerini oluşturabiliyorsunuz. Günde yaklaşık 200 ikerik geliyor. Kısa, son dakika ya da foto-haber dedğimiz türden. Editör onayından geçtikten sonra yayımlanıyor. Haberlerin önemli bir kısmı kullanıcılar ait. Şu anda kayıtlı kullanıcı sayısı 130 bin. Temel kriter "bize göre" orijinal ve komik olması... Bir de tabii yaşal sınırları var. Hakaret, küfür gibi şeyler ikerimesi...

Davalık olduğunuz durumlar var mı?

Çok sık olmasa da senede birkaç kez mahkemeye düştüğümüz oluyor. Çoğunlukla soruşturma aşamasında kalıyor. Davaya bugüne kadar iki ikeri tanedird. Mahkemeden ziyade karakola gidip ifade vermekle son buluyor. Zaytung, siyasi yöne ağır basan içerikler yayınlıyor.

Son zamanlarda en çok hangi işleri haber konuştunuz?

Yakın tarih haberlerinden sokağa çıkma kararlaıyla ilgili "Cumhurbaşkanı yeni normalleşme kararlarını açıkladı: 23.30'da herkes yatağına girecek. 00.00'da ışıklar kapanmış olacak. Çit kırmayacak!" gibi yapımlar. Çok paylaşıldı, çok tepki de aldı. Gerçek sanatlar olmuştu.

"Ofansif mizah" yapıldığı bir kısım tepki de alınıyor. Basit ve işin kolayına kaçmak olarak değerlendirenler var. Ne söylemek istersiniz?

Ofansif mizah zaman zaman kullandığımız bir şey ama sitenin ağırlıklı kimliği belirleyen bir durum değil. İnsanların bir yandan size kızarken bir yandan bula içtençe gülmüyor olmaları gerekiyor. Birilerinin kızdırarak mizah yapabilmek, güldürebilmek için en zor kısmı. Bunu daha iyi ve dahası yapabiliyoruz istedik. İkeriğin kendisine değil de "bunu nice konu edindiniz" gibi tepkiler geliyor. Sosyal medyadallık kültüründen kaynaklanıyor o da. Bir kişi altına "olmaz böyle bir şey" yazınca onun altına 300 kişi benzer bir şey deme ihtiyacı duyuyor. Hıtlap ettiginiz kitle büyüdüğüne gelen tepki de artıyor. Okuyucu tepkisine (yiv/kötü) kendinizi kaptrırmak ve ikeriğe yön vermek doğru bir yayın politikası değil. Hem sizi sıradanlaştırm hem belli bir kalıbn ikerisine girer.

"Beğenmiyorsan okuma, takip etme" bizim duruşumuz.

pisuvar! Umumi tuvalette bulunanası nesneden farklı olarak pisuvar duvara asılı değil. İşlevsel olmasının yanı sıra kaide üzerine yan duracak şekilde, bir tuvalette değil sanat galerisine yerleştirilmiş. Böylece nesne aynıkalsada uzamsal ve düşünsel bağlam değişmiş. Pisuvarın tuvaletten galeriye taşınması, galeride bulunan bir pisuvarın anlamının ne olabileceğini merak ettiren bir yabancılaşma hissi uyandırır. Bu sanat mı? Öyleyse her şey sanat olabilir mi? Bir nesnenin sanat eseri olması içine gerekir? Neyinsanat olduğuna, neyin olmadığına kim karar verir?

Ancak kimse bu işin bir sanat eseri olmadığını

kanıtlamaz. Bir anlığa heykelin ne olduğunu düşünelim: Üç boyutlu bir biçim; pisuvar üç boyutlu bir biçime sahip. İşe bir isim gerekir; Çeşme. Tanh ve imza gerekir; "R. Mutt". Çeşme imzalanmış ve 1917 şeklinde tarih atılmış. Her ne kadar bazı araştırmacılar pisuvarın Duchamp'a Richard Mutt takma adı altında (ya Louise Norton ya da Barones Elsa von Freytag-Loringhoven tarafından) bir heykel olarak yollandığını iddia etse de diğer araştırmacılar da Duchamp'ın New York şehrinde Bejinci Cade 118 numarada bulunan J. L. Mott Iron Works isimli demir eşya dükkanına giderek satın aldığı ileri sürmektedir.

Sanat hakkında diğer varsayımlara dönelim: Sanat eseri sergide görülmeli; Çeşme dâbirece ve klasik şekilde bir kaide üzerinde resmi bir sergide sergileniy çıktı. Sanatçının eseri kendi elleriyle yaratmış olması gerekir; işte, orada durun bakalım! Mutt'ın sanat eserlerinin yalnızca tek başına çalışan sanatçılar tarafından üretilirdiği alışı yaşırdır. Orta Çağlardan 20. yüzyıla kadar Bellini, Raphael veya Rembrandt gibi bir çok sanatçı eserlerini atölyelerde, usta ve çırağların bir resim veya heykel üzerinde beraber çalışması yoluyla üretmişir. Bu sebeple Çeşme, pisuvar üreticisi ve Duchamp arasında ortaklaşa bir çalışmaları olarak görülebilir. Son olarak da insanlar bir sanat eserinin bir sanat tarafından yapılmış olması gerektiğini düşünür; Marcel Duchamp bir sanatçdır. Dolayısıyla gördüğümüz zere bir sanat eseri için gereken ön koşulların tamamı bu Hazıryapım eser tarafından karşılanıyor. Yalnızca bir eserin güzel, dekoratif, tasvir edici, betimleyici veya temsili edici olması gerektiği şeklinde sınırlayıcı ve geleneksel bir sanat algısını aşmışınız, bu eserin sanatsal niteliğini öznel ve muhafazakar beşerlerle reddedebilirsiniz. Ancak tarihin devamlılığı ve Çeşme'nin kendinden sonra gelen sanatçı nesilleri üzerindeki etkisine nesnel bir şekilde bakarsak, eserin 20. yüzyıl içerisinde en etkili sanat eserlerinden biri sayılmakta olduğu apaçıktır.

Marcel Duchamp, sanatın ve sanat olmanın, sanatın ve tasarımların ve bağayının arasındakı sınırları bulandırarak sanat kavramını genişletti. Çeşme'den aşağı yukarı 40 yıl sonra Joseph Beuys, herkesinsanatçı olabileceğini beyan edecekve böylelikle sanatçı olmanın kavramını genişletmektedir. Aynı anda Donald Judd eğer birisi bir şeyin sanat olduğunu söylüyorsa, o şeyin sanat olduğunu söyleyecektir. Duchamp'tan yaklaşık 80 yıl sonra Ai Weiwei, her şeyin sanat ve her şeyin politik olduğunu öne sürmektedir. Duchamp, sanatı meta olarak; prestij, güç ve para edinmeye yarayan bir varlık olarak görülen burjuva sınırlarından kurtarmak istedi. Onun için sanat hem materyal hem de fikirlerin sanatın ontolojisinin incelenmesiyle çekildiği ve etrafımızdaki dünyayı görmenin yeni yollarını bulabileceğimiz yarılmış olabileceği deneyler bir saha olmuştur.

1920'lerde kinetik sanat eserleri Hazıryapımların yanı sıra müzik besteciliği ve teorisi alanlarında çalışmış olsa da Duchamp'ın sanat alanına olan ilgisi ciddi şekilde azaldı -zira bu dönemde kendisi satraç ustası olmaya odaklandı. Artık hayatta asıl tutkusu satraç odunları için birçok kişi kendisinin mesleklerini sanatçılığı tamamen bıraktığını inandı. Yine de zaman ve mekânla ezel eserleri Bir Mongol Üzerine Tavandan Sarkıtılmış Bir İki Yüz Kömür Torbası (Twelve Hundred Coal Bags Suspended from the Ceiling over a Stove, 1938) ve Sicim (His Twine, 1942) ya da diğer adıyla Bir Mil İplik (The Mileof String) ikerileri yerleştirme sanatı ilikicade sanatçılarından biri oldu. 1946 ila 1966 yılları arasında gizlice üzerinde çalıştığı son eseri ise en güzel çalışmalarındandı. Veriler: 1. Şehale, 2. Aydınlatıcı Gaz (Éclairant donné: 1° la chute d'eau / 2° le gaz d'éclairage) isimli eser, sanatçının isteği üzerine 1969 yılında Philadelphia Sanat Müzesinde sergilenimlerinden bir yıl sonra sergilendi.

Marcel Duchamp, genide sanat dünyasını sonsuza dek değiştirmiş karmaşık ve oldukça derin bir eserler bütünü bıraktı. Buluntu Sanatın mucidi ve Kavramsal Sanatın babası olmasının yanı sıra Kinetik Sanat, Optik Sanat, Yerleştirme Sanatı ve Temelilik Sanatı ile kurumsallı eleştirme sanatının ilk yaratıcılarından sayılıyor. Neo Realizm, Arte Povera, Pop Sanatı ve Minimal Sanat gibi daha geç dönem savaş sonrası sanatsal akımlarda bulundunları ve bu akımların gelişiminde önemli bir rol oynadı. Sebebiyle Marcel Duchamp, 20. yüzyılın en önemli sanatçılarından.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi

<https://irantey.org>

kalbimde bir boşluk

Zihnine düşen bir sözün dilinden çıktığı anda kuvvetinden azalarak yok olduğu, büyük hayallerin küçük toz zerrecikleri misali parçalandığı, herkesin herkese benzediği bir yer burası.

Kalbimin içinde bir boşluk var. Boşluklar yeteri kadar büyüdülerinde fark edilmez olurlar. Uzun gibi. İçinde yaşarken orada doldurulması gereken bir eksiklik varmış gibi düşünmeyiz. Boşluk evrenin kendisidir. Bu hiç hoş değil. Çünkü insan kâinatın bir iz düşümüdür. Onun kadar yalnız, onun kadar karanlık, onun kadar manasız. O hâlde kalbimde peydâ olan bu boşluk, uzayın içime düşmüş gösidir. Bir kara delik geldi durdu tepemde. Oradan aktı gitti içtimedikler. **Bir mazgaldan düşer gibi yuvarlanıp yok oldular. Hevesler, heyecanlar, tutkular, aşklar ve sonsuz bir hayret. Kalbin bileşenleri kabaca bunlardır. Yani hatırladıklarım. Belki fazla da olabilir.** Birisi olsa da kulağıma fısıldasa. Hani İstanbul'da su bitince Melen'den getiriyorlar; öylebiri doldurusa içimi. Ama taşımaya suyla dönmüyor değirmenler. Onlarla savaşacak yürek de yok. İçti sıkılan bir Don Kişot'u kim ne yapısın. Buhranlı savaşılmaz. Kılıçlar inançla sallanırlar. Kalbimde boşlukla gurdamla şuraya gidilmez. Zamanla onun parçası olunur. Bunu söylerken durdum. Bu dertten konuşabiliğime göre demek ki hâlâ umut var. Bir yıldız kaydığında uzayı düşündüğümüzü o kasıcadan alabilirim. Yürüyüşü beni yeniden ele geçirmeden bir şeyler yapmak lazım diyerek ayağa kalktım. Kalbimdeki boşluğu imneme böyle karar verdim.

Atmosferden geçenler çok zorlandı. Dünyanın etrafını saran gaz ve buhar tabakası gibi birinin kalbimdeki boşluğu çevreleyen bir sıradanlık haresi var. Zihnine düşen bir sözün dilinden çıktığı anda kuvvetinden azalarak yok olduğu, büyük hayallerin küçük toz zerrecikleri misali parçalandığı, herkesin herkese benzediği bir yer burası. Korkular, bayagi arzular, derinliksiz hisler ve sonsuz bencilik karbon gazları gibi yoğunlaşarak insanın kalbine güneş ışığının ulaşmasını engelliyorlar. Yalan partikülleri, en çok da kendine söyledikleri, nefesalmayı imkânsız hale getiriyor. Kirden sararmış rıya bulutları, kaygıların için için tüten dumanı, üstüne yağın asitli zuhuru yağmurları. Neyle karşılaşılabileceğini bilmediğin bu yolculuktan vazgeçmen için uğraşıyorlar. Güvenli yerine dönmelisin. Uzay bilmeden yaşayan insanlar gibi sen de kalbinin yerini öğrenmeden yaşar gidersin dnyolar. Burada yanacaksın. Her yerde aynı tehdit. Burada yanacaksın.

Hava giderek ağırlaşıyor. Devrin ne kadar illeti varsa, seni senden kaçırانların hepsi karışına dikiliyor. Her türlü narkotik; bağı, aile, sorumluluklar, ilişkiler, öğrenimsiz istekler ve çaresizlikler, mesnetsiz narınsızım, kompleksler, hevâlar, açgözlü kudurmuş iştahın, safahat ve düşkünlüğün, sonra vaatler; yer kabuğunun kırık taktla gözüniuboyadığı vaatler, orada dahayolun başında parçalanıp dünyaya geri düşmen için elinden geleni yapıyorlar. Kivılcımlar içinde bir ateştopu hâlinde yaklaşıyorsun kalbine. Geceley boyu süreceks bir yolculuk bu. Yalnızlığınla değil, kimsesizliğine baş başa kalarak, kendi söylediğini kendin duyarak, en büyük kavganı şahitsizvererek, çıldırmakta, hezeyanlarla, sanılarla baş ederek, nefessiz, derinlik sarhoşluğunda, vur gunları yaşıyorsun. Her uyanışında bir parçanı düşmüş, her kâbusunda bir gerçeği uykuyla buluyorsun.

Dilin uyuşuyor düşüncelerinin hızından miden bulaniyor, binlerce günden hangisinde, hangi anda kendine bir şeyler ettiyen gelip orada karşına dikiliyor. Boyun eğiklerin kulağından hafızı ekleniyor.

sustukların, pısnıklığın, kendini değerinden eksiğine bozdurduğun ne varsa yüzleyorsun. Unutmamış içinde bir yer, anlıyorsun. Ne olduysa unutmamış. Yaşadığın ömürde seni yan yanneneye o özden uzağa düştüğün her bir saniyenin çetelenisi tutmuş. Yolda düşürdüklerin, toprağa verdiklerin, kendinden vaz geçerek başkasına benzediklerin. Büyük ihtidân demislerdi yanı. İşte fistan gibi değıştirdiğin dinlerin bütün Tanrıların gazabı aynı ayrı üstüne yağıyor. Ne bedellerödemişsin sıradan olmak için. Ne kadar cehennem varsa hakkettiğin kapsülün penceresinden görüyorsun.

Dünya arkaında küçüldükçe, alevden bir yol genişliyor önünde. Nereden geldiğini unutuyorsun, nereye gittiğini hatırlamıyorsun. Yönsüz izsiz, yersiz yurtuzsuz kalmanın acısı köyüör boğazına. Her şey orada. Görüyorsun. Yeteri kadar üzülmediklerin, kahrolmaktan korkarak yaşıyanır sandığın eski aşkların, hakkı venilmemiş her duygunun yıldırmışmış ağaçlar gibi yanık hâllerile karşılaşıyorsun. Ağlamaklauzayan bir yolculuk bu. Gözyaşlarını tersine aktırıyorsun. Kendi canından yaptığın o kapsülün içinde duvarlara çarpıyorsun. Raflardan kitaplar dökülüyor. Okumadıkların, okuyup anlamaktan kaçtıkların, seni sırsarmak için yanmış ruhların onlara kulak asmadığın için tutmuş ahlâri gelip seni buluyor. Bir cam açsan açamazsın, bir durup dinlensend desen duramazsın. Lanet olası atmosfer gittikçe kalınlaşıyor, içkencecin yeter diyene kadar parmak uçlarından elektrolitler, ateşleratıyör, içkencelerini kimseduyamaz, bir yer vardı düşünse azına razı olsun, ondan da uzaktasın artık. Umudun tükendiği anda kendini katran bir gecenin sabahında kalbinin boşluğunda buluyorsun. Seni öldürmeyen gücündirecek sanıyorsun, yanılıyorsun.

Burası mı? Şafak sökerken yarım kalmış.

Çıt çıkmıyor etrafta. Baykuş ölüleri dallarda duruyor. İndim kapsülün bir hayal hâlinde. Kendimi dışarıdan izleyerek. Astronot dediğin taş toprak. Eğildim baktım yerlere. Ukdelerim var. Kırımlar, kelimeler var. Fosforlu deniz canlları gibi parlıyorlar. Yazılmamış yahut hiç söylenmemişler. Eski günlerin ışıkları var. Gün doğmuş şeytan sofrasında bir sabah yerde bir öpücük izi var. Bir kişinin kokusu tozuoyu havada. Kam ter içinde bir rüyânın sonunda, ensesinden saçlarının başladığı yerden alınmış. Taş kesmiş aldancılar. İhtimaller kurumuş. Yerlerde yırtık afişler var. Paramparça filmler, mitingler, slo ganlar. Rüz gâr eserken değil durmuş. Mütereddit yapıprakl mevsimsiz kalmış. Ne desem o havâ. Ne söylesem kafî gelmez. Pısnıklık ner gi bir boşluk. Bebek ağlamaları, sevmişse sesleri, çığlıklar, kahkaha kırınları, tırnaklarında derin parçalar. Artık yanlış bir harita var. Aç tarafı denmiş eski bir neşeyi gösteriyor. Deliksiz uyunmuş son evden kopmuş tuğlalar. Deniz kabukları, minareler, yuvasıız genç heçler içigin ortasında salınıyorlar.

Yürüdüm boşluğun yıkıntısında. Bir on sene bu yana, bir on sene şu ana. Kimseye rastlamadım. Ne çocukluk ne ilk gençlik ne kavak yelleri ne de efkâr. Hiçbiri yoklar. Bağırđm sesim yankılanı. Dizimde derman kalmadı. Oturdum bir eski anının dibine. Kökü gövdesinden ayrılmış. Çıkardım kafamı yanına koydum. Düşündüm. Nasıl dedim dağılacak bu boşluk. İki ihtimal geldi aklıma. Ya dedim bir aşk doluracakra burayı. Panayır sesleriyle baykuşlar dirilecek. Ya da dedim bir doğru suru sormakla başlayacak her şey. Bir zahirci bir merak kurtaracak. Bilmem. Başka da

**Boşluklar
yeteri kadar
büyüdüklerinde
fark edilmez
olurlar.
Uzay gibi.**

Zeki Kayahan Coşkun

neleri kaybettik?

Bir sokaktaki değişimi, sokağın içinde her gün yaşayanlar pek hissedemez. Ne zaman o sokaktan ayrılıp yıllar sonra gelir biri; değişimi çok net görür. Artık o mavi bina yoktur mesela...

Geçtiğimiz günlerde radyoda dinleyicilerden gelen mesajları okurken bir dinleyicimin içinde "bira" geçen mesajını dalgınlıkla okuyunca, ışık hızından daha kısa sürede başımdan aşağı dökülen suyun sıcaklığını yüz santigrat dereceye ulaştığını hissettim. Telaşa yanılsımı fark edip delay(geciktirici) tuşuna basarak, kendimi sansürledim ve "bira"nın yayına çıkmasını engelledim.

Yayınolmakta yaşadığım sıkışıklığı, dilimle beynim arasındaiki mesafenin gittikçe uzadığını, her söylediğimi ceza yemeyelim diye bin kez tartışımı aklımda kadar hissedince "vay be" dedim... Önceden ne kadar rahat konuşurduk... Her geçen sene biraz daha zorlaşmış konuşmak. "İlahim Aliyev eşini yardımcısı yapmış" dediğimde beş kez yayın durdurma ve para cezası almış, boşA4 kâğıdına bile üfleylecek yazıyorsun zamanla.

Özgürlük öyle birden kaybolmuyor. Geçen sene daha özgürdüm yayınlarda mesela... Şu sene önce daha da rahatım. On sene önceki yayınlarımı dinleyince "neler diyebilmişim ben öyle" şaşkınlığını yaşıyorum. Bandi geri sarıldı(çanlıyorum cesaretimi). Cesaret de değil aslında, ortam şahaneymiş. Biranın vergisi alınıyor, markette satılıyor, yasal bir ürün, vergi içinde adı en yükseklerde geçerken, cümle içindeci! Alkol sağlığa zararlı... Buna özgü yokama konu sadece alkol değil kil Ne konuşursam ayıyayı yerim düşüncesi, bunun oluşturduğustres, panik,kalp çarptırısı, tansiyonun fırlaması, ağzıkuruması, ter boşalması da alkolden dahaaz zararlı değil!

Bir sokaktaki değişimi, sokağın içinde hergün yaşayanlar pek hissedemez. Ne zaman o sokaktan ayrılıp yıllar sonra gelirbiri; değişimi çoknet görür.Artık o mavi bina yokturmesela... Güzelim ağaçların yerinde, saksıya mahkûm süs bitkileri vardır. Kaldırımlar daha da yükselmiştir. Çiçekçi kapanmış, yerine Loppadanak Evim isimli, milletten para toplayıp bir süre sonra kayıplararakırsacağı şüphesi uyandıran bir şirketin şubesi açılmıştır.

Değişiyoruz. Yavaş yavaş... Milim milim... Geri dönüp bakınca değişimin boyunu çok daha iyi öğebilmek mümkün.

Biz önceden de herkesin aynı fikirde olduğu bir toplum değildik ki. Farklı da olsak, nefretetmiyordukbirbirizden. Neşeli, mutlu, ortak çareşizlikleri, sevinçleri olan bir toplumduk.

Peki neleri kaybettik?

RESMİ BAYRAMLAR

Takvimde resmi tatil günü ilan edilmesinin dışında bir işlevi kalmadı sanki. Tarihimizi, bizi, bizi biz yapan değerleri anlatan, ortak bir amaç altındatoplayan, okullarda şirilerin okunduğu, halayların çekildiği, piyeslerin sergilediği güzel günlerdi. Haftalar öncesinden okulda heyecan başlar, provalar yapılırdı.

EUROVISION ŞARKI YARIŞMASI

Hepimizi televizyon karışmasında kilitleyen müşterek eğlencelerimizden biriydi. O ülke bize şu puanı verdi, bu vermedi derken tüketilen kuru yemişler de cabasıydı. On yıla yakın olacak katılmayalı... Ne olurdu Hepimizi içine alan, basit, ucuz yolu bir eğlencein kaybolup gitmeseydi...

Sanki bir şeyi ortak sevmeyi, etrafından toplanmayı, beraberince, biri "bunlar neydi o zaman" diye düşünün şunları" demiş gibi... Doğulduk.

Eğitimsiz insanımız, eğitimsiz olduğunun bilincindeydi ve eğitimsiz olmak bir mahcubiyet biçimiymi.

TÜRK FİMLERİ

Çok televizyon seyreden biri değilimdir. Kanallarda kendime uygun bir yayın ararken muhakkak dahaönce defalarca seyrettikimiz, başınırsununu ezbere bildiğimiz Türkfilmlerinedenk geldirdim. AdileNaşit, Münir Özkul, KemalSunal, İlyas Salman, Ayhan Işık, Gülşen Bubikoğlu, Tarkan Akan, Hulusi Kentmen vb. sanki bir andan çekildiler televizyondan... İyide rating alındı bu eski yapımlar.

Elimizde kala elindeki taş, platformdaki delikten geçirmeye çalışan plaj yarışmacıları, sig evlilikprogramları, dedektifçilik oynayan yapımlar kaldı.

TALK SHOW

Cem Özer'in Lal Laflı Açıyıyor, seyrettikim ilk temsilcilerindim. Elbette daha eskileri vardı. Cuma veya cumartesi geceleri farklı düşüncedeki ahaliyi televizyon başında buluşturmayı başaran bu neslenme biçimimizi de kaybettik. Sanki hepimiz ortaklaşa bir kahkaha atsak, eğersek ayıp edecektik.

TARTIŞMA PROGRAMLARI

Ne tartışıldı ama sabahlara kadar. Farklı fikirlerin zarif dansına doyardık.Gerginlik de olurdu. Şu günlerde herkesin birbirinin fikrine katılıp, onayladığı, katılmırsın süreklilerindeki cep telefonuna baktığı gariplikten çok öteydi.

Tartışmanın, temelini iyi dinlemek olduğu bilirdi. Halktan da katılımcıların olduğu bu programların tadına doymun olmazdı. Genç Bakış isimli program ise üniversitelerden yayınlanır, öğrenciler siyasetçisinden sanatçınsa konuklarızor sunurlarla terletirdi.

ÜNİVERSİTE BAHAŞ ŞENLİKLERİ

Üniversitenin olduğu şehre ekonomik katkı sağlayan,çeşitçesitinsanı buluşturan bir neslenme biçimiymi. Konserler, tiyatrolar, tekkislik gösteriler, imza günleri, yarışmalar, çimlere uzanmış öğrenciler... Hey gidi hey... Aldılar elimizden. Sebebin bilmiyorum. Sanırım çok fena bir araya geliyorduk, birbirimizden nefretetmiyorduk, eğlenebiliyorduk.

SAYGI

Eğitimsiz insanımız, eğitimsiz olduğunun bilincindeydi ve eğitimsiz olmak bir mahcubiyet biçimiymi. Olabilir, insan çeşitli sebeplerden okula başlamayacak veya devam edemez. Doktora misal, saygıda kusur edilemezdi. Muayene olmaya gitmeden önce traş olunur, temizlenir, temiz iç çamaşırları giyilir, adeta bir sınavavakıgibi hazırlanırdı. Sağlık çalışmasında şiddet neredeyse yok gibiydi. İlacı yazmadı... Bahanesizle yangın tüpüyle doktor dövenlere kadar geldik.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://trantey.org>

Pelin Özkan

hafiflik, ağırlık ve *karenin'e veda*

Bağlanmayı sevmeydi o. Mekâna, nesnelere, hayvanlara en çok da insanlara bağlanmaktan korkardı. Bu yüzden hep terk ederdi. Onunki ağırlığın değil, hafifliğin dramıydı. Onun payına düşen yük değil, varolmanın dayanılmaz hafifliği.

Annemi sevmek zorundaydım. Çünkü öyle öğretilmişti. Ama bu köpeği sevmeye beni kimse zorlamadı. Sadece kalbimle sevdim onu. Aklim hiç araya girmedim. Tomsa's olandan daha sağlıklıydı ona olan sevgim. Onu kıskanmadım, sevgime karşılık beklemedim, başkasını benden daha çok sevebilme ihtimalinden korkmadım, onu düdüğüme çalışmadım. Olduğu gibi kabul ettim. Sadece sevdim.

"Daha fazla beklememeliyiz Tereza," dedi Tomsa. Evlendimmiş gün getirmişti onu Tomsa. Senelerdir aradığım şeyi bir anda kucarımda buluvermiştim: Mutluluk. Sanki yıllardır kavuşmayı bekleyen iki dost, iki sevgiliydik. Ona isim aramıştım. Anna Karenina'yı ne kadar sevdiğimi bildiğinden olsa gerek adı Tolstoy olsun demişti Tomsa. "Ama bu bir kız," diyerek ısraz etmişim. "Anna Karenina'ya ne dersin?" Tomsa dağmık tüylerine, komik suratına bakmış "Bu daha çok Karenin'i andırıyor. Anna'nın kocası. Karenin olsun?" demişti. Bir dişi olduğu hâlde yıllardır bir erkek ismiyle çağıldığından midir bilmem Tomsa'de değil de bana âşık oldu Karenin. Sadece âşk olmak mı? Yalnızlığımı da elinden tuttu. Kendi evrenimi yarattı.

"Beklersek kaçacak çেকেcek," derken Karenin'in ağlamasıyla karşı sesi Tomsa'nın.

Göğsüm daraldı, boğazım düğümlendi. Karenin'in kafasını aldım kucarıma, kirlî beyaz tüylerini okşamaya başladım. Tomsa elimi tuttu. Ona döndüm "Bunu sen yapmalısın," dedim. "Peki," dedi kalktı çekmeyeceği doğru yürüdü.

Karenin'i biraz daha çektim kendime. Başını kaldırdı, gözlerime baktı. İzin isteyen bir bakış. Peki ama ben ne olacağım Karenin? Ben?

Tomsa, kahverengi eski âşşap çekmeyeceği açtı, iğneyi aldı. Sonra çekmede varlığını unuttuğum zarfı gördüm elinde. Ona göstermemiştim daha önce. Fotoğrafı çıkımlarım çektiğim Sabina'nınçıncı fotoğrafıydı. Üzerindeki tıkgıysı Tomsa'sa sevisiriktentaktığı melon şarkıysıydı.

Karenin'e baktım, gülümsüydü. "Bak gülmüşün Tomsa," dedim. Tomsa fotoğrafları yerine koydu. Şaşkındı, hüznüliydi. Hiçbir şey sormadı.

Kaynak: *The Unbearable Lightness of Being (Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği)*, 1988
Yönetmen: Philip Kaufman, Senarist: Philip Kaufman, Jean-Claude Carrière

Belki de Sabina'ya hayranlığım onun şu an yaşadığım acıyı asla yaşamayacak olmasındandı. Bağlanmayı sevmeydi o. Mekâna, nesnelere, hayvanlara en çok da insanlara bağlanmaktan korkardı. Bu yüzden hep terk ederdi.

Onunki ağırlığın değil, hafifliğin dramıydı. Onun payına düşen yük değil, varolmanın dayanılmaz hafifliği. Ağrık benim payımdı.

"Sen sadece tuttu onunla konuş," dedi Tomsa ilacı şingnaya çekenken.

Kafası kucarımda, vücudu menekşe kokan yatağa gömülmüş Karenin'in yüzüne yanağımı yaklaştırdım. Zayıf, yorgun bir edayla göz yaşlarımlı yaladı. Sonra diğer yanağımı çevirdim. Ama gücü kalmamıştı. Kafası tekrar kucarıma düştü.

"Korkma Karenin, korkma. Acı çekmeyeceksin," dedim. "Orada her şey güzel olacak. Tavşanlar, kelebekler olacak. İneklere kolayca yazacağım. En iyi arkadaşın Mephisto da orada olacak."

"Korkma Karenin, korkma..."

Tomasıgnevi yaparken Karenin'inleyerek kafasını kaldırdı, son kez baktı. Sanki ona teşekkür ediyordu. Kendisine bu ayrıcalığı tanıdığı için, veterinerin yerine iğneyi kendi yaptığı için.

Sonra, gülen başını kucarıma bıraktı. Ela gözleriyle gülümseyerek bana baktı. Bakışları dundu. Artık başka hiç kimsenin bana böyle bakmayacağını biliyordum.

Ölüm Karenin'e sevdiklerinden gelmişti. Tomsa'da döndüm, baktım sessizce. Kalbim acımaya devam etti. İkizim de yalnızdı. Herkes kendisi köpeğine ağılıyordu.

Yaşayan son varoluşçu olarak kabul edilen Milan Kundera, romanın gerçeği değil, varoluşu incelediğini savunur.

VAROLMANIN DAYANILMAZ HAFİFLİĞİ

Nietzsche bir gün bir arabacının atını kırbaçladığını görür. Atın yanına gider, kollarını hayvanın boynuna dolar ve göz yaşlarına boğulur. Milan Kundera'ya göre Nietzsche atın Descartes atına özer dılıyordu. Nietzsche'nin değiliğinin (yani insanlıktan son ve kesin kopuşunun) at için göz yaşlarına boğulduğu o an başladığına inanır Kundera ve devam eder "İnsan soyunun gerçek ahlaki sınayı, temel sınayı, onun, merhametine bırakılmışlara davranışına gözlidir. Hayvanlara. Ve işte bu açıdan insan soyu temit bir yeniliği yaşamıyor, o kadar temel bir yeniliği ki bütün öteki yenilikler kaynağını bundan almaktadır."

Yaşayan son varoluşçu olarak kabul edilen Milan Kundera, romanın gerçeği değil, varoluşu incelediğini savunur. Varoluşun ise olmuş bitmiş bir şeyden çok insanı olasılıkların alanı, insanın edebileceği her şey, yapabileceği her şey olduğunu vurgular.

Kundera'nın 1984'te yazdığı "Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği" adlı romanı

uzun bir düşünsel sorgulamadır. Kendini doğanın hâkimi ve efendisi sanan insanın bilimsel ve teknik alanda mucizeler gerçekleştirdikten sonra, birden hiçbir şeyi sahip olmadığının ne doğanın ne de kendisinin efendisi ya da sahibi olmadığının sorgusudur.

Kundera romanlarında "ben'i yakalamamın anlamının "ben'in varoluş kodunu yakalamaktan geçtiğini söyler. Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği'ndeki karakterlerin "ben" kodları birtakım anahtar sözcüklerden oluşur. Örneğin, Tereza'nın kelimeleri beden, ruh, baş dönmese, zaaf, masum asur ve cennettir. Tereza kendi güçsüzlüğünün farkındadır, ona direnmeye ve teslim olur. Tomsa'nın kelimeleri ise hafiflik ve ağırlıktır. Ebedî dönüşüm olmadığının dünyada var olmanın hafifliği sorunu. Tomsa'nın iki.

Roman 1988 yılında Philip Kaufman tarafından sinemaya uyarlandı. Filmi izlerken de tıpkı romanı okurken yaptığımız gibi "ben'in nerede başlayıp, nerede bittiğini sorularız. Ruhun dinlenir bir şekilde karşısına hiçbir şaşkınlık yaşamazken, her şeyi kendine göre yorumlarsın. Bu durumda şaşkınlığımızı şaşırır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Yekta Kopan

"cinayeti, dommuş bir kilim parçası sayeside aydınlattım!"

İzlediğimiz dizilere, filmlere bakıp safkötlülüğün ve aklalmaz planların çağımızın ürünü olduğunu düşünebiliriz. Oysa teknoloji böyle gelişmeden önce de planlı kötülük vardı.

Hiç unutmam. 1961 yılıydı. O zaman Beyoğlu Ekip sefiydim. Vakit sabahınçığı idi. Tünel'den Galatasarayistikametinedoğruya ağır gidiyorve dağılmak üzere olan bar, pavyan kapılarını kontrol ediyorlardı. Kaldırımüzzerinde yatan biradom dikkatimizi çekti. Ciptenfirılayarak koştu. 45-50 yaşlarında, sarışın, temizgiçimmiş, sonradan sigortacı olduğunu öğrendiğimiz şahsı kontrol ettik. Nefes duyamadık. Nabız atışlarını da almadık. Ölmüş olduğuna kanaat getiririz diye bir doktor kontrolünden geçirmek maksadıylor lıkyardım Hostanesi'ne getirdik. Doktor muayene ediyor, ölü olup olmadığını hususunda sorduğumuz sorulara da cevap vermiyordu. Heyecanla neticeyebekliyorduk. Koluna birriğne yapıldı. Adombiraz sonra dağıldı. Etrafındaki beyazgömeekli doktorve hasta bakıcıları garson zannederek: "Nerede birduble rakımla, çığır tavası?" diye sordu.

Ekşi bir kaptan alınma bir fikra değil bu. Dönemin Beyoğlu Ekip Amirliği komiserlerinden Şükrü Özyeğin bir anısı. 1974'teyayınlanmış "TürkPolisinin Altın Kitabı / Dedektifler Konuşuyor" kitabından aktardım bu anı. Kendisi de bir emniyet mensubu olan A. Vedat Akın derlemiş.Girişte şöyle diyor Vedat Akın "Bu kitabın içinde hizmetleri ve olayları aydınlatmada gösterdikleri başarıları ile isim yapmış, rütbeli, rütbesiz polislerimizin unutamadıkları olayları kendi ağzlarından dinleyebilirsiniz."

Kitapta 42 başkomiser, komiser ve polisin macerası var. Gözü pek, kilyutalmaz, acar, azimli, macerasever olarak tanımlanan bu 42 isimden sadece biri kadın: Ülker Kuyucu. 1967'de komiser muavini olarak mesleğe başlamış. 25 yaşında gençken bir kadın olarak işe başlağığı gün atandığı ilk dava ise Kocamustafaapaşa'da önce ortadan kaybolan, sonra da cesedi bir apartmanın bodrumunda bir bavulun içinde tecavüz edilip, boğularak öldürülmüşhâlde bulunan altıyedi yaşlarındaki küçük Oya'nın davası. Sonundakatili yakalıyor genç kadın. Küçük Oya'yla aynı mahallede oturan Ömer isiminde bir üniversite öğrencisinin, acil aileyi ziyaret eder başağığığı dikerken ve katlin kim olabileceğı yönündegoğru bildiren sergilediğı tavrılar, sonucağımesini sağlıyor.

Sosyal medyada şu çağını sıklıkla görmüşünüzdir. "Şöyle nefesimi kesecek bir poliside dizi özerir misiniz?" Kimi aksiyon bekler kimi dram, kimi çin dedektif karakteri önemli bir kim çin suçun kararlığı... Önemli olan "nefes kesici" olmasıdır. İzleyicisini polis, dedektif, savcı, psikolog, adli tip uzmanı ve suçlu gibi düşünmeye yönlendirmesidir.

"DedektiflerKonuşuyor" kitabı garınkrın izlediğimiz ve sevdiğimiz suç dizilerini de düşündüm. Anlatılan vakaların bazıları rahatlıkla bu dizilerden birinin alıp örgüsünü oluşturalırmış. Sosyete mensup bir ailenin çocuğu olan, filmlerde ışıkçılar, gemilerdeelektrik teknisyenliği yapan ve her sıkıntılıduğında evlerin damından damıyarak kaçan, yıllarca hem Türk polisihem Interpol tarafından Sicilya'dan İspanya'ya dörtbir yanda aranan ve sonunda Barbaros Bulvarı'nda kansıyla kol kola yürüten yakalanın kasa hırsızı Turçin Soluk'un hikâyesinden bir dizi çıkamaz mı sizce? Bence hırsızımızın adı bile etkileyici. Üstelik vakalandığında poliseşöyledemiş "Tebrıklar beyler, sonunda. Baygurun gidelim".

"Türk Polisinin Altın Kitabı / Dedektifler Konuşuyor" kitabındaki alıp çözümlerinden anladığımız kadaryla emniyet birimleri, o yıllarda adli tip alanında daha yolun başında. Yine de bilmeden destekalan polislerin sonuca daha hızlı ve net gittiğini görülebiliyoruz. Örneğinsaneemniyet müdürü Vedat Sokullu, daha 1955 yılında bir çuval cinayeti, otelde aldığı kokuya mekân tespitirasındaldığı kokuyu karşılaşılarak çözüyor. Yüksel Tuncel, 1968 yılında emniyete intihar olarak yarıstılan bir olayın aslında bir cinayet olduğunu, bu tutumun bir kilim parçasındaki dommuş kandan yakalıyor. Nihat Bora, HarbiyeTekeldepodunda işlenen bir cinayetiçözme için 48 saat depo çalışanlarını hem de depodan sığara alan bütün bayileri inceleyerek cinayeti çözüyor.

"Türk Polisinin Altın Kitabı"nda anlatılan vakalar kurmaca değil, hayatın içinden.

200 bin parmak izine bakarak sonuca ulaşıyor. Anlayacağınız kitapta öyle olaylar var ki bugün izlediğimiz poliside dizilerin çoğuna parmak ısırtır. En ilginç vakalardan birini de başkomiser Halk Sanoğlu anlatıyor "Şişideki Dünya Kilseler Birliği

şubesinde, gece bekçisi kafası parçalanarak öldürülmüşü. Olay yerinde yarısı kanlı bir gazete bulduk. Kanlıve kansızksımlar cetyelceçilmiş gibi ayrılmıştı. Bu durum gazetesinin katilin cebinden düştüğünü gösteriyordu.

Cep içindekalan kısım temizlen, dışarıdan kalan kısım kanlanmıştı. Gazete Bulgarçığı. Ama sürgünde bulunanBulgarkralımda İspanya'da bastırıldığını öğrendik. İspanyol polisi aracığıyla matbaaya ulaşıp İstanbul'daki aboneleri tespit ettik. 28 kişilik bir listegeldi. Cinayet sırasında yaşanan boğuşma izleri, 28 kişinin sorgusunda sıyrık, tırmık izleri aramaya yönlendirir bizi. Sonunda yüzü yarılbir Bulgar göçmenini sorguya aldık ve katile ulaştık."

İzlediğimizdizilere, filmlere bakıpsaf kötülüğün ve aklalmaz planların çağımızın ürünü olduğunu düşünebiliriz. Oysa teknoloji böyle gelişmeden öncece planlı kötülük vardı. Polisideyediyaatınkürücü isimlerinin romanlarına bakınca öyle karmaşık vakalar ve öyle aklalmaz çözümler görüyoruz ki şapkımcı anlayış. İşe "DedektiflerKonuşuyor" bu bakış açısıyla da ilginç bir kitap. Çünkü anlatılan vakalarkurmaca değil, hayatın içinden. 1950-1970 arasındaİstanbul'da gerçekleşmiş vakalar. Kitaptaki bölüm başlıklarını bile poliside meraklanılırı heyecanlandıracak cinsten, "Çirliçiplak kaybolan kız mahzende bulundu", "Kesikgöğde cinayetinin esrarınımsız çözümlü", "Şoförü boğalarıncazede ağırlıyordu", "Esrarların peşinde koşarken casus diğeyeni yakaladılar", "Vampir bize iki ay meydan okudu", "Ağah Dinç karısını keserken halk da seyrediyordu", "Sığra izmarinde kalonsalgı katilinyakalanmışın sağlamıştı".

Metin Erkan'ın 1964 tarihli harika filminin adı dünya tarihinin bir özeti gibi: SuçlarınAramızda.

Komiser muavini Ülker Kuyucu, TürkPolisininAltın Kitabı, 1974

1974 yılında Tokar Matbaası basılan kitabın kapağı.

AKLIMDA YER EDEN 12 SUÇ DİZİSİ (alfabetik)

- Bron/Breen
- Broadchurch
- Fargo
- Happy Valley
- Mare of Easttown
- Peaky Blinders
- The Alienist
- The Sinner
- The X-Files
- Unbelievable

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranteoy.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

ABAJUR KAFASI

ISPAKLI OMLET

Yarım paket
SuperFresh Ispanak

2 yemek kağıdı
SuperFresh Soğan

4 adet yumurta

2 dilim taze kaşar peyniri

Yarım çay kağıdı tuz

Yarım çay kağıdı karabiber

2 yemek kağıdı zeytinyağı

1 yemek kağıdı chia tohumu

1 yemek kağıdı keten tohumu

HAZIRLANIŞI

- Geniş bir tavaya zeytinyağını ekleyip ısıtın. Üzerine SuperFresh Soğanı ekleyip yumuşayanakadar soteleyin.
- Soğanın rengi değişince SuperFresh Ispanağılaavedip 4-5dakika soteleyin.
- Aynı bir kâseye yumurta, tuz ve karabiberi ekleyip gırpin.
- Ispanaklarınüzere yumurtayiekleypıyayın.
- Omlet pişince Yansına Kaşar peynirlerini koyup ikiye katlayın.
- Keten ve chia tohumu serpip servise sunun.
- Afiyet olsun.

HAMBURGER

1 paket SuperFresh
Dana Baba Burger

2 adet hamburger ekmeği

100 gram dana bacon

2 dilim cheddar peyniri

3 yemek kağıdı mayonez

2 yaprak marul

HAZIRLANIŞI

- SuperFresh Dana Baba Burger'in her iki yüzünü de tavada 4-5'er dakikapişirin.
- Dana bacon'ın her iki yüzünde de tavada 2-3 dakika pişirin.
- Hamburger ekmeğini ısıtıp cheddar peynirinekleysin.
- Cheddar peynirinin üzerindenana bacon'ıyerleştirip üzerine mayonez sürün vehamburgerekmeğinin üst dilimini kapatın.
- Afiyetolsun.

İZMİR BOMBASI

İÇİ İÇİN
100 gram
SuperFresh Bögürtlen

100 gram
SuperFresh Frambuaz

1 tatlı kağıdı mısır nişastası

2 yemek kağıdı şeker

HAMURU İÇİN
Yarım çay bardağı sıvı yağ

1 çay bardağı süt

1 yemek kağıdı şeker

1 çay kağıdı uçukla tuz

1 paket vanilya

1.5 su bardağı un

HAZIRLANIŞI

- SuperFresh Bögürtlen ve SuperFresh Frambuaz'ı sos tenceresine alıp üzerine mısır nişastası ve şeker ekleyip pişirin.
- Hamuru için bir kâseye sıvı yağ, süt, şeker, vanilya, tuz ve un ekleyerek yumuşak bir kıvam alana kadar yoğurun.
- Hazırlamış olduğunuz hamuru merdaneyle açın ve bardak yardımıyla yuvarlak şekillendirin.
- Yuvarlak keştiğinizhamurun içersine hazırladığınızsosu sürenek.
- önceden ısıtılmışmekâğıdı serdiğiniz220 derecelik fırında 6-7 dakikapişirin.
- Afiyet olsun.

İyi mi kötü mü diye düşünürken, bir yandan da bu kadar çok sevilmesini neye bağlıyorsunuz? İnsanlar Firdevs karakteriyle neyi özdeşleştirmiş olabilir?

Her koşulda hayattan taviz vermeden, yaşam standardını koruma mücadelesi vermesini bençe. Çünkü her kadın bu mücadeleyi hayatında ama öyle ama böyle farklı açılardan vermiştir veya veriyordur.

Siz zaten şöhretli biriydiniz. Gerek güzelliğiniz, gerek sesiniz, gerek oyunculuğunuz... Pek çok özelliğinizle Türk halkının sevdiği ve saygı duyduğu bir kadınsınız. Aşk-ı Memnu öncesi ve sonrası diye ayırsak hayatınızı, hayatınızda neler değişti?

Ben mütevazı bir hayat tarzı olan biriyim. Türkiye'de şöhret algısı maalesef biraz bozuk, iki gün içinde şöhret olabilirsiniz ama önemli olan şöhreti taşımak ve devamlılığını sağlamak. Şöhrete asla kendimi kapırmadım, farklılaştırdım, kendim olarak kaldım. Şöhret bazen sizden farklı olmanızı veya farklı

"Anne ben ölüyorum!" sahnesi en beğendiğim sahnelerdendi!

görünmenizi isteyecektir. 20 sene önce nasılsam şimdi yine aynı Nebahat'im. Hayatımda çok büyük değişiklikler yok, dostlarım arkadaşlarım hâlâ ayndır. Aynı çizimde yaşamaya özen gösteriyorum.

Firdevs Yöreoğlu'nu canlandırdıktan "ben olsam şöyle yapardım" dediğiniz anlar oldu mu? Kendinizi onun yerine koysanız neyi farklı yapardınız?

Ben oynadığım karakterin izleyiciye nasıl geçtiğiyle ilgileniyordum... Bugün hâlâ Firdevs Yöreoğlu ko nuşuluyorsa, demek ki üzerine dikilen elbise çok iyiymiş ve sevilmiş. Firdevs Yöreoğlu bir hayalî kahraman, onun yerinde olma arzum hiçbir zaman olmadı.

Ama eğer onun yerinde olsaydım şöyle derdim: Acilen siyasete atılı, ülkenin nening gibi zekâlara ihtiyacı var!

Çok sevilen replikleriniz var ama en çok bu ay kapagımıza da taşıdığımız "Aptallık Etme" sözü dillere pelesenk oldu. Firdevs Hanım'ın Bihter'e bu tarz nasihatleri hep çok sevildi. Sizin çok sevdiğiniz ve aklınızda yer eden replikler hangileri?

"Bihter bırak insanlar sadece mücevherlerimizi konuşsun!" ve "Anne ben ölüyorum!" sahnesi en beğendiğim sahnelerdendi. Bihter'in performansını muhteşemdi. Sonra "Ben bu kadını tanıyorum. Aynı hirs, aynı öfke, aynı ihtiras; ne kadar babamın kızıyım desen de sen benim kızsın! Bihter, seninle gurur duyuyordum!" sahnesi. Çok var, "Hirs yapacağım diye ne kendi hayatıyla oynadı ne de benimkiyle..." ve son olarak da "Spor çantamı hazırla 450 gram almışım, bu hafta sıkı çalışacağım!" repligi. :)

Kendinize aynanın karşısına geçip "Aptallık Etme" dediğiniz anlar oluyor mu? Çok basit gibi gözükene ama çok da motive edici bir söz çünkü...

Şimdi buradan geçmişe dönüp baktığımda aptallık demeyelim de pişmanlık olarak gördüğümü hiçbir şey yok. Demek ki yaşanan her şey, yaşanması gereken şeylerdi.

Firdevs Yöreoğlu'ndan bir nasihat alsak okurlarımız için ne söylersiniz? Aptallık etme! Anı yaşa ve anda kal...

FİRDEVS YÖREOĞLU BİR OLSA, OLURDU?

BİR ŞARKI OLSA: Seninle Bir Dakika

BİR EŞYA OLSA: Mücevher

BİR MÜCEVHER OLSA: Kaşıkçı Elması

BİR KIYAFET OLSA: Şık bir abiye

BİR HAKARET OLSA: Aptal

BİR RENK OLSA: Turkuaz mavisi

BİR ÇİÇEK OLSA: Orkide/Lilyum

BİR YEMEK OLSA: Diyet menüsü lütfen!

BİR SIFAT OLSA: Eşsiz

BİR İÇKİ OLSA: Şampanya

BİR ŞEHİR OLSA: Paris

7) Hayattaki en önemli şey sana göre nedir?
A) Hisler
B) Estetik
C) Dürtüler

8) İnsanların hangi özelliği seni onlardan uzaklaştırır?
A) Aptallıkları
B) Rüküşlükleri
C) Cahillikleri

9) Hangisinin yerinde olsaydın yaşamak istemezdin?
A) Bihter Ziyagil
B) Firdevs Yöreoğlu
C) Adnan Ziyagil

10) En büyük derdin hangisi?
A) Yasak aşk yaşamak
B) Yıkıcı bandını olmanın
C) 450 gram almak

11) İnsanı diri tutan, yaşama bağlayan şey sence nedir?
A) Heyecan
B) Servet
C) Tecrübe

12) İki kişi arasında olsa olsa ne vardır?
A) Tutku
B) Dostluk
C) Dostluk

"BİRBİRLERİNİ SEVİYORLAR GÖRMÜYÖR MUSUN?"
(Yanıtlarında A şıkkı fazlaysa)

"BIRAK MİLLET SADECE MÜCEVHERLERİMİZİ KONUŞSUN"
(Yanıtlarında B şıkkı fazlaysa)

"BİR YARAR ZAYIF OLUĞUNA BANAŞIYORDUM!"
(Yanıtlarında C şıkkı fazlaysa)

ÜLKER

HANIMELLER

SANKİ EVE GİTMİŞ GİBİ

Anne eli
değmiş
gibi

ÜLKER

HANIMELLER

Çokodamlı

Anne eli
değmiş
gibi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Cem Davran

oyun

Bilmediğin birilerinin gençliği üzerinde senin hikâyen başlıyor. Ne gördüğün o kadar sanıyorsun hayatı ilk zamanlar. Sonra küçük bir kedi yavrusu gibi salıyorlar seni ortalığa, evin dışına çıkar çıkmaz yarananmalar, acılar, korkular ve yalanlar başlıyor, oyun başlıyor.

"Sen seviyorsun gece hayatını, pavyona falan gitmeyi. Ben hiç bilmem öyle şeyleri oysa aynı yaşıyız." "Çok normal değil mi bu? Sen Etiler'de büyüdün ben Kasımpaşa'da. Senin bütün çocukluğun, ilk gençliğin dönemin korunaklı siterlerinin birinde geçti, benimki Beyoğlu'nun arka sokaklarında." "Olsun ama bizim de bir mahallemiz vardı." "O böyle değil işte!"

Yıllar sonra karşılaştık onunla, eski arkadaşım. Söz döndü doladı, kim ne yaptı, nasıl yaşıya geldi. Aradaki zamanı kapatmaya çalışırken farkına varmadan daha da uzaklaştık gibi. Halamların yazlığına gidip gelirken arkadaş olmuştuk, sonra da devam etti arkadaşlığımız, iyi kötü. Başarılı oldun diyoru ama bundan saklı bir sürpriz gibi bahsetmesi hiç hoşuma gitmemişti. Çok sıkırsın, ailen çok iyiymiş yoksa oralarından buralara gelmen zordu kardeşim diyerek iyice bım telime dokunuyordu. Sanki biraz daha zorlasam yaptığın ekonomi master'ına sığınacak gibiydi. Orta yaşa gelmişiz, bana göre hayatı kökünden iskamışsın, geçmişteki teşrikimesinin huzuruyla, benim üzerimden notkallı yerleri doldurmaya çalışma arkadaşım diyerek oldum, vazgeçtim. Onun yerine; şu kahveni iç, iki dakika beni dinle, bir daha böyle bir muhabbete denk gelmeyeceğiz dedim.

Esikiden olsa yani gençlik dönemlerinde, üşenmez sabaha kadar hayatın arasını burasını mıcınlardım. Şimdi o kadar vaktim de yok isteğim de. Madem karşılaştık bir sebebi olmalı. Oyun bu arkadaşım, oyun! Her yerden her şeyden sağ çıkmak üzere yetiştirildik, ne hayat ama! **Hepimiz masalımızı ayıklayarak anlatıyoruz, belki egodan belki korkudan. Yalanın daniskası bu.** Soyledti yalanlar ortaya çıkmasını diye ithihar eden biliyorum. Şaka gibi, sahte gerçeği kanıtlamak için ölüme koştu oysa o koşu da yalandı. Kafan karıştı değil mi? Bilmediğin birilerinin gençliği üzerinde senin hikâyen başlıyor. Ne gördüğün o kadar sanıyorsun hayatı ilk zamanlar. Sonra küçük bir kedi yavrusu gibi salıyorlar seni ortalığa, evin dışına çıkar çıkmaz yarananmalar, acılar, korkular ve yalanlar başlıyor, oyun başlıyor. Benim yuvam kavgañın tam ortasında, tek maharet yaşamak, yaşayabilmekti cumbalı evlerin arasında. Her sokakta, her yokuşta ve hatta her pavyonda bir cümleyi terk ettim ben. Böyle bir dünyada görünmez olmayı öğreniyorsun, kendi hayaletinin arkasına saklanmayı keşfediyorsun. Hele bir de geceler başlıyor oradan buradan dürtüklemeye gencecik ruhunu, işte o sırada büyümeye başlıyorsun.

Akasya ağacının çiklerini yerdik çocukken, kendimi çocuklarımıza yemeyin onları derken yakaladım, şaka şaka ben çocukken yerdim çok lezzetliydii yiyebilirsin diye son anda kıvrımdım. Çok acayip bir duygu; şans eseri hayatta kalmışım gibi, aynı şans çocuklarım yakalayamazsa diye korku içinde geçti epeyce bir zaman. Sonra bunun da berbat bir oyun olduğunu öğrendim.

Söylediklerimden pek bir şey anlamıyordum, buna yetecek kadar derinliği vardı bir zamanlar ama kendi yalanlarına teslim olmuştu ve sanırım bu esareten kurtulacak cesareti de yoktu. Oyun bu ya iyice basileştirdim cümleleri, üç yaşında çocuğun anlayabileceği kadar hem de.

Seninle çocukken karşılaştığımız yer yazlık bir siteydi. Ben halamlarabırkaç yaz, üç dört günluğüne kalmaya gittim sadece. Kişin düzenli bir hayatı olan ailelerin yine düzenli yaz programları işte. Bana ait olmayan bir dünyaya isteksize uğrar, mahallemi özüleyerek

zaman geçirirdim. Kaleriferli eve çıktığımızda ben yirmi küsur yaşıdaydım, hâlâ da alışmadım biliyor musun? Elim ayağım şişiyor, sobanın yerini asla tutamaz. Kişin buluştuğ bir kere lise çağında hatırlarsan. Nerede? Etiler'deki pastanede. Yanında stiden arkadaşların da vardı. Ancak o kadar uzaklaşıyordunuz evlerinize. Anemlerin hoşuna gidiyordu aslında, düzgün ailelerin çocuklarıyla arkadaşlık etmem konusunda ısrarlıydılar. Ne yalan söyleyeyim ben hep o arka sokaklardaki arkadaşları sevdim. Hayatım boyunca sınıf atlama çabaları midemi bulandırdı. Başarılı oldun dedin ya, ne başarsın, o kadar, sadece yaşadım. Daha dün eski mahallemey uğradım, kimse kalmamış ama birkaç kişi oradaydı. Bakallan önünde oturup muhabbet ettik, sonra ayrıldık. Geceyi öğrendim ben onlarla birlikte yıllarca, geceyi keşfettim. Kavgayı, vicdanı, esareti, cesareti, korkuyu öğrendim o sokaklarının arasında ve büyüdüm.

Aramızdaki en büyük fark bu, sen büyümemişsin. Bunların hepsi oyun. Seni daha çocukken oyun oynamayı yasaklamışlar, sadece boyunuzun uzamasıyla her şey halolacak sanmışlar. Eminim şimdi de sen ailenle yazlığa gidiyorsundur, ben hâlâ yazlığa karşıyım, sokaklara inanmaya devam ediyorum hem de ara sokaklara.

Para denilen şağmalığı belletiler küçükçük çocukların zihinlerine. Bizim gibi aç gelişmiş toplumların trajedisi bu. Kendimi bildim bileli gelişmekte olan diye bahsedilir hepimizden, bu da oyun hem de kötü bir oyun. Düpedüz aç gelişmiş bir toplumuz biz. İşte bu gerçeğin içinde sen de varısın ben de. Sen Arjantin'in arka sokaklarından çıkıp karun kadar zengin olan futbolcuların hikâyesiyle ilgileniyorsun, ben o sokaklarda kalandırla. Yıllar sonra karşılaşıncısa birdenben benim masalıma dokunmak istemen de bundan. Sözüñ özü sen mutsuzsun kardeşim. Bu oyunda rolün bu, inan bana.

Hiçbir şey söylemeden ayağa kalktı, uzun oturmaktan buruşan keten gömleğini düzeltti, başı kırılmıştı, ne bira, çok kırılmıştı. Neyse görürsün yine, selamlarımı, sevgilerimi ilde ailene dedi ve gitti. Ardından, unutmam her şey bir oyun dedim sadece. Bir daha hiç karşılaşmadık. Sonra duydum ki Ankara Antlaşması yoluyla İngiltere'ye yerleşmiş. Gencelde dandık şirketler kurup oturma alan yönetimi bilirsiniz. Ben hâlâ bakallan önünde oturuyorum, bira, zengin çocukluk arkadaşlarımla gelecek, Despina'ya gideceğim. Kurtuluş'un ara sokaklarında tarihi, eski

**Her yerden
her şeyden sağ
çıkma üzere
yetiştirildik,
ne hayat ama!**

KEŞKE HERKES OKUSA

Bilerek olmadı ama bu ay seçtiğim kitaplarla sayfamın bir teması oluverdi: yeni-roman. Başka isimleriyle anacak olursak; postmodern roman, anti-roman, karşı-roman ya da Milan Kundera'nın bu yeni biçimin, roman sanatının dört yüzyıllık tarihi boyunca bıraktığı tüm imkânları kullanıyor olmasından yola çıkarak "arşiv" kelimesinden devşirdiği adıyla "arşı-roman".

İşte Kaputt, tipik bir arşı-roman örneği. Öyle ki "roman" denilebilir mi, o bile meçhul. Çok yeni, çok güçlü, çok teknik. Kitabın yazarı İtalyan Curzio Malaparte çizgiydi bir karakter. Birinci Dünya Savaşı gazisi bir subay, İkinci Dünya Savaşı sırasında Mussolini İtalyasının bir diplomatı, subayı ve savaş muhabiri. Asıl adı Kurt

Suckert, kendine bulduğu isim ise -Napolyon Bonapart'a referansla- Curzio Malaparte. Belirmek gerekir ki epeyce tartışmalı bir figür, başlangıç döneminde de olsa Mussolini'nin Faşist Partisi'nin yurt dışı temsilciliğini yaptığı için çok eleştirildi. (Sonrasında hükümetkarşı durduğunu, hatta bu yüzden hapis yattığını ve yaşamının son döneminde Komünist Parti'ye katıldığını da belirttim.) Kaputt, belki de bir anlamda Malaparte'in günah çıkarma eseri.

Bu kataba dair okuduğum en doğru tanımlama şuydu: "Büyülü brutalizm". Bu kitap tam da bu. Markezze size büyüyle gerçekçiliğiyle iyi geliyorken, Malaparte büyüyle brutalizmle sizi yenidenere çarpıyor; aynı güç, tam tersi etki. **Yazarı, eserini "zalım bir kitap" diye tanımlıyor, haklı, hayatımda okuduğum en "zalım" kitaplardan biriydi Kaputt.** Fakat gelin görün ki üzerinden yıllar geçti, kitabın bende etkisi hiç gemedi. Malaparte, savaş tanıklıklarını, zihnindeki çeşitli "büyülü" unsurlarla birleştirerek anlatıyor; sonuçta okuduğunuzun neresinin gerçek neresinin rüya olduğunu anlayamadığınız fakat savaşın dehşetini, kokusunu, tadını soluk burununda hissettiğiniz bir metnin içine düşüyorsunuz. Savaş muhabiri ve İtalyan subayı olarak Nazi işgali altında Avrupa'nın her yerine girip çıkan Malaparte, gördüklerini tanıfı zor bir görsellik ve olağanüstü bir dille aktarıyor okuruna.

Kaputt, gerekenlattıkları gerekse anlattıklarını anlatma biçimiylemüthiş heyecan verici bir kitap. Kitabın başındaki unutulmaz sahneyi gözümün önünden silemiyorum: Finlandiya'da buz tutmuş bir göle hapsolmuş, sadece kafaları görünen yüzeyakın alt karşılaştığımız o an. Bu hadise gerçek mi, bilmiyoruz. Bu kataba anlatılanları ne kadar gerçek, bilmiyoruz. Kendi adına gerçek olduğuna emin olduğum bir şey var, o da; savaşta bir bu acımasızlıkta bir anlatının bunca estetik olabilmesine duyduğum hayranlık.

Herkeseyiyou mu ezin değilim, ama "keşke bazılarınız okusa" diyerek bitireyim bu şeye.

Curzio Malaparte, Kaputt, Can Yayınları, 2014
Çeviri: Neyyire Gül Işık

ZORUNDA MIYIM?

John Fowles'ı çok seviyorum. Açıkçası edebiyatta aradığım her şeyi bulduğum bir yazar olduğumu söyleyemem, yani mesela Kundera'ya, Marias'a, Saramago'ya duyduğum gibi bir sevgi değil ona duyduğum. Hatta belki de söyleyemem; kendisi benim bir nevi "guilty pleasure"ım. Bu tabirin tam bir Türkçe karşılığı yok ama biraz kalitesiz bulmamıza, dolayısıyla çok da gurur duymamıza rağmen uzak duramadığımız şeyleri tanımlamakta kullanılıyor. Bu yazın hit pop şarkısını gizli dinlemek gibi mesela!

Elbette ki John Fowlessevmenin gizlenisi bir şey olduğunu söylemiyorum. Temposu çok yüksek eserler verdiği şüphesiz. Örneğin; *Büyücü*, okurken âdetâ insanın nefesini kesen, katman katman açılan olağanüstü bir romandır fakat işte hep aradığım şey olan "kelimelerin lezzeti"ni Fowles kitaplarında ne kadar bulabildiğim meçhul. **Gelin görün ki bir yazar *Büyücü* veya *Koleksiyoncu* gibi okurken insanı yakasından tutup kitabın içine çekiveren eserler verebiliyorsa, kriterlerimi de kendisi için esnetebilirim.** Fowles'a ilişkimi sanırım böyle eledeyebilirim.

Bu girişahtan sonra gelelim sebeb-i ziyaretimize. Mantissa'yı okuduğumdan beri (2019 başı) kafamda şu soru var: *Büyücü'yü yazan bunu nasıl yazmış olabilir?* Bir yazar ve esin perisi arasındaki ilişkiyi anlatan kitap; sanırlar, rüyalar, geçişler, semboller ve metaforlarla dolu. Alışılmışın dışında tekniği nedeniyle "postmodern roman" kategorisinde değerlendiriliyor. "Ya ben hiç sevmedim" diyene de "e tabii postmodern roman okumak kolay değil" deniyor, hafif bir "sen anlamazsın" iması eşliğinde.

Yok vallahi, postmodern roman okumak da severim de. Her şeyin iyisi ve kötüsü var hayatta. Postmodern romanın söz iyi örnekleri mevcut; aklıma ilk gelenler elbette yanda sözü geçen Kaputt, Cortázar'ın *Sekse*, Georges Perec'in *Kayboluşu* veya Carlos Fuentes'in *Terra Nostra*'sı oluyor. Mantissa, teknik olarak postmodern romanın araçlarını (metinlerarasılık, zamanda atlamalar, ironi, kaotik anlatılar vb.) kullanmakla beraber, sanki beyin dalgalarını yazıya döken bir cihaz tarafından yazılmış bir metin gibi - karmaşık fikir ve olayların dozunda yavan ve çokça zorlamalı bir biçimde (çerçerdiği yüksek orlortm de bu zorlamalık hissine katkıda bulunuyor) bir araya getirilmesinden ibaret bir eser.

Siz yine de John Fowles okuyun ama bunu okumayın. *Büyücü* okuyun mesela, *Büyücü* size Fowles'in nasıl bir büyüü

John Fowles, Mantissa, Ayrintı Yayınları, 2009
Çeviri: Aysun Babacan

Gökhan Dağıstanlı

bad-ı tecelli

Varlık içinde değil ama yokluk da bizi yıpratamıyor. Hiçbir hedefimiz yok mutlu olmaktan başka. Ne zaman bakışsak gözlerimizin içinde eriyoruz. Sütten ağzımız yanmamış, yoğurdu kaşık kaşık yiyoruz.

Gözlerim, gözlerim kanyor. Üzerinden neredeyse ömür geçmiş bir yıl, hafızamda cayır cayır yanıyor. Üniversiteden yeni mezun olmuşum. Gençliğimiz en cesur şarkılarını söylüyor. Sabahlara kadar sokaklarda dolaşıyoruz. Nerede uyuyacağımızı tesadüfler belirliyor. Mükemmel bir dostluk anlayışımız var. Komün hâlinde yaşıyoruz. Sabahın ilk saatlerinde kapatıyoruz gözümüzü. Yediğimiz içtiğimiz aynı gıltıyor. Bir sevdiğim var o zaman ve nefesinde hâlâ. Başını omzuma koymasa olmuyor. Tifilin tekiyim oysa. Gücüm kendime bile zor yetiyor, ikimiz de bunu önemsemiyoruz. Varlık içinde değil ama yokluk da bizi yıpratamıyor. Hiçbir hedefimiz yok mutlu olmaktan başka. Ne zaman bakışsak gözlerimizin içinde eriyoruz. Sütten ağzımız yanmamış, yoğurdu kaşık kaşık yiyoruz. Henüz sizamamış aramıza toplumsal dayatmalar. Oturmuş paşa paşa kaderimizi yaşıyoruz. Esmer yanakları sıcacık, henüz yere dökmemiş yüzümüzü. Hayatımızın baharındayız ya nasıl olsa canımıza hiç acıymıyor. Öğleni biraz geçte uyanıyoruz. Gözlerimi her açışında kolumun altında buluyorum onu. Acısı aklı bedeninden taşınca bir soluk uykuyu için bana sığınıyor. Ah güzelim, ah sevgilim, ah meleğim...

Nasıl olduğunu bilmiyorum ama para derdimiz yok. Ya da paramızın olmayışını dert etmiyoruz. "Askere gidiyorum ben!" diyorum bir gün. Herkesin sururı asılıyor. Sevgilimin gözünden birkaç damla yaş düşüyor. Ya oracıkta özlüyor beni ya böyle bir haberi herkesle aynı anda duymanın özensizliğine üzülüyor. Bunları yeni yeni düşünüyorum. "Şart mı?" diyor dudaklarını büküp. Şart değil tabii ama nedense hayatın sonrasını bilirmiyş gibi bir acelem var. Okulu bitirir bitirmezakerlik şubesine dilekçe vermişim. Babamın içinde ukde, subay olamıy istemiş hep. Ne zaman bir ihtimal görse zorluyor. "Yedek subay ol!" diyor bu kez. "Yahu, kısa dönem yapıp geçmek varken neden uzun dönem olalım?" diyorum. "Rahat edersin," diyor, "Hafta sonu tatil olursun," diyor, "Akşam mesain bitince çıkarsın," diyor, "Bir de İstanbul'da kalmayı başarsan iş gibi gider gelirin," diyor. Altından girip üstünden çıkıyor. Ben de hep benimle gurur duysun işlerim. Kafama yatmasa da babam mutlu olacak biliyorum ya şak diye işaretleyleviyorum yedek subay kutucüğünü. Butün soruları doğru yaşıyorum bir de. Sağlamcıyım çünkü ve başaramamayı hiç sevmiyorum. **Hâlbuki başaramayınca özgürleşiyor insan, daha bunları bilmiyorum.**

Aradan bir iki hafta geçiyor. Eve bir zarf geliyor. Annem, canımın içi... Zarfın arkasına takılmış gözleri. Yüreğini korku sarmış. On yıl birden yanlışmış. Kolay değil onun da işi. Ah gözümün nuru. Canından çok sever beni. Zarfta "Piyade Komutanı" yazıyor.

yazıyor. Tuzladı dediğin şurası ama onun gözü sadece komandoyu görüyor. Babam her zamanki tavırla önüne hedefi koyuyor: Çalışıp dereceye gir, İstanbul'da kal diyor. Ne kolay söylüyor. Zor bir hayatı omuzlamış. Benim cılız duygusallığıma hiç anlamıyor. Ya da bana öyle gösteriyor. Candaş geliyor, birkaç kişiyle konuşmuş. "Tuzla Piyade Okulu çok belaymış!" diyor elimde bir telefon tutuşturuyor. Telefonda bir ses, hayli yıkık, hayli eskimsi. "Yandın babacım!" diyor. Zaten azıcık neşem var, o da orada kaçıyor. Sevgilim yanımda alıyor soluğu. Şaşkınlıkla endişenin birbirine girdiği bakışlarına bir de hüznü koyunca gözleri taşıyor. Öyle sevmeyi falan bildiğimizden değil, deniyoruz işte. Acemisiyiz aşkın. Herkes en çok kendimizi seviyoruz. Son gece bizde toplanıyoruz. Henüz başka duyguda. Sevgilim hayata küskün, annem kaygılı, arkadaşlarım

geçici üzgün, babam gururlu, ablam tedirgin... Bense korkuyorum. Belki bilmemekten belki korkak olduğumdan. Ama elden hiçbir şey gelmiyor yaşamaktan başka. Gecenin sonu yavaşça geliyor. Bir bir çekiliyoruz bizden ayaklar. En son sevgilim çıkıyor. Beraberce iniyoruz aşağı. Gözlerimiz dolu dolu. Avucunda kısacık hayat çizgisi bilmiyor, "Seni bekleyeceğim!" diyor bana. Öyle iyi geliyor ki. Benniclikten olsa gerek her şeyden çok, unutulmaktan korkuyorum o zaman. "Mektup yaz bana," diyor, "hasret kokulu olsun!" Ancak böyle dimer özlemim sanıyorum. Boynuma sarılıp biniyor taksiye. Elinde olsa kahr daha biliyordum ama daha karşıya geçecek. Sabah olunca babam bana sarılıp işe gidiyor. Bunu hatırlamak bile yüreğimi burkuyor. Annem, teyzem ve ablam arabaya atılıyor. İsmail Hoca yemin verdimiş, "Bana uğramadan gitmel!" demiş. Kapısının önüne gidiyoruz. Arabadan iniyoruz, elini öpüyoruz. Tutup sarılıyor bana, ağlıyor. Sonra cüzdanını açıp son parasını çıkarıp zorla veriyor. "Almam hocam!" diyorum. "Yüzüne bakmam!" diyor titreyen sesiyle. Yine boynunda biliyoruz kollarını, ağlıyoruz. Yarım saat sonra Tuzla Piyade Okulunun kapısına varıyoruz. Sirt çantamı alıyorum. Annemin, teyzemin elini öpüyoruz. Hep gözlerim doluyor. Ablamla sarılıyoruz. O beni çok iyi biliyor. Tüm zavıyıklarını eliyle koymuş gibi buluyor. Kapıdan içeri giriyorum. Dönüp baksam gözyaşları hep. Öylece yırıyorum. Akıldımı sınırsız gecelerimizin mutlu yorgunluğu, dudagında ilk aşkımin pek yakında soğuyacak sıcaklığı var. Gençlik kalbime bir sancı gibi saplanıyor bunlar. Gidip yaşıyorum kaderimi.

Yıllar geçiyor, hâlâ genzimde derin bir sızı. Kelebekten ömür, topraktan döşek, bıçaktan kader... Keşke diyorum, bari bir kez daha sarılacak kadar yaşasaydı.

Sevgiyle yazıldı.

**Bencilikten
olsa gerek her
şeyden çok,
unutulmaktan
korkuyorum.**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://irantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Sunay Akın'ın yeni kitabı *Şiirli Yastık* tüm kitapçılarda!

Şiirli yastık olur mu demeyin. Sivas Kongresi için kente gelen Mustafa Kemal Paşa'ya, Sivas Sultanisi'nin ikinci katındaki bir oda ayrılır. Yatağın üstünde, bir genç kızın çeyiz sandığından alınan, çiçek motifli ipek bir örtü vardır. Mustafa Kemal, yastıklara işlenmiş iki dizeyi okuyunca, Mazhar Müfit Bey'i yanına çağırır. Mazhar Müfit Bey telaşlı ve biraz da mahcup, yastıklardaki beyitlerin kendisi için yazıldığını, asla böyle bir kasıtları olmadığını anlatmaya çalışırken, Mustafa Kemal açıklamanın gereksiz olduğunu ve şiirdeki uyarının herkes için doğru olduğunu söyler. Sivas Kongresi günlerinde, Mustafa Kemal'in başını koyduğu yastık kılıflarına yazılı şiirin ilk dizesi şöyledir: "Dünyanın makamıyla gururlanıp incitme insanı..."

Şiirli Yastık
Sunay Akın
192 sayfa. 16 TL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kurumcazı cıvılcımlara & Bankacı KESİP'li İstisnalar
ve/veya kitaplarla buluşmaya devam ediyor.

TÜRKİYE BANKASI
7541 Yıllık Bankacılık

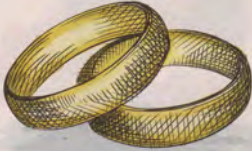
Matematik
Mühendislik
& Bilimlerin
ücretsiz kargos!

İnkilapçılar • Mehmet Ali & Akşamsefası • inkilapçılar • instagram.com/inkilapcikasikulturyayinlari •

Meral Işık

emanetteki alyans

Yalçın Acar 1960'lı yıllarda Kars'ta maliye memuru olarak çalışmaya başlar, buradadoğup büyü müşe memurluğa başlamıştır. Bir devlet memuru olarak görev ve sorumluluğunu bilen, vatanına ve milletine hizmet aşkıyla dolu, çalışan ve dürüst bir insandır.

O yıllarda Almanya ülkemizin işçi alımına başlamış, çalışan ve dürüstlüğüne inanılan bu kişiye de işçi seçme görevi verilmiş. Gidebilmek için kriterler belli. Hak edenlere hakkını teslim etmiş, listeler son hâline ulaşmış.

Bir gün Yalçın Bey'in odasının kapısı açılır; üstü başı perişan, yorgunluktan bitap düşmüş bir bey odadayıdır. Gözyaşları içinde saati geçkireceği korkusuyla yardım ister, "Çok uzak bir köyden şehre zor ulaştım. Çok çaresizim, gitmem lazımdır." Son dakikayardım isteyen bu kişinin ismi de listeye eklenen ve liste il defterdarına sunulur. Birkaç gün sonra listeler açıklanır ve o kişinin de adı vardır. Bir gün Acar, odasına döndüğünde sümenin altında, kâğıda sarık bir alyans bulur. Notta "Ömrüm boyunca sana minnettar olacağım. Çocukların senin sayende açılkan kurtulacak. Alyansımı teşekkürüm olarak sana bırakıyorum. Çünkü sana bir şey alabileceğim param yok," yazılıdır.

Yalçın Bey şaşkına döner. Hayatında harama, rüşvete, hediyeye el sürmemiş biri olarak bu kişinin adresini araştırır. Hiçbir bilgisi ulaşamaz. Alyansı ve notu bir zarfın içine koyarak evine getirir. Eşi ve çocuklarını toplar. Eşine "Sana bir emanet vereceğim. Onu çok emin bir yerde sakla. Bir gün sahibini bulacağım, o gün onu bana vereceksin," der. Zeynep Hanım çeyizsandığına koyar.

Aradan yirmi yıl geçer. Yalçın Bey emekli olur. Eski arkadaşlarını görmek için Kars'ta bir kahveye uğrar. Masaların birinde yıllar önce Almanya'ya giden o kişiyi görür. Yanına yaklaşır ve "Beni tanıdın mı?" diye sorar. Ak saçlı, nur yüzülü Yalçın Bey'i o da tanımıştır. "Hiç unutmadım ki," diye karşılık vererek anlatır. Oturmadan koluna girer ve "Bende bir emanetin var. Bizim eve gideceğiz," diyerek onu evine getirir. Yemek yedirdi, ağırılar. Eşinden yıllar önce saklamasını istediği zarfı ister. Zarfı açar notla birlikte verir, "Emanetin bende çok uzun zaman kaldı. Sümenin altına bıraktığını artık sana teslim edeyim, rahat bir uyku uyuyayım," der. Sahibi alyansı alır, gözyaşları içinde evden ayrılır.

Bizimle kan bağı olmamasına rağmen kan bağıyla çok sevdiğimiz, hayattayken dayımız olarak bildiğimiz, tüm şehrin sevip saydığı, iyiliği dokunmamış kimsenin olmadığı, çocukları gibi hepimizin örnek aldığı, bu değerli insan Yalçın Acar artık hayatta değil.

Braktığı temiz anılar örnek kişiliğiyle bep yüreğimizde yaşayacak.

Dilan Bozyel

unutulan tek bir şey

Yedi yıl önce kalbini kırdığın birinin, yedi yıl sonradan haberi alınca; o inhıbarda bir bölü yedi oranda payın olduğunuduşünüp uyuyamıyorsan, haklısın demektir...

Bütün hikâyelere yabancılaştığımız bir süreçten geçiyorduk hepimiz. Hiçbir kötülükle bağ kuramıyor, tüm iyiliklerden kendimizi sorumlu tutamıyorduk. Sıkılanlar oluyordu aramızda, çok sıkılıyorlar; günbegün daha da uzaklaşıyordu gözleri aramızdan. Oyalananlar vardı, oyalanıyorlar mıydı yoksa

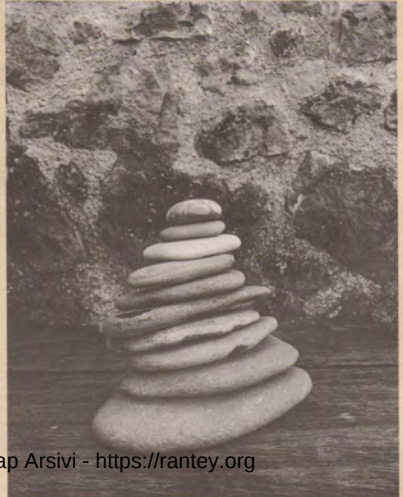
hayat mı oyalıyordu onları hiçbir zaman anlamayacaktık. Aman vermez tuzaklardan başka türlü kurtulamazdık sanırım, hepimiz aynı gemideyalanına kanmış olmanın sonucuydu bunlar; oysa hepimizderme çatma takalarımızda, küreklere abanmış hâldeydik. Evet aynı gemide değildik ama aynı denizde olduğumuz kesindi. İlla bir ortak paydamız olmalıydı, bu gezegene aynı gayrı atılmadık sonuçta... Bir de kontrolsüzce galeyana kapılanlar oluyordu. Galeyân ırmağının hızlı coşkusuna kapılıp

gidiyorlardı, her şeylerini sürükleyip götürüyorlardı galeyân akıntısı. Farkına varmak istemeyenlerdi bunlar. **Sanki sınıf farkı misali paradan bağımsız bir konuya varmıştı hayat; çeşit çeşit, arada uçurumlu uçurumsuz farkların olduğu ruhsal sınıf farkları...**

Bazı sabahlar yataktan yere ayak bastığımda, Ay'a ayak basar gibi sendeliyor; bir başkasının evinin dokuma halısına yalın ayak basmış gibi hissediyor; yabancılaşıyordum her şeye. Geceleri alkolle uyuşan bir şehrin en gürültülü koordinatında, gönlümü dervişleşen ruhumla buluşturuyordum sadece. Sessiz bir gün ortası, sanki geceyarısı tek başıma uzun bir yoldaymışım da radyosu kapalı, pencereleri ağık bir siyah arabada, dikiz aynasından arkamdan gelen araçları gözetiliyor gibi davranıyordum...

Herkes, her şeyden bahsediyor; her şey, herkese eziyet ediyorgibi. Şikâyetler cumhuriyetin başkentiydi sanki herkes. Unutulan tek bir şey vardı: Denge.

Şikâyetler
cumhuriyetinin
başkentiydi
sanki herkes.

Kaan Koç

TOPLUMSAL SÖZLEŞME 2.0

Lütfen, bu zavallı kulunuza bir kulak verin; hem kendinizi kurtarın hem de bize, bu işlerin hayat memat meselesi değil de kalitesiz bir piyes olduğunu açıklayın.

On Altıncı Bölüm...

Gülün. Gülmek zorundasınız. "Yaşlanınca gözlerimi açtım gerçeği gördüm ve o an gülmeye başladım ve o zamandan bu yana da gülüyorum" diyen Kierkegaard'ı ya da bir Kartal Tibet filmi olan *Gülen Adam*'da gülerek doğan Yusuf'u, yani Kemal Sunal'ı takip edin. Tarihini belli dönemlerden, yeryüzü ve dolayısıyla toplumsal yaşam, çok daha büyük bir imveye değişime ilerler. Sopya vurulan bir beyzob topu hayat edin; evrenin genişlemesi ve büzülmesi için de kullanılan bu alegorik anlatıma, tarihin matematikliği düşünürken de başvurabilirsiniz. Büyük sıçramadönemlerinde o topa sertcevururuz, en yüksek hıza kavuştuğu o andan sonra, süreç gittikçe yerini yavaşlamaya ve nihayet düşme safhasına bırakır. Yani, **tarih boyu tek bir medeniyeti geliştirmedik biz; her seferinde bir önceki medeniyetimizin çürümüş kalıntılarını çöpe atıp yeni bir medeniyet kurduk.** Büyük umutlarla yaptık bunu, mal sahipliğinde değişim ve dönüşümleryaşadık, ahlak ve etik kurallarını yeniden yazdık. Ama her seferinde o imenin gerisinde kaldı insanlığı, kendi boynunu aştı, döndü geriye ve kendi boynunu unutulmuşunu anlamak için zamanı tekrar arşınladı.

İnsan, her seferinde gülünç bir yolculuk yarattı kendine. Çünkü ister ruhuza üflenen yaratıcılık nefesi deyün ister rahat batması; beynimiz her ne kadar statüko düşkünlü olsa da bir taraftan da asla üflemeyi bilmez. Bize bugün sağlıklı yaşamalı, vitaminli günler vadeden her şeyin, bir süre sonra tıbben sakıncalı olduğu açıklanır. Aradan biryazmam geçsin, o sakıncalı aynı şey, "doğanın bir mucizesiymiş de habiremi yokmuş" denir. İnsanoğlunun içinde debelendiği, çirpiniş durduğu ve her seferinde su yutup her seferinde yeni baştan yüzmeyi öğrenmeye çalıştığı bu deniz, bu bir damla suyun oluşturduları su derinlik, her ne dersiniz deyin, gülüntüdür. Burada da devletlere bir tavsiyede bulunmak zorundayım; her halı büyük bir ciddiyetle yapan devlet organları, yüzyıllardır bindikleri dalı kesiyorlar,

**İnsanlara
yaşattığınız
trajedileri komediye
çevirmediniz
medette, bu halkların
eli iki yakanızda
kalacaktır.**

ne komik! Oysaki bu politika işi öyle basit ve dürüstçe halledilebilir ki bunu daha önce nasi düşünmemişler anlamıyorum. Sayın yetkili, otoritenizi ve saygınızı gerek anlayışla korumanız için size acilen bir "Gülme Yasası" çıkarmanız öneriyorum. İnsanlara yaşattığınız trajedileri komediye çevirmediniz müddetçe, bu halkların eli iki yakanızda kalacaktır. Ayrıca sizin de günbeğün sarsılan itibarınız, trajedinin gücüne gün gelip yerle yeksan olacaktır. Lütfen, bu zavallı kulunuza bir kulak verin; hem kendinizi kurtarın hem de bize, bu işlerin hayat memat meselesi değil de kalitesiz bir piyes olduğunu açıklayın.

Darılmak asla hakkımız değildir, peşinen söz. İster paramız çalınsin ister canımız isterseniz de geleceğimize; hem zaten var mıdır ki bir insan, kalitesiz bir şeyle bel bağlayıp da hem parasını hem canını hem de geleceğini eksiltmemiş olsun?

Yapmanız gereken şey çok basit; ele geçirdiğiniz bütün televizyon kanallarında, haber bültenleri, skeçlerle, bütün propaganda panoları, üst geçitler, alt geçitler, orta geçitler, hepsi, hepsi mizahi cümlelerle donatılacak. Eminim ki açıklamam gerek, örneğin; bir köprüünün geçiş ücreti 350 TL mi? Her yere "Ya 400 TL olsun?" diye yazarak anlatın derdini. Ya da hazineye açık mı var? Cümle vallaahı hazır; "Parayla saadet olmaz!" diye bağışın haber spikerleri. Her şeyin de şakası olmaz mı diyorsunuz? Demeyin.

Ciddiyetlesdünüz her şeyin şakası olur.

Çocukları mı öldürüldü, kadınları mı katlediliyor, evlerde kan lekesi, gözlerde mahkeme salonlarının çaresizlik oksijeni mi var?

Yaptırın bir pankart boğaz köprülerine, kocaman harflerle yazın üstüne "Böyle dünya olmaz olsun, biz de yaşamak istemiyoruz" diye. Bunu yapan çokça devlet büyüğü gördük, hepsi de güzel yaşıdı, güzel öldü ve hepsinin adı hâlâ devlet arşivlerinde dimdik duruyor. Sözlerine burada son verirken, saymıyetkili, size canının üzerine yemin ederim ki hepimiz zaten yavaş yavaş böyle görüyoruz meseleleri. Ama sizin ciddiyetinizle bizim acıma duygumuzu arasındaki mesafe büyüdüğü, olan size yani devletlere oluyor. Ezcümle, tavsiyelerimin faydasını görecek olan sizsiniz bu vakitten sonra. Gülün, güldürün. Yoksa hızla uzaklaşan o beyzob topunun karşısında, ülke ülke, halk halk ayrımada, hepimiz, tüm dünya halkları, bir sonraki yeni medeniyetin kahkahalarıla ibret alacağı, acınası bir referans olacağız. Hünkârım, haşmetim, devletim, sevgili babacığım, gereğini yapılımasını arz ederim.

Arada kaldık; gülmekle ağlamak arasında, hırsla vazgeçmişlik arasında, intikamla sebat etmek arasında, kınle papatya arasında. Arada kaldık; dünya yarın arasında, uykuyla uyanıklık arasında, düşümlük gerçeklik arasında, Chopin'le Hozan Beşir arasında, makaleyle şiir arasında. Arada kaldık; doğuyla batı arasında, plazalarla geçekondular arasında, devlet ve mafya arasında, Fransız ihtilali'yle Konfü Düşün arasında. Arada kaldık; etle soya arasında, mutfakla tuvalet arasında, sandıkla tabut arasında, trajediyle komedi arasında. Arada kaldık; nefes alamıyoruz, gülmek isterken dişlerimizin çirkinliği geliyor aklımıza, dişlerimizi yapıyoruz. Dişlerimiz güzelleşmişse başkayelerler çirkinleşiyor, yapıyoruz. Arada kaldık; gülmekle estetik cerrahlar arasında. Top hızla yükseliyor, hızla uzaklaşıyor; yarının adımları gecenin sonuna yolculuk eden bir tabur askerin ayak sesleri gibi, rap papam rap papam rap papam ram! Kendi elimizden çıkan ne varsa, onun kurbanı oluyoruz. Ne mecalim ne yerim kaldı ama yine de çok sevdiğim devletlere bir methiye, bir öneri, bir gece çiçeği; kararlı olduğunuz "insanoğlunu tekrar ikelleştirmeyolu"nda, sakın geri adım atmayın.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranteoy.org>

Memet Ali & Akşamsefası

bakırköy'den broken hill'e

Muhsin Kut'un işçi olarak gittiği Avustralya'da, Molla Abdullah ve Gül Muhammet'in adlarını, tarihin sayfalarına en trajikomic saldırlardan birinin sorumluları olarak yazdırın olay 1 Ocak 1915 günü yaşanır...

Bakırköy Akil Hastanesinin bahçesine Rodin'in "Düşünen Adam" heykelini bir kopyasını yapan Kemal Küntmat, komşu çocuğunun sanat olan algısını keşfeder ve bildiklerini ona öğretmeye başlar. Muhsin adlı çocuğun dedesi Halit Bakır ilk renkli kılış baskısı yapan olmakla birlikte, ilk müajclardan biridir. Halit Bey'in öldükten sonra maskını aldığı ünlüler arasında yazar Ziya Gökalp ve en uzun yaşayan insan olarak tanınan Zairi Ağa da vardır.

Muhsin Kut, Devlet Güzel Sanatlar Akademisinin sınavlarına hazırlanırken, yaptığı resimleri İbrahim Çallı'ya göstermek ister. Karlı bir İstanbul gününde, yeni yaptığı dört resmi koluğunun altına alarak, yürüyüşe Bakırköy'den Cihangir'e varır. Çallı'nın eşi ünlü ressamın evde olmadığını, Anadolu Kulübünde bulabileceğini söyleyince de Taksim'de alır yolu.

İbrahim Çallı, karşısında soğuktan titreyen genç adama şunları söyler, "Eğer sen gecenin bu saatinde Bakırköy'den buraya bu havada yürüyerek, bana bunları göstermeye gelmişsen senin hiç kimseye ihtiyacın yok. Sen zaten emmin çok iyi sanatçısın ve benim değerlendirmeme gerek yok."

1969 yılında, Avustralya'da bir margarin fabrikasında işçi olarak görünüyor Muhsin Kut'u. Hayallerine kavuşmadı, sanattan uzaklaştı sanmayı! Güzel Sanatlar Akademisinin seramik bölümünü bıraktıktan sonra eşi Semra'yla birlikte gördükleri bir gazete ilanı üzerine kalıp Sidney'e gelmiştir. Her ne kadar göçmen işçi olarak çalışsalar da **Muhsin Kut fabrikadan çıkar çıkmaz eve gelmekte, birkaç saat uyuduktan sonra tuvalin karşısına geçip resimler yapmaktadırlar.**

Madenlerin bulunduğu Broken Hill'de arazi kırac ve engelbeli olduğundan, taşımacılık için develer kullanılmaktadır. Molla Abdullah da çalışmaya geldiği Avustralya'nın bu bölgesinde imamlık yaptığı için hem develerin başı olarak tanınmakta hem de Müslüman işçilerin inançlarına uygun olarak hayvan kesmektedir. Altmış yaşındaki Molla Abdullah'ın kendinden yirmi yaş küçük arkadaşı Gül Muhammet ise eşiğin çektiği arabasında dondurma satarken görünür Broken Hill sokaklarında.

Muhsin Kut'un işçi olarak gittiği Avustralya'da, Molla Abdullah ve Gül Muhammet'in adlarını, tarihin sayfalarına en trajikomic saldırlardan birinin sorumluları olarak yazdırın olay, 1 Ocak 1915 günü yaşanır...

O gün, gelecekle bir pikniğe katılmak isteyen insanlar Broken Hill istasyonundan kalkan trenin açık vagonlarını hıncahınç doldurmuşlardır.

Saat 10.00'da hareket eden trenin yolcuları çok değil, birkaç dakika sonra bir köşesinde yitildiği bildirildiği Gül Muhammet'in dondurma arabasını görüyor, yol kenarında. Tren Picton Sığır Çiftliğinin yakınında hizmetlerini başlıyor, birden trenin vagonlarına çalıkların arasında ateş edilir. Saldırı sırasında yolcuların Elma M. Cowie ve William Shaw hayatlarını kaybederken, papaz olan Shaw'ın on beş yaşındaki kız Lucy de kolundan yaralanır. O esnada su borusu hatlarını kontrol etmek için bisikletle trenin yanında yola alan A. E. Millard da bağından vurularak son nefesini verir. Makinin treni durdurması üzerinden geçen birkaç dakika sonra başkoneği üstünden atan Shaw Hendry ve Paddy Low adlı yolcular polis desteği ve tıbbi yardım çağırarak için yakındaki bir eve koşarlar.

Olay yerine gelen Muffett Miller, adamlarıyla birlikte kasabanın batı tarafında doğu kaçıklan söylenen saldırıların peşine düşer. Bu esnada, tek odalı bir taş kulübede yaşayan Thomas Campbell, tüfekli iki adamın evine doğru geldiğini görünce kapıyı kapatır. Ne var ki tahta kapıyı delip geçen kurşunlar yağdı adamın yaralanmasına neden olur.

Saldırganlar Oxide Caddesi'nin sonundaki Cable Otelin yakınında bulunan beyaz kuvars kayıklarının arasına gözlendiklerinde, adamlarıyla birlikte izlerini süren Muffett

Miller ve topladığı tüfek kulübü yerlerinin destangleye Teğmen RNJ Resch kuşatmaya katılır. Bundan sonrası yaklaşık üç saat süren bir kurgun yağmurdur. Alesinin karşı çıkmasını almadan evinin arka bahçesinde odun kıran James Craig, kurşunlardan birine hedef olarak hayatını kaybeder.

Sıklarlar süstüsünde saatler 13.00'u göstermektedir. Molla Abdullah'ın cesedinin yanında can çekişen Gül Muhammet hastaneye kaldırılma da kurtarılamaz. Birinci Dünya Savaşı sırasında yaşanan bu olayda, saldırganlardan Gül Muhammet'in Afgan kökenli olduğu, Molla Abdullah'ın ise Hristiyan bölgeden birinden Avustralya'ya geldiği bilirse de gazetelerde kimlikleri "Türkler" olarak yer alır. Bunun üzerine Avustralya Osmanlı Birliği Başkanı S. J. Atliah, saldırganın Türkler değil, İngiltere'nin egemenliği altındaki ülkelerden Avustralya'ya göç edenler tarafından gerçekleştirildiğini söyler. Ne var ki dondurma arabasına asılan ay yıldızlı bayrak ve pikniği düzenleyen papaz William Shaw'ın Müslümanlar tarafından öldürüldüğü haberi hızla yayılarak, halkın Türkleri kara tepki duymasına neden olur.

Tepkilerin arından halk saldırganın neden yapıldığı sorusunun yanıtını merak etmeye başlar. İki saldırgan da kendi halinde yaşayan, sessiz insanlar olarak tanınıyorlardı (evlerinde). Bu soru dalgası büyükken, saldırganın üç gün sonra, saldırganların öldürüldüğü kayalıklarda iki mektup bulunur! İntihar mektupları olarak adlandırılan kâğıtlarda yazılanları Gül Muhammet ve Molla Abdullah'a ait olduğu iddia edilir. Gül Muhammet'in mektubunun bir bölümünü, tarihçi Sinan Kıyanc'ın konuyla ilgili makalesinden okuyoruz. "Ben fakir bir adamım ve Sultan Hamid'i ulkisine atıyorum. Dört kez Türkiye'ye gittim. Savaşmak istiyorum. Orada savaşma şansım olmadı. Abdul Hamid muhürli bir mektup gönderdi. Mücadele ederken yelçime bağlarını, halkını öldürürüm, çünkü halkın ulkeme savaşıyor."

Mektupların bulunuş şekli gibi renkleri de kafalardaki soru işaretlerini azaltmak yerine çoğaltır. Gül Muhammet'in sözünü ettiği E. Abdülhamid saldırganın yapıldığı 1915 yılında altı yıl önce tahttan indirilmişti! Kemerdinden çıkan sözünü ettiği mektubun ise Enver Paşa tarafından her yere gönderilen, bulunması kolay olan "Cihad-ı Ekber" ilanı olduğu düşünülebilir. Kasap ve dondurmacı arkadaşlar, cihat ilanı üzerine Avustralya'ya savaş açtıklarını bir dilekçeyle yetkililere bildirmiş olsalar da ciddiye alınmayacaklardı!

Molla Abdullah da Gül Muhammet gibi "Ben fakir bir adamım" diyerek başladığı mektubunda kıyafetinden dolayı çocuklar tarafından taşlanıldığı olaydan söz ettikten sonra yine aynı şekilde, "Yeniğimizi Allah'tan başka kimse bilmiyor. İyilerle beraber kalırsak, oysa saldırganın yapıldığı tüfekler İngiliz

Nihat Sırdar

vicdan...

TuzGölu'nde insanların kendi tarlalarına su çekmek için yarattığı kuraklık sebebiyle binlerce flamingo yavrusunun öldüğü günlerden geçiyoruz. Bu memleket ki flamingo kuşuna "allı turna" demiş, onun için şırırlıyazmış, türküler söylemiş. Şimdi yaşadığımız bir su kuraklığı değildir aslında. Bir insanlık kuraklığı yaşıyoruz güzel ülkemizde.

Aşağı yukarı 25 yıldır her sabah yayın yapıyorum radyodan. Konuştuğum konular ülkeye, ülke gündemiyle, insanıyla ilgili. Ben de bilirdim kişisel bakım, magazin falan konuşmayı, durum komedisi yapmayı ama o zaman 25 yıl sürermiydi bir radyo programı? Her gün değişen gündem ve o gündemin bana konu olarak aramayan ettiği gelişmeler üzerine konuşmamak, mizah yapmamak enayitlik olurdu aslında. Bunu tercih ettim ben. Bu tercihim elbette başıma çok iş açtı. **RTÜK'ün en fazla uğraştığı radyo programcısı oldum. Mahkemeden mahkemeye koştum. Radyodan radyoya savruldum. Peki hiç pişman oldum mu? Hayır.**

Bir gün bir radyocu geldiydimna, başka bir ticari konuyla ilgili. Benimle aynı saatte yerel bir radyoda yayın yapıyormuş. Eğlenceli konulardan bahsettiğini, insanların güne başlamak bunlara ihtiyacı olduğunu ilgili bir grizgâh yapıp geldikinden beri bana sormak için jüri ylen o soruyu koyuverdi: **Abi bıkımdın mı bu memleket meselelerini konuşmaktan? Geçtiارتık bunların devri. Sen de layıkkonu konuşsana. O ana kadar türlü ukalalıkaların ses çıkartmadığını zipçıktya dayanamıyıp cevap verdim. Bende bu vicdan sende de bu pişkinlik oldukça biz böyle yolumuza yopmaya devam ederiz kardeşim.**

Yaşadıklarımızın temelinde vicdansızlık var aslında. Ve bu vicdansızlık öğretildi yıllar içinde bu millete. Bir maliye müfettişi olarak 1965 yılında gittiği Çanakkale'de tüm savaş malzemelerinin hurdaclara salıncakları fark edip can pahasına o satışı iptal ettiren Cemal Süreya'nın ülkesinden kendi görev yaptığı bakanlığa kendi şirketinden üstelik piyasadan dahapahalıyama! satılabilen bakamların görev yaptığı bir ülke hâline gelişmiş bundandır. Tartaklarve cemaatlar eylemi dini kulanarak kendine yer açan, bunu oya çeviren bir vicdan, iktidarda geldiğinde her şeyi yapar. Nitekim yaptı da... 80'lerde böyleydi, 90'tarda da böyle oldu ve hâlâ olmayadevam ediyor.

Vicdanı kaybetmek, adalet duygusuna da kaybetmek demek. O yüzden mahkemelerden her gün hepimizi delirten kararlar çıkıyor. Cinayet işleyen, tecavüz eden,milletin parasını çalan serbestkalıyor.

Türkiye tarihinin en büyük dolandırıcılırlarından biri olan Tosuncuk, tüm dünyaya dolayıp en uygun adaletten burada olduğunu anlayıp geri dönüyor mesela. Şarkı söylerken yıllarca ona eşlik eden, aynı sahneyi paylaştığı, aynı kulisteoturup sohbetettiği, aynı turne otobüsündeyan yana oturdugu arkadaşları pandemi döneminde açtıkları İntihar ederken buna sesini çıkarmayıp devletin konserinden fahiş para almayı kendine yedirebilen vicdansızlık böyle bir şey. En tepeden en aşağıya kadar bunu yaşıyoruz.

Kendi sınırları içindebulunan ve Cumhuriyet'le yaşat tarihi pastanenin, pandemi sebebiyle kapanmasınagöz yuman ama o sırada bedeliye başkalarının tüm mobilyalarını milyon liraya değiştiren belediyye ne buyruldu? Ya da ücretsiz izne çıkarılan insanlar ayda 1200 liraya yaşamaya çalışırken yeni kasası çıktı diyeçokşakaşayeni makam aracı siparişi verenerile ne diyeceğiz?

90'tarda da bunlar yaşıyorduro elbette ama o zaman vicdanlı gazeteciler, hâkimler, savcılarvardı. Birisi böyle bir şey yaptı mı, hesabını sorarlardı. Bu değerlerine ibretolur,aynı şeyi yapmaktan çekinirlerdi. Şimdi diye düşün. Herşey ayan beyan ortadayken gözümüzün içine baka baka yapılıyor. Çünkü bir cezasının olmayacağı biliniyor. Bu durumda bizim elimizdedek güç, kalyon, o da o yerem. Önemüzdeki seçimlerde tüm bu vicdansızlığı bitirmek için adım atmak bizim elimizde. Daha birkaç yıl öncesine kadarasağlanılan, dünyadan haberleri yokdenden Z kuşağının aslında nasıl da her şeyin farkında olduklarına yeni uyandırıldı. Onları etkilemek için çalışılıyor şimdi de ama bu saatten sonra zor.

Vicdan muhasebesidir hepimizin önünde duran artık. O muhasebeyi çoktan yapıp bence Z kuşağı. Sadece o kulanacağı zamanı ve daha özgür olmayı bekliyorlar.

Resam Muhsin Kut'un tarihi demgo vurarı Broken Hill olgunı resmettiği tablo.

ordusunda kullanılmaktadır ve izin verilen bölgenin dışında kesim yaptığı için mahkeme tarafından cezalandırılmış Molla Abdullah parasızktan dolayı bu cezaı dahi edeyememiştir. Öyleyse, saldımda kullandıkları iddia edilen silahları hangi parayla ve kimden satın aldılar? Bunun gibi daha nice soruyla dolu olan olayı soruşturmakla görevli olan savcı Billy Hughes, aynı yıl başbakan olacak, ulusal güvenlik nedeniyle saldırların belgeleri gizli tutulacak ve çık geçmeden de bir yangında zarar görecektir!

İşin aslına bakarsanız, bu olay öncesinde de saldırlar düzenleniyordu trenlere. Burada sözünü ettiğimiz sadece vagonlara atılan taşlardır. İngiltere, askeriğin zorunlu olmadığını Avustralya'dan Birinci Dünya Savaşına'nı gönüllü bulmakla zorlanmakta, az sayıda gönüllüsünün bindiği tren vagonları da savaş ve sömürge karışıkları tarafından taşlanmaktadır! Ama Broken Hill saldırlarından sonra orduya gönüllü olarak katılanların sayısı inanılmaz bir artış görülür ve halk üzerinde oluştuluran nefret dalgalasından sonra birlerce Anzak askeri gemilerle Çanakkale'ye götürülür! Ekim 1949 tarihli "Parade" dergisinde zamanlamaya dikkat çeken su bilg, saldırların arkasından bir perdesini aralar, "Abdullah ve Muhammet Anzokların Gelibolu'ya çıkmasından 3 ay 24 gün önce, Muhammet'in hurda dondurma arabasına ay yıldızlı savaş bayrağını astılar ve yerli "kafirlerle" savaşmak için Broken Hill'in kumluk dış bölgelerinde bir hendele sokıldılar".

Çanakkale Savaşı öncesinde bir kasap ve bir dondurmacının Avustralya'da "ülkemize savaş ilan ettiniz, biz de size ediyoruz" gerekçesiyle sivil halka yaptıkları saldırlar bir kara mizah örneğidir. Brian Hoad, 17 Eylül 1974 tarihli "The Bulletin" gazetesinde yer alan yazısında, "Avustralya tarihinin benzersiz ve trajikörmi bir parçası olan" saldırları andıktan sonra, Sidney'deki Aladdin Galeri'nin duvarlarına asılı 14 tabloya getirir söz. Tabloların altında Muhsin Kut'un imzası vardır. Broken Hill olayının bilinmeyen bir yanı da saldırlardan 59 yıl sonra bir Türk ressamın, söz konusu tarihi olayı fırçasıyla anlattığı resimlerle Avustralya'da açtığı sergidir. Sinema filmi yapılan, bir müzik grubunun albümüne ad olan, kitaplara konu olan bu tarihi olayın resim sanatındaki yerile ilgili ülkemizdeki ilk yazı, 15 Şubat 1987 tarihli "Milletiy Sanat" dergisinde "Korkulu Dünyaların Korkusuz Ressamı" başlığıyla Nüvit Özdoğru tarafından kaleme alınır. Tiyatro ve sinema sanatçısı Özdoğru, şöyle bitirir yazısını, "Hiç şaşmam. Muhsin'in bir gün filmi yapıpcağılar. Molla Abdullah'ı oynamaı simiden taltibim."

Muhsin Kut'un tablolarından biri Avustralya devleti tarafından satın alınarak Broken Hill Müzesinde sergilenir. Saldırganların silahları, ay yıldızlı bayrak, üstlerinden çıkan eşyalar da müzede ziyaretçilerini bekliyor. Molla Abdullah ve Göl Muhammet'in mezarları mı? İşte onları görmezsiniz. Cenazelerini sahip çıkan olmadıkları için bir Aborjin yerlisi tarafından bilinmeyen bir yere gömüldüler.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Emrah Akbaş

"tiyatrodur,
iyidir"

Erkan Can

"ayrımcılık, romantik bir dava değil"

Fransa'nın yükselen genç yazarı Édouard Louis'in Babamı Kim Öldürdü eseri, Kemal Aydoğan rejisi, Ayberk ErKay'ın çevirisi ve Onur Unsul'un harika performansı ile Moda Sahnesi tarafından sahneye taşındı. Oyunu, ilk defa tek kişilik deneyimle sahneye çıkan Onur Unsul'dan dinledim.

Henüz seyretmeyenler ve merak edenler için biraz oyundan bahseder misiniz?

Oyundan bahsetmek demek, çocuktan bahsetmek demek. Édouard Louis gençimizin adı, bu ikinci adı, ilk adı Eddy Bellegueule. Hatta otobiyografisini anlattığı ilk romanının adı da Eddy'den Kurtulmak yani isminden kurtulmak, ikinci kitabı "tevacüz akşamı"nı anlatıyor. Sonra da benim oynadığım üçüncü romanı Babamı Kim Öldürdü. Tiyatro olarak oynamasına dair notlar barındıran bir metin. Fransa'yı sallıyor. Hayatın içinden edebiyatla ve tiyatroyla çıkmış, buraya dair bağları çok yoğun olan edebi söylemli bir genç aktivist diyebiliriz. Eş cinselliği nedeniyle ötekileştirilmesinin nereden kaynaklandığına bakıyor bu oyun. Devlete, yemem biçimlerine, erkekliğe, erkekliğin pompalanmasına, yoksulluğa, gelir dağılımındaki eşitsizliğe uzanıyor. Yazarın "siyasi isimlerden arınmış bir otobiyografi mümkün olmaz" dediği bir oyun.

Baba-çocuk çatışması, sistem eleştirisi, ırkçılık, ayrımcılık gibi konuların ele alındığı ağır bir metin. Hikâyeye/oyuna hazırlık süreciniz nasıl oldu?

Kemal Aydoğan tiyatromuzun yönetmeni, Ayberk ErKay'la birbirlerine bu taktiki iletiyorlar. "Abi oku", "sen çevir" gibi. Sonra Ayberk, kabataslağını çevirir çevirmez bana gönderiyor. Ben hemen bayılıyorum. Korona döneminde oluyor bu, 2020 yazı. Tek oyuncu, tek yönetmen, tek asistan. Ve tiyatroya gir çık gir çık bu oyunu çıkarıyoruz.

Bu süreçte yeni oyun koyan fazla tiyatroya yok. Neyle karşılaşacağınızı bilmeden aslında sahnelere kararı aldınız. Karar verme süreci zor oldu mu?

Oldu tabii. Biz ödenekli bir tiyatro değiliz. Fazla sıkıntımız var. Süreçte beraber sıkıntı yumağına dönüştü. Moda Sahnesi her zaman para kazanmak dışında, söylemek istediği eserleri söylemeye çalışan bir yer. Dolayısıyla tiyatroya kapansa da ben bu oyunu yapar, çıkarırdım. Sahnelere açılır mı açılmaz mı bilmiyoruz yaparken. Bu çoğunun düşüncesinin kıymetli olduğunu biliyoruz. Bu motivasyon da bizi para kazanmasak da bir şeyler yapmaya ve bunu göstermeye itiyor.

105 dakika, tek perde ve tek başınıza oynadığınız bir oyun. Sizin ilk tek kişilik oyununuz. Bunun arkısı-eksis nedir?

Korona döneminde artists oldu tesadüfen. Çünkü çok rahat çalışabiliydik. Kimseye bir araya gelmedim. Sağlık sorunları sadece beni ilgilendirirdi. Dolayısıyla fazlasıyla artısı oldu. Maddi olarak sahnedeki çok fazla yapım, oyuncu masraflı olmadığı için de avantajlıdır. Eksileri vardı da var. Korona döneminde çok idmanış kaldık, çok aktif olmam gerekti. Kendi kendimi yükseltmek zorunda kaldığım bir dönemde. Onun dışında sahnedeki tek başıma olmaktan da birerliyle olmaktan da çok mutluyum. Oyuna kendini kaptırdıktan sonra pek bir zorluğu kalmadı.

Birkaç oyun sonra pandemi sebebiyle yasaklar başladı. Bu açılımlar/kapanmalar, nasıl etkiliyor ve etkiledi sizi?

Eğer bu oyunu kötü etkilerse beni de kötü etkiler. Tiyatrodan zaten para kazanmıyorduk. Tiyatro bizi mesleki olarak, Ödünümüzün dışında bir anlamda bir kalıcı dinami. Ben bütün geçimim için tiyatroya bağımlıyım. Kaldırımlar

Fotoğraf: Onur Aygün

Bu oyunun sözü çok etkili, bunları söylemek istiyorum insanlara. Buna vesile olamıyorsam çok sıkıcı olur. Ben tam kapasite bu oyunu oynamak istiyorum. Ben çalışırım, ettim. Çocuğun diğer eserlerinin devamını da yapmak istiyorum. Bu his, bu fikir güme gitsin istemiyorum. Maddi olarak zaten tiyatrodan bir şey beklemeyi öğrendim.

Online olarak da oynadınız Babamı Kim Öldürdü'yü. Şimdi sahnedeymişsiniz. Online oynamak nasıl bir deneyimdi? Uzun bir aradan sonra seyircilerle karşılaşmak nasıl bir his?

Biraz tuhaftı. Dünyanın sonu gibiydi. Teknik olarak çok fazla şey değişiyor, aklı gelmeyen bir sürü şey. Mikrofonların konumundan, ışığından, zaten neler olduğunu anlamaya yetmeyecek kadar bir zorluk oldu. Oradan sonra rahatlattı. Ekip de beni rahatlattı. Ben nereden baksan minik bir seyircili prova yapıyor muyum gibi oldu. Tiyatro mu o, değil tabii. O an, seyirciye olduğuktan sonra tiyatroya değil. Oyuncu kadar seyirci için de enteresan oldu. Seyircilerin reaksiyonları yok. Alışılmak istiyor mesela onu gösteremiyor. DOT sahnedeyse sırcılı oynamak çok iyi geldi, açık hava rahat bir yerdi. Seyircisi de tamdı, orada pıncım attık. Salona dönmeyle de hayal ediyorum.

Oyun izleyicileri neler söylüyor? İzleyicide nasıl bir his bıraksın istiyorsunuz?

Biz, Édouard'ın bize ne yapğını düşündük. Bunun aynısının seyirciye yapılmasını istedik. Ofke duyduğumuz şeyleri alınıp esas şüpheliye esas suçluyla yönelerek bu işi daha kolay çezeceğiz. Romanik bir dava değildir yoksulluk, ayrımcılık... Harekete geçmemiz lazım diyen bir çocuk. Ömrü geçip giden bir şey ve kendi hayatından bunu anlatıyor. Biz de aynı şekilde bu hissin seyircide bu şekilde kalmasını istedik. Biz, Édouard ne söylemek istiyorsa, sahneye ne ediyorsa, bizim zihnimize yakan her ne olursa aynısını iletmek istedik. Onun için.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

OYUN TAKVİMİ

12 Ağustos, Nâzım Hikmet Kültür Merkezi, İstanbul

27-28 Ağustos, DOT-Karşıyaka Kent Ormanı, İstanbul

eski anahtar deliğinden yeni bakışlar

"Onlar Hakkında Bildiğim Birkaç Şey", Godard-Truffaut 'ikili'si üstüne denemem 1984'te Nisan dergisinde yayımlanmıştı. İki yönetmen hakkındaki kişisel görüşlerimde o gün bugün bir değişiklik olmadı diyebilirim...

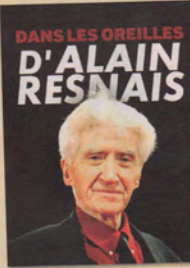
Géraldine Boudot'nun 53 dakikalık belgeseli "Alain Resnais'nin Kulakları (2020)", yönetmenin yapıtında ağırlığı aşikâr Musiki tutkusunun doğrudan özelliklerini kuşatmaklayetinmeyen yapıp; bir o kadar da birlikte filimlerinin müzikleri konusunda çalıştığı bestecilerin tanıklıklarını da içeriyor. Belgeselin sonunda, Resnais için imge ile sesin eşdeğere yakın önem taşıdıkları ortaya çıkıyor.

Bir edbin yapıtında Musiki'nin yerini, payını ölçerken yalnızca göndermelerine bakılmaması gerektiğini de düşündürdü bana Boudot'nun filmi. **Adı sanı geçmeyenlerin izini nasıl mı göreceğiz? Dizelere, cümlelere; şiirlere ve metinlere kulak vererek.**

Hömiş: 15 Ocak 2021 gecesi, Fransız 5. kanalda bestecilerin işitme arızalarına odaklanan bir belgesel izledim: Beethoven'in sağırlaşma süreci ve yapıtlarına yansması, Smetana'da benzeri durumun yolaçtığı sorunlar, Leningrad Kuşatması'nda başından yaralanan Şostakoviç'in yapıtında ses-sanrı ilişkisi ve Ravel'in son döneminde yaşadığı trajik kesinti: Kafasının içindeki sesleri kâğıda geçirme yetisini yitirmesi konu edildi. Bir sanat tarihçisiyle bir sinirbilimci, araya Goya'nın "Sağır Evi" tablolarına giden yolu, Van Gogh'un kulağına uşurayla koparmasıyla sonuçlanan travmayı da sokarak beyin ile işitme organı arasında oluşan "arıza"ların doğduğu ruhsal sallantıları çözümlediler -yapıtlardan kesitlereşliğinde.

Yeni pencereler açtılar benide.

"Onlar Hakkında Bildiğim Birkaç Şey", Godard-Truffaut 'ikili'si üstüne denemem 1984'te Nisan dergisinde yayımlanmıştı. İki yönetmen

Kaynak: Dans les oreilles d'Alain Resnais (Alain Resnais'nin Kulakları), 2020
Yönetmen: Géraldine Boudot

Kaynak: Enis Batur, Bekçi, Kırmızı Kedi Yayınevi, 2017

hakkındaki kişisel görüşlerimde o gün bugün bir değişiklik olmadı diyebilirim: Godard'ın sinemasına daha yakın kaldım, son dönem yapıtları genellikle benedüşüncüklüğü doğurmuş olsa da.

Denemeyi yazdığım dönemde, aralarında mektup yoluyla gerçekleşmiş amansız tartışmadan haberim olmamıştı (çünkü yazışmaları neden sonra ortaya çıkmıştı). Godard'ın hain mektubuna Truffaut'nun yanıtı okkai ve ağır olmuş, kopuş orada gerçekleşmiş meğer. Godard, bana öyle geliyor ki, altında kalmış yediği zılgıtın: Truffaut'nun yaptığı 'karakterçözümlemesindeki doğruluk payı sınırmı az buz değildi, ama asıl darbeyi Jean-Luc'ü bir 'heykel kaidesi üstünde bok parçası' diye nitelendirerek yapmış François.

Truffaut'nun ölümünden 30 yıl sonra "yaşasaydı, barışır mıydınız?" sorusuna çenesi titreyerek yanıt veren Godard, nicedir çekildiği evinde Truffaut'yu hangi sıklıkla düşünüyor?

Hömiş: Nisan dergisindeki denememi Truffaut'nun ölümü üzerine yazmış olmayım, tarih çakışığına göre. Kimi ayrıntılar zamanla siliniyor belleğimde.

Dergide kullanılan görsellerden biri, Truffaut'nun görüntü yönetmeni Nêstor Almendros'a imzalayıp gönderdiği bir senaryodosaşınını ilk sayfasındandı. Nêstor, 1975-76, Paris'te kapı komşusunda Rue au Maire'deki stüdyoda. Görece erken yaşta New York'ta öldü. Ondan Bekçi'de zöettiğini elbet unutmadım, buna karşılık, Truffaut'nun imzalı nüshasının 'bende ne aradığı' konusunda ilişkin bir yerde, bir şey yazmış olduğumu sanıyorum - nerede, unuttum; yoksa düşümden miydi?

**Nerede,
unuttum;
yoksa
düşümden
miydi?**

François Truffaut, Alfred Hitchcock hakkındaki kitabı için bir röportaj sırasında.
Fotoğraf: Georges Hernad/INA, Getty Images

YENİ ÇIKANLAR!

MANDOLİN İNKILÂP 94. yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanat Müzesi • İSTANBUL / Fatih Hürriyet • İSTANBUL / Ayvalık Pelican Mall • İSTANBUL / Akarlılar Cenneti • İSTANBUL / Akarlılar Cenneti • İSTANBUL / Akarlılar Cenneti • İSTANBUL / Akarlılar Cenneti • İSTANBUL / Akarlılar Cenneti • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

f/inkilapkitabevi • t/inkilapkitabevi • i/inkilapkitabevi • Onlinealgiyeri: inkilap.com

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ayhan Sicimoğlu

“Önce tapınak geldi, sonra şehir...”

1998 yılından bu yana Göbeklitepe’den çıkarılmış 100.000’den fazla kemik buluntuları incelendi. İncelemelerde ortaya çıkan sonuç, insanların o dönemlerde kesici aletler kullanarak hayvanları kesip doğradığını gösteriyor.

22.000 sene evvel son Mini Buzul Çağı sonucu yeryüzü yeniden formatlanırken eriyen buzlar sonucu dereler ve kabaran denizlerle yeryüzü yeni bir şekil almış. Bu erimis buzlardan çoğu nehirler, verimli ovalar meydana getirmişler. Bu verimli ovalar, bitki örtüleri, yemişler, yenilecek tohumlar üretmişler. Bu yemişler, hayvan ve akıllı hayvan olan insan sürülerini cezbetmiş. Bu

bildiklerimizi çürütüyor. 12.000 sene evveline tarihlendirilen karbon testleri, insanın yerleşmeden çok evvel tapınak ve toplanı alanları inşa ettiklerini kanıtıyor. Popüler bir deyimiz, “Göbeklitepe tarihin sıfır noktası olarak tarihi yeniden yazıyor.” Göbeklitepe için yaptığım son Urfa ziyaretim. 50 derece sıcakta bir nebze serinlikle büyüleyici bir müze ziyaretime başladım.

Hayvanlar arasındaki üstünlük yarışında, insan denilen akıllı hayvan doğal silahı olan pençe ve dişleri taklit eden sert kireç taşından yontulmuş silahları geliştirmiş. İşte tam burada, yani silah yapımında, insan hayvandan kesin olarak ayrılmış. İnsanlar yiyerek peşinde, hayvanlarla beraber sürüler halinde göçmeye başlamışlar. Avcı, toplayıcı ve leşçi denilen bu insan grupları henüz yerleşmemiş. Bizim bildiğimiz daha doğrusu sandığımız süreçte, insanlar ilk önce yerleşir, sonra diğer hayvanlardan farklı ve daha gelişmiş olan aklını kullanarak yedici tohumları ekmeye, avladığı hayvanların bazılarını ise evcilleştirmeye başlar. (Mesela köpek olduğu sanılıyor).

İnsanlar, çok beğendikleri ve korundukları mekânlara köylere, tarlalara, ağullar meydana getirmeye, akabinde ise toplanı merkezleri, ortak yaşam alanları, korunma için kaleler, tapınaklar vesaire gibi sosyal tesisler inşa etmeye başlamışlar sanıyorduk. **İnsanoğlu devamlı korku içerisinde, kendi karnını doğurmak için avlandığı gibi, belki daha üstün bir yaratık tarafından avlanacaktır.** Bu korku ona tanrı ve adaklarını (rüşvet) ve bu tip ritüeller için tapınaklar inşa ettirecektir.

1998 yılından bu yana Göbeklitepe’den çıkarılmış 100.000’den fazla kemik buluntuları incelendi. İncelemelerde ortaya çıkan sonuç, insanların o dönemlerde kesici aletler kullanarak hayvanları kesip doğradığını gösteriyor. Kalıntıların neredeyse hepsinin vahşi avlara ait olması, Göbeklitepe’de yaşayan insanların henüz hayvanları evcilleştirmedini ve tarıma başlamadığını gösteriyor. Bu da Tepe’yi inşa edenlerin henüz avcı-toplayıcı yaşam biçimine sahip olduğunu gösteriyor.

Göbeklitepe’nin bir tapınak olarak inşa edildiğini düşünen kazı başkanı meşhur Prof. Dr. Klaus Schmidt’in de söylediği gibi, “Önce tapınak geldi, sonra şehir...” Schmidt’e göre bu “tepedeki tapınak”, 150 kilometre uzaktan bile insanların göze ibadet edebildikleri bir yapı olabilir. Burada bulunan av kalıntıları, sadece beslenme amacıyla değil, aynı zamanda ölümlere (ve belki de tanrılara) sunulma adakları ait olabilir.

Göbeklitepe buluntuları ve tarihlendirmeleri şimdiye kadar

Müze taşların (stellerin) mükemmel replikaları arasında yürüdüm, kabartmaları inceledim, okudum, dinledim (rehber kulaklık ve canlı rehberden). Henüz izah edilememiş bulgulardan kendimce teoriler üretmeye başladım. Tepede 20 adet daire şeklinde dizilmiş taşlar olduğu sanılıyor, bunlardan beş adeti kazılıyor. Bu dairelerin tam ortasında diğerlerinden daha uzun, boyları altı metreye ulaşan, karşılıklı dikilmiş çökek kafa taşlar (steller) var. Bu stellerin üzerinde oyma ve kabartmalar var. Bence biri erkek ve diğeri dişi. Müzedeki replika dairenin etrafında 10 adet nispeten daha ufak steller mevcut. Bence bunlar da ailede çocuklar veya kral ve kraliçe etrafındaki tebası. Göbeklitepe’ye tapınak denmiyor daha çok bir toplanı alanı. Bol miktarda erkek penisi heykel ve kabartmalar belki de bu toplanılarda cinsel birleşme ritüelleri meydana geldiğinin işareti. Nitekim 1986 yılında köylü Şavak Yıldız arpa ekmek için tarla sürerken sapan sert bir taşla takılır, erkek penisi taş heykeli kırmaz, salmaya çalışmaz ve bir ödül alırmı belki ümidiyle müzeye götürür. Müze müdürü, “Bu taklit ise yaramaz,” der ve eseri depoya kaldırır. Ta ki bu kazının efanesi başkanı Alınan Prof. Dr. Klaus Schmidt heykeli inceleyinceye kadar.

Prof. Schmidt şöyle söylüyor, “Tarih öncesi insanlar ceylan ve diğer vahşi hayvan sürülerine yaşıyordu; göç eden kade ve ördükleri üzerine çeken, nazikçe akan nehirlerden su içiyorlardı; meyve ve fındık ağaçlarından besleniyorlardı ve ‘emmer’ ve ‘einkorn’ gibi yabani arpa ve yabani buğday çeşitlerini barındıran yabani tarlaların bir deniz gibi dolganmasını izliyorlardı. Burası, onlar için bir cennet gibiydi.”

Müze ziyareti sonrası Göbeklitepe ziyareti için akşam saatlerini beklemek ve bir hakiki çiğ köfte yemek için eski bir Ermeni kuyumcu taş yapısından bozma bir mekânla gittik. İnce köftelik bulgur, taşla dövülmüş ve tüm sinirleri alınımsı kırmızı et macunu ve fermente edilmiş zeytinyağında isot biberiye saatlere ve sonradan bu köfte eklenerek yoğunlaşmış çiğ köftesi marula sarıp yedik. Belki de bu nefis çiğ köfte Göbeklitepe’yle yaşıtlı. Unutmayalım ki tüm bölge tahıl ve biberiyeyle yapılan köftenin eti de geysik eti imiş. Dünya gastronomisinin ilk 10’u yemek listesinde Antep lahmacunuyla Urfa çiğ köftesinin gireceğini düşünüyorum.

Ücretsiz PDF Arşivi - <https://ranteoy.com>

Mehmet Ali & Akşamsefası

BUZ GİBİ YAYIK AYRANI VAR DEMİŞLERDİ...

Tatilden elde edilen mutluluğun çoğunun, tatilin stres düzeyine bağlı olduğu muhakkak. Tatilde stres niye olsun ki demeden önce yıllar yılı yaptığınız tatilleri gözünüzün önüne getirmeyi deneyin, birçoğunu hatırlamak dahi istemiyorsanız, tatil değil stres yapmışsınız siz...

Tatili dört gözle bekleyen biri olarak bu satırları yazıyorum. Her şeyden uzakta İrlanda'nın ayaz ve ıssız tepelerinin birinde tıtmek ama "tatil" yapıyor havasında olmak bile şimdiden rahatlatıcı beni. Yeşilin, çimenin alabilirdi göz doldurduğu köhne bir çiftlik evinin yamacında elektriksiz bir kulübede derin bir ohhh çekmek, tarif edilemez olmalı ki tarif edemedim. Sabah kırılgan birbirinin önünden yemeden, buz gibi çimeni kardeş payı afiyetle midelerine indiren koyunlara inrenerek bakıp, etinden ziyade sütünden son damlasına kadar faydalanıp, sanayiye dönüşmeden mesafe farkıyla kurtulmuş tereyağını kızarmış ekmeğe sürmeyi hayal ettim çarçabuk. Tatil sen ne güzel şeysin...

Tatilden elde edilen mutluluğun çoğunun, tatilin stres düzeyine bağlı olduğu muhakkak. Tatilde stres niye olsun ki demeden önce yıllar yılı yaptığınız tatilleri gözünüzün önüne getirmeyi deneyin, birçoğunu hatırlamak dahi istemiyorsanız, tatil değil stres yapmışsınız siz... Kötü planlanmış ve stresli tatiller, sözde her şeyden uzakta geçiren zamanın olumlu faydasını ortadan kaldırır, tüm enerjinizi vantuz gibi çeker alır. **Planlama aşamasında "Bana bırakın" tayfasından uzak durmak en akıllıca yöntem olsa da "Ben oraları kurdum" mahlaslı abilerin ağına taldıktan sonra hiçbir şey eskisi gibi olmaz.** Yıllar evvel yaşadığı acı tatlı deneyimin üstünden geçip, bilinçaltı temizliğini sizin tatil denek getiren arkadaşta daha kötüsü, altı çocuk ve iki enişteyle gidilen tatil olabilir. "Biletleri aldım"la başlayan "bırız da ben kullanayım"la, "yamacın arkasında bir kuyu kebabı yapıyorlar"la devam eden minik döngü, tatilinizi "tatil" olmaktan çıkarıp, dostunuzun görmek istediği yerlere gitmek için ona eşlik eden birinin yaşadığı ızdırap hâline dönüştürür ve bunu çoğu zaman tatilin son günü, dönüş yolunda arabanın camına dayadığınız burnunuzun sızlamasından anlırsınız.

Stres ne kadar az olursa tatilden olumlu bir fayda elde etme olasılığınız o kadar artar ama bana göre bunun ideali, az kalabalık, az insan ve olabildiğince yalnız olmaktır. Haa belki sizler Şahsuvar Enişte'nin acemi birliğinden arkadaşçı Toraman Yakup'un "bici bici"sini yemeden, Antalya sıcakında Çukurova'nın lezzetini damağında hissetmeden, serin -ki Antalya'da zor-sulara atlamak istemezsin o ayrı konu. Eski apartman komşunuzun, arıcılığı başlıyorum diye sizleri terk-i diyarettiği yıllar unutuldu ama, komşuluk hatırlarına iki dakika

bağ evine uğrayıp el kadar bebeğinizi arılara hedef tahtası yapmayı bir seçenek olarak düşünebilirsiniz. Küçük bir ayrıntı şu ki siz tatile çıktınız, "Kraliçe arının kovası nasıl idareettiği" pek umurunuzda da değil, umalım da bebeğinizin arı alerjisi olmasın, yoksa komşunuzun yeni yan komşusunun bir çırpıda ağzında çiğnediği, yine çok çıkışp bayındır edilmiş bahçemizin ürünü sarımsağı, ağlamaktan morarmaya başlamış yavrucağınızın yüzüne basarken yakalayabilirsiniz kendinizi.

Keşke olmasa ama "hadi beş dakika uğrayalım" tipi yalaralam vakalan sandığımızdan daha çok oluyor. Dönüş yolunda yüzünüzdeki pişmanlığın tarifi imkânsız. Bir anlık karar önmünüzdeki 15 günü yedi bitirdi hem de daha otele bile gelmeden. Koca yıl hayaliyle yaşadığınız tatil hepi topu beş altı gün falansa hepten yandı gülüm keten helva...

Olumlu, iyi yönetilen bir tatil sizi daha mutlu ve az stresli yapabilir. İşinize daha fazla enerjiler, hayatınıza daha anlamlı bir şekilde geri dönebilirsiniz diyor kitaplar ve uzmanlar ama minik ayrıntı unutulmuş; biz kalabalık kalabalık severiz, dost canlısı değiliz ama kalabalığı. Yolda kayboluruz endişesinden midir nedendir bir "dost" isteriz elimizin altında. Tatil "olumlu yönetecek" bir dost. Bu kişiyi bulma yüzdesi çok düşüktür aslında ama işleri kolaylaştıran "Kamil'e" söyleriz o hallerde "adamları fiyatlarını tatil dönüşü "tatil anısı" diye anlatmak geleneğimizde olsa gerek. "Biz 17 sene evvel gelmişik, çok değişmiş tanıyamadım..." duymak istediğimiz bir cümle değil Kamil Abi. 86 kilometre fazla geldik Kamil Abi, gün bitiyor çocuk ağlıyor canım abim, Kamil abim. Halk dilimizde yaygın olmayan "Bilmiyorum" yüzünden iki kere gişelerden geçtik Kamil abim...

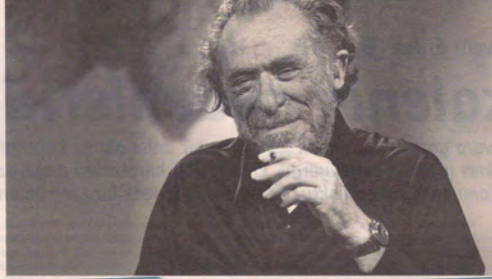
Tatilinizi Kamil abinizin aklının köşesinde yer yapmış "acıyıp güzel yerlerde" yapmamaya özen gösterin, rahat edin. Seyahatınızı önceden planlayın, plana sadık kalın. Aceleyle getirmeyin o güzel saatleri, uygun günde oturun iki saat plan yapın, altı gününüzü kurtarın. Konuşabilen ve yürüyebilen sürprizlere tatilinizde yer vermeyin.

"Çok hızlı geçmiştik, sizin tabelayı görmemişim" deyip özür dilemek, yengeyi İstanbul'dan taze kaçmış arkadaşın çiftliğine yeni alınmış eşekten düşürmekten iyidir. Siz dümdüz gidin; patika yok, mutluluk var. Tatil sonrası hüznüler gerçekçiler. Ancak bunlara neyin sebep olduğunu dikkat ederseniz hüznülerden kurtulabilir ve belki de bu süreçte hayatınızı yeniden keşfedebilirsiniz. Kamil diye dikkat...

Stres ne kadar az olursa, tatilden olumlu bir fayda elde etme olasılığınız o kadar artar.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Fotoğraf: Ulf Andersen, Getty Images

1 Yaşantısı boyunca birçok farklı iş yapan Bukowski, çalışmayı değil, miskinliği severdi. Sadece edebiyat mevzubahis olduğunda üretkenleşir, günlerce odasından çıkmazdı. Bukowski son dönem eserlerini neyle yazmıştı?

- a) Bilgisayarla
- b) Daktiloyla
- c) Kalemle
- d) Kuş tüyüyle

2 Bukowski eserlerinin başkahramanı kendisi, bir nevi öteki Bukowski'ydi aslında... Kendi ağzından insanları, ailesini, arkadaşlarını, kadınları, yaşantısını anlatmıştı hep. Peki Bukowski, kitaplarındakendisi için en az hangi ismi kullanmıştı?

- a) Bukowski
- b) Henry
- c) Hank
- d) Chinaski

3 Bukowski, her gün kitap okurdu. Battaniyesinin altında, ısınmış lambayla kitap okumayı "sihirli" bulurdu. Okumaktan sonra haz alan ve kendince bir yazma rutini oturtan yazar, günün hangi zamanlarında yazıyordu?

- a) Sabahın ilk ışıklarından önce
- b) Gündüz
- c) Akşamüstü
- d) Gece

4 Bukowski, yayıncısı John Martin'in aylık 100 dolarlık maaş teklifiyle, tam 49 yaşındayken sadece yazarlık geçimini sağlamaya başlamıştı. Peki Bukowski bu vakte kadar nerede "tam zamanlı" çalışmamıştı?

- a) Postanede
- b) Aydınlatma şirketinde
- c) Gazetede
- d) Turşu fabrikasında

5 Yazar, Barfly adında yarı otobiyografik bir film yazmıştı. Hatta bu filmde, ufak bir rolü bulunan bar patronunu canlandırmıştı. Bukowski, senaryoyu yazarken çok sevdiği, kendini içerek öldüren ilk aşkıdan ilham almıştı. Yazarın ilk aşkı kimdi?

- a) Barbara Frye
- b) Jane CooneyBarker
- c) Linda Lee Beighie
- d) Frances Dean Smith

6 Umutsuz geleceğinin düşüncesiyle çıldırıyordu Bukowski. Mutlu olmayı asla beceremeyeceğini söylüyor, insanlardan nefret ediyor, yalnız kalmayı tercih ediyordu. Bukowski'nin mutsuzluğunu anlık da olsa gideren neydi?

- a) Kadınlar
- b) Kediler
- c) Karaplar
- d) Şiirler

7 Baba Henry, oğlu Bukowski'yi her cezalandırıldığında banyoya kapatıyor, donunu indirir ve kayışla vuruyordu. Baba Henry, banyoya astığı bu kayışı başka hangi amaçla kullanıyordu?

- a) Duş perdelerini bağlamak amacıyla
- b) Karısını dövmek amacıyla
- c) Usturasını bilemek amacıyla
- d) Uçkurunu bağlamak amacıyla

8 Baba Henry, oğlunun çamaşır ve çorap çekmesindeki kâğıt kaplamının altına sakladığı, daktiloyla yazdığı kısa öykülerini bulunca ne yapmıştı?

- a) Oğlunu dövmüştü
- b) Daktiloyu kırmıştı
- c) Sayfaları yakmıştı
- d) Daktiloyu ve öyküleri, Bukowski'nin diğer eşyalarıyla birlikte bahçeye fırlatmıştı

9 Mutsuzluğunun üstesinden içerek geliyordu Bukowski. Ancak yeterince alkol aldığı zaman özgür hissediyor, istediği gibi hareket edebiliyor ve ürettiyordu. Yazarın sabah kahvaltısının vazgeçilmez ikilisi hangisiydi?

- a) Şarap ile peynir
- b) Viski ile çikolata
- c) Bira ile haşlanmış yumurta
- d) Bira ile mısır

10 Bukowski, kitaplarını kütüphaneden temin ediyordu. Bir gün denk geldiği bir kitaptan çok etkilendiği için "Benim Tanrım'dı" dedi. Bu yazar ve kitabı hangisiydi?

- a) John Fante-Toza Sor
- b) Fyodor Dostoyevski-Beyaz Geceler
- c) Marcel Proust-Mahpus
- d) Jane Austen-Gurur ve Önyargı

CEVAPLAR: 1- E, 2- B, 3- D, 4- C, 5- B, 6- G, 7- Z, 8- D, 9- C, 10- A

Ağustos 2021 - Sayı: 83 - Aylık Kültür/Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yayıncılık: Yayın Sahibi: KAFA Grup Reklam Yayıncılık LTD. ŞTİ.
Sorumlu Müdür: Mert Çanga Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut
Görsel Yönetim: Volkan Gülerime Rakap: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Ayça Nur Seyhan Reklam: İnterimkafa1500.com
Adres: Kağıthane Mah. İsmailpaşa Sok. No: 44 Kadıköy / İstanbul Tel: (0216) 428 98 98
Baskı/İllas Gazetecilik A.Ş. 29 Elvin Cad. İllas Plaza No: 11/A41
Yeniözü / Beşiktaş / İstanbul Tel: (0212) 454 3000 Dağıtım: TOP (0212) 354 5509
www.kafa.com.tr b. bazyayinlar@dergi.com reklam@kafagrup.com
KAFA Grup'ta her gün 1000'den fazla çalışanla ilgili hizmet veriyor. Herkesin kendi işini en iyi şekilde yapması için her türlü desteği sağlıyoruz. Herkesin kendi işini en iyi şekilde yapması için her türlü desteği sağlıyoruz.
Gözetim ve denetim altında çalışıyoruz. İşletmemizdeki tüm çalışanlar sürekli olarak eğitiliyor ve geliştiriliyor.
Kısa özetliğin her altı ayda bir yenisi, 2020 Yılında 1000'den fazla çalışanla ilgili hizmet veriyor. Herkesin kendi işini en iyi şekilde yapması için her türlü desteği sağlıyoruz.

Levent Erden

kalenin bedenleriii

Duvara yapıştı korunmak için. Ama bir daha olursa kaçamayabilirdi. Mutlaka yukarı çıkması gerekiyordu. En alta bu hareketleri neyin sağladığını anlamasına imkân yoktu. Herhâlde en tepede bir tür kumanda odası vardı.

Kumdan kalenin içine girmişti. Ama sonrası ne plaj kumlarının oradan, dışarıdan görüldüğü gibi yavvan ne de atladığı deniz kabuğu deliğinden görüldüğü kadar basaktı.

Hem kale hem kule denebilirdi. Epey yüksek duvarlar güneşin zemine erişmesini engelliyordu, yukarı baktığında ise gözleri kamaşıyor, duvarların sonunu göremiyordu. Duvarlarda bırakan pencereyi, mazgal bile yoktu. Ne bir oda ne bir işaret ne bir asker ne bir uyarı... Hâlbuki bu kale yeni yapılmıştı. İnşaati bile görmüşü, uzaktan da olsa,

Birden sallandı koca yapı. Sanki havalandı. Gitti. Tekrar kondu. Konarken tekrar bir sarsıntı. Dışarıdan ayırt edilmese zor uğultular, gürültüler geliyordu. Tekrar yükselme hissi. Yok yok gerçekten yükseliyorlardı. Ama kısa sürdü. İnilidiğinde tepeden, her yünden kumlar döküldü. Islak yapışmış kum öbekleri. Duvara yapıştı korunmak için. Ama bir daha olursa kaçamayabilirdi. Mutlaka yukarı çıkması gerekiyordu. En alta bu hareketleri neyin sağladığını anlamasına imkân yoktu. Herhâlde en tepede bir tür kumanda odası vardı. Bu da bir kumdan kale değilse, neydi? Nasıl hareket ediyordu?

Yukarı çıkmalıydı. Burada kalması hem tehlikeli hem anlamsızdı. Her an yukarıdan düşenlerin altında kalabilirdi. Tırmanması imkânsızdı. Duvarın kenarından elleriyle basamaklar kalmazya başladı. Penbacıları arasında yer aldı şehri yagar gibi kum duvarları şekillendirirdi. Helezn şeklinde, döne döne. Tırnakları dibine kadar kum olmuştu. Ara ara bütün kale-kule uçuyordu ya da yanlarda doğru hareketleniyordu. Bu hareketler onu iki kere yere düşürdü. Ama kum hâlâ yumuşaktı. Çabuk tırmandı. Yine döne döne.

Tepedeki burçlarla yaklaştıkça, kulenin çevresi daraldığı için daha hızlı basamaklar kazabilirdi.

Yükseldikçe dışarıdan gelen gürültü, uğultu, patırtı artıttıkça artıyordu. Nihayet tepeye ulaştı. Bütün kale-kule burçlarla çevrilmişti. Yaklaştıkça aradan baktı. Epey yüksekti. Ama aşağıda yerdeki doku çok değişti. Kare kare çizilmişti. Bir kare siyah, bir kare beyaz, sıra sıra. Epey yüksekti. Başını biraz kaldırıp baktığında çok şaşırıldı. Etrafta benzer boyda pek çok kulesi yapı vardı. Bütün yapılar, altlarından yuvarlak kaidelere oturmuş olarak yükseliyordu. Bu yuvarlak kaideler de zemindeki karelerin içine oturuyordu. Yakındaki iki tane kulenin tepesi ise top gibiydi. İleride bir tane huni gibi külahlı gördü. Gölgisi kendisine hiç benzemiyordu. Gölgisinde kocamakulakular, uzun yay dişler ve arada kırılacak hareket eden bir uzantı... Sanki hortum... Gölgе oyunu diye düşünündü. Birden derin bir kişneme duydu. Uzun. Ürkütücü. Ürkümüş. Sımsiyah bir at

Cam fanusun tek çıkışı bu karelerden birindeydi. Ama hangisi olduğunu nasıl bulacaktı.

duruyordu karşısında. Dikkatle baktı. Aşşap olup olmadığını anlamaya çalıştı. Gözleri aşağıda karelerin arasında Hektor ve Akhilleus'u aradı. Baştan topuğa baktı. Göremedi. At da kumdan yapılmıştı, içinde de askerler saklanmıyordu. Etrafta çanak anten şapkalı hanımlar da olmadığına göre Derby'de de değildi. Üstelik burası bilgisayar da değildi, "Truvalı/Trojan" kişisel verileri ulaşp hayatı karartamazdı.

Birden külahlı kule, akıntı çağanozu gibi yan yan giderek, top kafalı görece kulelerden birine çarpı. Çarpma o kadar güçlü idi ki çarpılan bir anda yerle bir oldu, dümdüz, kum tepesi oldu. Ortada uçşan kumların yaratdığı toz bulutu ve sis kaldı.

İleride, kendininkinden çok daha yüksek iki kule daha olduğunu fark etti. Toz duman arasındazorluka geçiliyordu. Yakın olan, diğerinden birazcık daha yüksekti sanki. Dikkatli bakınca tepesi kocaman bir tacla süslenmişti. Diğerlerinin hepsinden şaşmetli, havalı, heybetli ama hantaldı. Koyu renkli kuleler sanki onu hedef almışlardı. Az önce ortalığı toz duman eden koni külahıyla deli deli oıraya bir buraya zıplayan kule bütün vurucu güçlerini, en büyük kuleye yönlendirmişlerdi. Birden tacla kule kendi kulesine doğru hareketetti, onun kulesi de ona doğru hamle yaptı. Tacla kule arkasından öbür yanına geçti. Siyah koni tepeli hareketsiz kalmış, arkasına saklanan taclaıya erişememiş olmuştı. Rok.

Birden gürültü koptu. Siyah koni tepeli, kulaklık hortumlu, dişli gölgesinin üzerine un ufak olarak yığıldı. Yıkıldı. Yok oldu. Ona bodoslamaya girişen ise Truvalı sandığı siyah kule idi. Ama... artık beyazlaşmıştı. O da bir Lipizzaner(*) kule olmalıydı. Avusturya'da İspanyol Okulundan yetişme.

Kendi kale-kulesinin yaptığı "rok" durumu bu süre idare ederdi. Atlar atılır yine taraf değıştirmişe tabii.

Yoksa Sobieski'nin süvarinin taraf değıştirmesi gibi, burada da Viyana'da olduğu gibi kuşatma düşerdi. Belki de düşmüştü bile. Ortalık toz duman ve kum olmuş göz gözü görüyordu. Çarpışmalar sonunda sürekli bir kumdan kule daha tuz buz oluyor ortalık karşıyordu. Birden kendi kulesi de darbe aldı. Ortasına Boeing girişli ilk kule gibi biraz sendeledi ama topyekün yerle yeksan oluverdi. Neyse ki kumlara düştüğü için zarar görmedi. Yerdeki kocaman karelerin ortasında minicik kalmıştı. Bir uğultu yükselmeye başladı. Baktı ve o koca vantilatörü fark ettiğinde fırtına ona yaklaştı. Esti. Onu da bir süre sürükledi. Durdur. Ortalık aydınlandı. Ayağa kalktı. Siyah beyaz karelerle dolu meydanın ortasındaydı. Kenara, sonuna yürüdü. Çıkış arıyordu. Ama göçse geldiğindögörünmez seffaf bir engelçarpıyordu. Bilgisayar oyunlarında duvarakarışı çaresizce yürüyen karakterler gibiydi. Onlar gibi döndü. Öbür köşeye. Şeffaf duvar. Diğeri de. Ama zemin kare, duvarlar yuvarlaaktı. Bir fanusun içinde olduğu kuleydi. Kubbesi masmavi idi. Büyük halatlarla bembeaz bulutlar sarkıtlmıştı. Strafordan. Bir an kayığıyla gelip aynı duvara toslayacak Truman'ı beklemek gerekli mi diye düşünündü. Kendi de mi Truman Show parçası olmuştu? Herkes mi? Gibi sorularadalmışken bütün ışklar söndü.

Önünde altmış dört kocaman kareye bölünmüş, bir tarafında rakamlar öbür tarafında sayılar olan kare bir meydan kalmıştı. Çıkış tabelası da meydanı gösteriyordu. Yaklaştı. İşaret detaylı idi. Çıkış karesinin sadece birinden çıkışa giden yola ulaşılıyordu. Diğerleri kırmaz! Cam fanusun tek çıkışı bu karelerden birindeydi. Ama hangisi olduğunu nasıl bulacaktı. Bu bir bulmaca olabiliirdi ama bulmaca nerede? Zaten kafalarımızın içindeki hangi bulmacayı tam fark ettik.

Ancak takip edenler, bekleyenler ve tabii en çok merak edip "Nasıl bulacaktı?" diye soranlar...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranteoy.org>

(*)Trieste civarında yetişen Lipizzan atları doru ya da koyu renk doğar. Büyüdüğüce olgunlaştıkça beyazlaşırlar. Dresaj ve diğer eğitimlere en yakın olan at cinsidir. Avusturya'da bulunan ünlü "İspanyolBinicilik Okulu" özellikle bu atları kullanır.

türkan saylan

Gazetelerde, televizyonlarda korkusuz bir kahraman gibi, süper güçlere sahip biri gibi cüzzam hastalarının yanında beliriyor, bize filmlerde, kitaplarda bu hastalığa dair dayatılan tüm ezberleri yıkıyordu. Onun süper gücü bilim ve bilgidi.

Türkiye bir zamanlar çok mutlu insanların, çok karışık ülkesiydi. Tansiyonu yüksek, komşularıyla kavga, yazları dünyanın her yerinden çeşitçe milletlerden insanların geldiği ve dostlukların kurulduğu, kamplarda, kampinglerde, otellerde, kentlerde kabalgı kabullenebildiğimiz, birlikte durabildiğimiz bir yerdi. Cumhuriyetin kuruluş anıtları, gösterilen fedakârlıklar, uluslararası iş birliklerinin ön koşullarıyla birlikte değişiyor, dönüşüyordu. Ülkeye yeni meyveler, yeni sebzeler, yeni hikâyeler kthal ediliyordu. Dünya aslında ne kadar küçüktü ve biz onun üzerindeyizdik değildik. Romanların, filmlerin hikâyelerine ortak oluyor, yeni hikâyelerin içine kendimizi koyuyorduk. Kaçırıldığımız, çok geç kaldığımız bir şeyleri yakalamak için ıstıhal oturdumuz her sofradan tok bir karınve ardından mide kramplarıyla kalkıyorduk. Sindirmek için gereken zamanda da ıstıhamız sürüyor, kendimizi böyle bir sarmalın gönlünü sayıyorduk. Toplu taşıma araçlarında sigara içilmeyecekti mesela, çok söylenek de içmiyor, alışıyor ve kısa bir süre sonra bunu bir medeniyet meselesi haline getiriyorduk. Kendimize "gelişmekte olan ülke" statüsünü yakıştırmış, doğruyu bulana kadar tatmayı, denemeyi ve tatbik etmeyi sürdürüyorduk. Nüfus planlanıyor, doğum kontrol ediliyor, en mühim meselemin "çok" değil, bakabileceğin kadar çocuğa sahip olmak olduğunu öğreniyorduk. Bir gün "çok faydalı" diye gazete haberinde çıkan bir yiyecek, bir yıl sonra "çokzararlı" bulunuyordu. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki eğitilmiş toplum hayal kısmen gerçekleşmiş, muharı medeniyetlere erişme yolunda sıra halk sağlığına gelmişti.

Çocukum ve her çocuk gibi izlediklerimden etkileniyordum. Ben-Hur'dan Rabia Filmine insanın ellerini, yüzünü, burnunu yiyen bir hastalıktan bahsediliyordu; Bizans zindanlarında bu hastalığı ayaklalanan kahramanımız, herkesin ondan kaçtığı, yüzüne bakmanın bile mümkün olmadığı bir "canavar" a dönüşüyordu. **Bir çocuk, gerekmedikçe hastalıkların isimlerini bilmemeli diye düşünürüm, onun yerine renklerin tonlarını, ağaçların, kuşların türlerini bilsin isterim ama bizim çocukluğumuzda insanı "korkunculaştırıcı" bu hastalığın ismi ezberimizdi: Cüzzam.** Sadece bir hastalık ismi değil, aynı zamanda bir sifata dönüşmüştü. Cüzzamlı, Bu sfaat, topluma istenmeyen, sevilmeyen, kimsenin yaklaşmak istemediği ötekileştirilmiş, başkalaştırılmış kimselere yakıştırılırdı. Diğer ismi "lepra" olan hastalığın değişik karışığı Arapça kökenli "Vücudun bir parçasını koparmak" anlamındaki "cdm/cüdam" sözcüğünden geliyor, olaya da Süryanicedeki aynı anlamda kullanılan bir başka kelimeden geçmişti.

İlk kez 1876 yılında, Norveçli bilim insanı Dr. Gerhard Armauer Hansen tarafından tanımlanmış ve Türkiye'de cüzzam, Prof. Dr. Mazhar Osman'ın 1919 yılında Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi içerisinde 40 lepra hastası için açılan özel bir klinikte incelenmeye başlanmıştır. "Mycobacterium leprae" denen bir bakterinin vücuda yerleşmesi ve bazen on yıllar açın kulkula sürçendensona ortaya çıkan cüzzamlı, sinirleri, deriyi ve iç organları tutan, kronik bir hal alıyor. Buluştağı düşük açın hakkındaki söylentiler, bilgi değil de abartılmış anlatılar cüzzamı ve cüzzamlıyı zamanla daha da canavarlaştırmıştı. Kim bilir kaç kez rüyalarımıza girdi cüzzam, kaç kez bu kelimelerin birilerine yakıştırılmasına şahit oldum. Ta ki bir gün o "canavarlar" a sarılan birini görene kadar: Prof. Dr. Türkan Saylan. Gazetelerde, televizyonlarda korkusuz

bir kahraman gibi, süper güçlere sahip biri gibi cüzzam hastalarının yanında beliriyor, bize filmlerde, kitaplarda bu hastalığa dair dayatılan tüm ezberleri yıkıyordu. Onun süper gücü bilim ve bilgidi. Bir kesim, cüzzamlıya göz göze gelmenin bile hastalığı kapma nedeni olabileceğini zannederken, Türkan Saylan, bilimin işığıyla bizi aydınlatıyor ve tedavi gören birinin hastalığı buluşturmayacağını, mesela bir kadının bu hastalığı taşısa bile eşine, çocuğuna geçirmeyeceği gibi birçokdoğru bildiğimiziyanlışı bize gösterdi.

Prof. Dr. Türkan Saylan, Türkiye'nin ilk kadın dermatologlarından biri, cumhuriyetin inşasında yer almış bir ailenin ferdiolarak, ülkesine ve halkının sağlığına hizmetmetmenin önemini çok erken yaşta kavramış ve bu uğurda çok önemli bir yaklaşımla sergilemişti. Türkiye çapında cüzzamın kontrolatılmasını alınımsında bir nevi seferberlik başlatmış ve tam da benim çocukluğuma denk gelen yıllarda tüm illeri kapsayan bir alan çalışmasını yürütmüştü. Cüzzam konusunda doktorlar, öğrenciler ve uzmanların yer aldığı bir kadroyla ülke çapında tüm hastaları tespitletmiş, tedavi altına almış ve takiplerini gerçekleştirmişti. Daha da önemliyi bir zamanlar "canavar" zannedilerek dışlanan bu insanların topluma yeniden kazandırılmasını ve onlara dair ön yargıların kırılmasını sağlamıştı. Zamanla "cüzzamlı" lafını daha az duyur oldum ve yine zamanla "cüzzam" lafını hiç duymaz oldum.

Türkiye'de ötekileştirilen, başkalaştırılan, kötülen, en beter sifatlaryakıştırılarak toplumdan dışlanan nice insan bulunuyor; kiminin hastalığı var kiminin varoluş şekline bir "hastalık" gözüyle bakılıyor. Peki ama ben o canavarlara sarılan "doktor" u gördükten sonra efsanelere mi yoksa bilime mi inanırım? Korkulara ve karanlığa mi teslim olur yoksa onların üzerine mi yürürüm? Bu bir soru bile değil aslında. Dahası, ben Prof. Dr. Türkan Saylanı tanıdıktan sonra, nerede bir "canavar" görsem gidip sarılmak ve "Ben varım" demek istiyorum ona. Ne tesadüftür ki Türkiye'de cüzzamadair "arkak" düşünceleri yıkan işığıyle gündelik yaşamımıza dair "dogmatik" dayatmaları ortadan kaldırmak için yaşam boyu mücadele eden kişi aynı: Prof. Dr. Türkan Saylan. Bilmiyorum bir zamanlar böylesi bir hastalığın "canavarlaştırılma" mağdurlarına sarılmanın, ellerini tutmanın, herkesonlardan kaçarken onlara bilimin ve bilginin şefkatıyla dokunmanın sizlerde nasıl tesiri olurdu.

Bilmiyorum, çağdaş bir yaşamı desteklemenin kime, ne zaran olacak? Türkiye bugün, gördüğüm kadarıyla müzsu insanların çok karışık ülkesi. İçimizdeki ve dışımızdaki canavarları yok edebileceğimizi umuyor. Umuyoruz ki bizim aksimize çocuklarımız ön yargıların, korkunç hastalıkların ve dayatılan şeylerin isimlerini değil, antik kentlerin, uzay topluluklarının ve kahramanların adlarını ezberler.

İçimizdeki ve dışımızdaki canavarları yok edebileceğimizi umuyoruz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

Türkan Saylan'ın ve daha birçok "Ben Varım!" diyen kadının sıra dışı ve ilham verici hikâyesini sizlerle buluşturuyoruz. Vodafone'un katkılarıyla...

Birlikte mümkün
vodafone

